

Jon

Jisas Krais MİNİM Tep ak Jon ū kİL tİKAK

God MİNİM ne karip lİM wagin aul owak

¹ Karip lİM bîrarîk ped okok ma gî lak ūn ak, God MİNİM mîdek. God MİNİM ne God eip mîdek. God MİNİM ne ak rek nep God. ² Wös rek God MİNİM ne God eip mîdek. ³ God ne gek, God MİNİM ne tap okok magîlsekk gî lak. Tap alap ke ma lak; ne ke gî lak tap okok nep mîdeb. ⁴ God MİNİM ne komiñ mîdep wagin ak. Komiñ mîdep won nîbak bin bî kîrop melîk ūnak. ⁵ Melîk nîbak amîl bin bî kîslîm gîp nab sîñak mîdebal okok ū leb nîñil kîslîm Melîk nîbak posig gînîmel rek ma lîp.

⁶⁻⁷ Bin bî okok magîlsekk Melîk nîbak nop nîñ dînîmel, agîl, God bî alap nop ag lek, ne apîl Melîk nîbak nop minim ag ūnligip. Bî minim ag ūnligip bî nîbak yîb ne Jon. ⁸ Jon ne Melîk nîbak mer. Ne yokop bî an Melîk mîdeb minim ak bin bî okok kîrop ag ūnlig owak. ⁹ Melîk nîñid yîb nîbak ne karip lİM wagin aul apîl, bin bî okok magîlsekk kîrop melîk ūneb.

¹⁰ Ne karip lİM wagin aul apîl mîdoligip. God ne gek, ne lİM dai wagin aul gî lîl, bin bî okok gî lak. Pen ne karip lİM wagin aul ap mîdek ak, bin bî nop udîn nîñil, ne bî an, agîl, ma nîñlak. ¹¹ Ne karip lİM ne ke owak ak pen bin bî ne ke nop ma dîlak. ¹² Pen bin bî an an, minim tep ne ak nîñ

dıl, nop Bi Kib cın, agıl, niñ dıpal bin bi okok, ne kırop gek kiri magılsek God niñ pai ne mıdenıgal. **13** God niñ pai ne mıdenıgal ak, bi ber gon okok dıl, niñ pai tık dapel mıdebal rek ma mıdenıgal. God ne ke gek niñ pai ne mıdenıgal.

14 Pen Mıñım nıbak, ne apıl bi mıb goj lıl, cınop eip kın mıdolıgıp. Nıb ak, cın melik won tep ne bir niþin. Ne Biñen Niñ ne nokım yıb ak me, Biñen ne ke melik won tep ke sek mıdeb rek, Niñ ne ak rek nep melik won tep ke sek mıdeb. Pen ne bi mıb goj lıl apıl, cınop magılsek yımıc yıb niñıl dı tep yıb gıl, mıñım niñıl magılsek ag niñ tep golıgıp.

15 Ne owak ak, Jon ne niñıl, sık agıl bin bi okok kırop agak, “Bi mıñi apeb aul nep, yad nıbep ned agnek, ‘Bi alap ne yıp kisen onıgab ak pen yıp ma tık dorek ar ak, ne bırarık ped okok mıdolıgıp. Nıb ak, ne yad rek mer; ne Bi Kib yıb,’ agnek ak, bi nıbak me aul,” agak.

16 Ne cınop bin bi magılsek yımıc yıb niñıl, dı tep yıb gıl, tap tep konjai nep niñb. **17** Wösrek nep lo mıñım ar ak, God Mosis nop niék, Mosis cınop niak ak pen God bin bi yımıc niñıl dı tep gıp mıñım niñıl nıbak, Jisas Krais owak ak me, mıñi mıseñ niñobın. **18** Bin bi ognap God nop ma nipal. God Niñ nokım ne ak nep Nap eip mıdebir. Ne Nap ne ag mıseñ lak niñıl mıñi cın Bapi God bir niþin.

*Jon Bi Niçig Pak Niçeb ak, “Yad Mesaia ak mer,”
agak*

(Mat 3:1-12; Mak 1:7-8; Luk 3:15-17)

19 Juda bî kîb Jerusalem nîb okok kîri bî God nop tap sobok gep bî ognap abe, bî God sobok gep karîp wög gi ñöligîpal bî ognap abe ag yokîl aglak, “Nîbi Jon mîdeb sînjak amîl, ‘Nak bî an?’ agîl, ag nîjnîmîb,” aglak.

20 Kîri Jon mîdek sînjak amjakîl, nop ag nînjîl aglak, “Nak bî an?” aglak.

Ag nînelak, ne we ma ñak. Kîrop mîsen agîl agak, “Yad Krais ak* mer,” agak.

21 Nîb agek, kîri pen aglak, “Nîb apan ak, nak bî an? Nak Ilaija aka?” aglak.

Nîb agelak, Jon agak, “Yad Ilaija mer,” agak.

Nîb agek, kîri pen aglak, “Nak bî God mînîm agep per kod mîdobîn ak aka?” aglak.

Agelak, Jon mer agak.

22 Nîb agek, bî nîb okok pen aglak, “Nîb ak, nak bî an? Pen, yad bî an, agîl, agnîgan ak, cîn amîl bî kîb cînop ag yokpal okok kîrop ag ñînîgabîn,” aglak.

23 Agelak, Jon kîrop agak, “Yad mîñi gebin aul, bî God mînîm agep Aisaia ned agak rek nep gebin. Ne agak,

“Yad bî alap karîp lîm bin bî konjai ma mîdebal, mîñ mab kab nep mîdeb nab sînjak am mîdîl, sîk kîb aglîg gi agebin,

“Per Bî Kîb apeb, agîl,

kanîb lig gi tep gînîmîb,” agebin,’ agak.

Yad Jon mîñi gebin me ak,” agak.

24 Pen bî Jon nop ag nîjnîg olak nîb okok, bî Perisi ognap eip olak. **25** Kîri Jon nop ag nînjîl

* **1:20:** Grik mînîm “Krais ak” abe, Hibru mînîm “Mesaia ak” abe, wagîn nokîm alap nep mîdeb: “God ag lak Bî ak.”

aglak, “Nak apan, yad Krais mer, Ilaija mer, bì God mìnìm agep kod mìdobìn ak mer apan gö pen tari gìnìg bin bì okok kìrop ñìg pak ñeban?” aglak.

²⁶ Agelak, Jon agak, “Yad kìrop yokop ñìg pak ñebin. Pen bì alap nab nìbep sìñaul mìdeb, ne tigep bì rek mìdeb, agìl, ma nìpìm. ²⁷ Bì nìbak ne yad kisen onìgab pen ne yad rek mer; ne bì kìb yìb, yad bì sìkol. Yad tob tìrìp ne ak nag wìsìbnìm rek ma lìp,” agak.

²⁸ Jon bin bì okok kìrop ñìg pak ñolìgìp karìp tìrìg tìronj Betani, ñìg Jodan gol pìs kìd adan nìñìl bì nìb okok apìl nop mìnìm nìbak ag nìñìlak.

Jisas ne God Sipsip Ñìlik ne

²⁹ Mìnek Jisas apek nìñìl gì, Jon Jisas nìñìl bin bì okok kìrop agak, “Nìñìm! God Sipsip Ñìlik ne cìnop ag yokìp me ak. Ne me bin bì lìm dai ar wagìn aul tìgoñ tìgoñ magìlseki tap si tap tìmel gìpal gac ak lìg gì yoknìgab. ³⁰ Bì nìbak me, yad agnek, ‘Bì alap ne yìp kisen onìgab ak pen yìp ma tìk dorek ar ak, ne bìrarìk ped okok mìdolìgìp. Nìb ak, ne yad rek mer; ne Bì Kìb yìb,’ agnek. ³¹ Bì Kìb nìbak bì an, agìl, adi ma nìñòlìgìpin. Pen Isrel bin bì, Bì Kìb nìbak bì tigepl bì rek mìdeb ak nìñìmel, agìl, kìrop ñìg pak ñìñìg onek,” agak.

³²⁻³³ Pen Jon Jisas mìnìm ar nìbak nep agìl agak, “Bì nìbaul bì an, agìl, yad ke ma nìpnep; pen bì yìp ag yokek apìl bin bì kìrop ñìg pak ñebin ak agak, ‘Nak nìñìgan, Kaun ne bì an apìl, eip mìdenìgab, bì nìbak nep bin bì okok kìrop Kaun Sìñ pak ñìñìgab,’ agak. Agak nìbak me, mìñi Kaun ak seb kab ar alan nìb yakìr tìbaglem rek

ug g̫i nop aposip ³⁴ n̫ijil yad n̫ij tep g̫il k̫rop m̫inim n̫ijid agebin, b̫i n̫baul ne God Ñi ne ak nep,” agak.

Jisas b̫i ne omal ned dak

³⁵ M̫inek pen, Jon b̫i ne omal eip, kauyaŋ ap n̫ig pak ñoligip kau s̫ıňak m̫idel n̫ijlig g̫i, ³⁶ Jisas ap padíkek, Jon ne Jisas n̫ijil bin b̫i okok k̫rop agak, “B̫i n̫baul me God Sipsip Ñilik ne ak,” agak. ³⁷ N̫ib agek, Jon b̫i ne omal, m̫inim n̫bak n̫ijil, Jisas amek m̫igan ak sain amn̫irek. ³⁸ Pen Jisas adík g̫il k̫rop mal n̫ijil agak, “Tari g̫inig apebir?” agak. Agek agrek, “Rabai! Nak k̫inban akal?” agrek. Hibru m̫inim ag̫il “Rabai” agrek m̫inim n̫bak wagin ak “M̫inim Ag Ñeb B̫i.” ³⁹ Pen k̫iri n̫ig g̫il ag n̫ijrek, Jisas agak, “N̫ib ak, yad eip amil n̫ijnigair,” agak. Agak ñin n̫bak nep d̫igep won ak amil, ne eip miderek.

⁴⁰ Jon b̫i ne n̫ib omal, b̫i alap y̫ib ne Edru. Edru n̫imam ne me Saimon Pita. ⁴¹ Edru won n̫bak nep am n̫imam Saimon nop piyo n̫ijil agak, “Mesaia ak onigab ag̫il per kod midobin ak miňi n̫ipir,” agak. (“Mesaia” agak m̫inim won ak, Grik m̫inim ag̫il “Krais” apal.)

⁴² Edru n̫ib ag̫il, n̫imam Saimon nop poŋ d̫il Jisas m̫idek s̫ıňak amek, Jisas Saimon nop n̫ijil agak, “Jon ñi ne Saimon. Nep Sipas agnigal,” agak. Arameik m̫inim ag̫il, y̫ib Sipas agak m̫inim won n̫bak, Grik m̫inim ag̫il Pita apal. Sipas abe Pita abe wagin nokim n̫bak “kab.”

Jisas Pilip Natanyel k̫rop mal dak

43 Mînek, Jisas karıp lîm Galili amnîg, am Pilip nop nîñıl agak, “Yad eip amnîr,” agak. **44** Pilip, Edru, Pita, karıp lîm kiri Betsaida nîb. **45** Pen Pilip am Natanyel nop nîñıl agak, “Cîn bî ak, Mosîs abe, bî God mînîm agep ognap abe ñu kîl tîkîl aglak bî nîbak nop mîñi nîpîn. Ne me Jisas, Josep ñî ne. Karıp lîm ne Nasaret nîb,” agak.

46 Pilip nîb agek, Natanyel agak, “Bî tep alap karıp lîm tîmel nîbak nîb ma onîgab,” agak.

Agek, Pilip agak, “Nîb ageban ak, apek am nîñîr!” agak.

47 Nîb agîl, kiri bî omal amîl ulep ulep ger nîñîlgî, Jisas Natanyel nop nîñıl agak, “Bî nîbak bî Isrel yîpid gîl ak me, ne esek ar ak ma agnîgab; ne nîñîd nep mîsen agnîgab,” agak.

48 Nîb agek, Natanyel agak, “Nak titi gîl yîp nîpan?” agak.

Agek, Jisas agak, “Pilip nep kîsen poj dînîg nîb; yad nep ned nîpin, nak bîsîg mîdesan tauan wagîn sîňâk,” agak.

49 Nîb agek, Natanyel agak, “Mînîm ag ñeb bî, nep nîpin! Nak God Ñî ne, Isrel bin bî Kiñ cîn,” agak.

50 Nîb agek, Jisas agak, “Nep yokop tauan wagîn sîňâk nîpin apin ak me, yîp nîñ dîpan? Kîsen tap ke nîb ognap nîñnîgan,” agak.

51 Jisas nîb agîl agak, “Nîbep magîlsekk nîñîd agebin, seb kab ar alan sîňâk pag yîkek, ejol okok apîl, yîp Bî Ñî ne nîñ amîl apîl, nîñ amîl apîl, genîgal nîñnîgabîm,” agak.

2

Jisas ne ñig yib ak gek ñig wain lak

¹⁻² Ñin omal mìdil, bì alap bin dìnig gıl, bin bì sìk agek amìl, tap ñiŋlak Kena taun, karıp lìm Galili nab sìŋjak. Mìnek nìbak, Jisas abe, bì ne okok abe, kìrop ak rek nep sìk agel amnìlak. Pen Jisas nonìm abe am karıp nìbak mìdek. ³ Ñig wain ak ñìb sakelak, Jisas nonìm apìl Jisas nop agak, “Wain ak ñìb sakpal,” agak.

⁴ Nìb agek, Jisas agak, “Yip ñig gan ñig gan, agıl, yip ma agnìmìn. Ñin yad ak ma owip,” agak.

⁵ Agek, nonìm ne am bì wög gi ñeb okok kìrop agak, “Jisas mìnìm alap agonìmìn, agnìmìn rek nep gìnìmìb,” agak.

⁶ Pen Juda bin bì kab dìl gılak tin kìb yìb aknìb kagol onjìd ak dì lel mìdek. Tin kìb nokìm nokìm ñig lita aknìb ñiŋjuıl mamìd ak mìl dap lep. Pen Juda bin bì nag ar kìri göligipal rek, God udın yırı̄k bin bì tìd tep mìdojin, agıl, tin ñìb okok ñig mìl dap son gıl, ñin tob ñig li yokölögipal. ⁷ Jisas pen, bì wög gi ñeb okok kìrop agak, “Kab tin ognıl, ñig mìl dap son gem, ap ran jaknìmìn,” agak.

Agek, agak rek gelak agak, ⁸ “Mìñi ñig mìl dap lìpìm ak, mìl damìl, bì tap ñìbobìn aul kod mìdeb ak nop ñìm,” agak.

⁹ Agek, ñig yib nìbak mìl dam bì kìb ak nop ñelak, ne dìl ñìb nìŋjak, ñig wain tep ak mìdek. Pen ne ñig wain nìbak akal nìb, agıl, ma nìŋjak; bì wög gi ñeb okok kìri nep ñiŋlak. Pen ne ma nìŋjak rek me, bì bin dìnig gak nìbak nop sìk agek apek agak, ¹⁰ “Per nep, ñig wain tep ak ned dap ñel ñìb

sakel me, kisen ñig wain t̄mel ak ñel ñibal. Pen nak ñig wain tep ak dap lek m̄dosip, m̄ni nep dap ñeban,” agak.

¹¹ Jisas tap ma gep rek ned sabdañ eyan gak n̄bak, ne Kena taun, karip l̄im Galili nab s̄injak m̄dil gak. Tap ma gep n̄bak gitl, ne titi bi rek m̄dekk ak yomek bi ne okok niñil, nop niñ dilak. ¹² Pen Kena taun k̄irig gitl, Jisas ne ke, nonim, nimam kisen, bi ne okok eip taun s̄ikol Kapaneam amil, yokop ñin bad alap n̄b s̄injak m̄delak.

God sobok gep karip ak tap s̄ikim gelak, Jisas k̄rop yiklig gi söy eyan yokak

(Mat 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

¹³ Juda kai Pasopa ñin kib kiri ak manj gak niñil Jisas Jerusalem amnak. ¹⁴ Jisas Jerusalem amil, God sobok gep karip migan ak niñak, bi ognap kiri kaj kau, kaj sipsip, yakir t̄baglem okok dap s̄ikim gitl, bi ognap abañ bad okok l̄il, mab bog ar bisig gitl, mani yimjiklig gi m̄delak. ¹⁵ Jisas niñil, nag alap d̄il malikil, kaj sipsip kaj kau okok yiklig gi söy eyan yokil, mani dap pen pen yimjiklig gelak abañ bad okok mani sek t̄ig son gi yokak. ¹⁶ Niñ gitl, bin bi yakir t̄baglem dap s̄ikim gelak okok k̄rop agak, “Tap n̄b okok dad amnim. Bapi yad karip ne ak gem s̄ikim gep karip rek ma linimim,” agak.

¹⁷ Jisas niñ gek, bi ne okok gos kiri amnak God Minim nu kıl tikil minim alap ar ak. Minim n̄bak nu kıl tikil aglak, “Sobok gep karip nak ak midmagil yib l̄il kimnigain,” aglak.

18 Pen Juda bî kîb ognap apîl, Jisas nop ag nîñjîl aglak, “Nep bî an agosîp apîl nîg geban? God nep agek apîl gebin, agîl, tap ma gep rek alap gek cîn nîñjîl, ‘Nîñjîd ageban,’ ag nîñjîn,” aglak.

19 Nîb agelak, Jisas kîrop pen agak, “Nîbi God sobok gep karîp nîbaul tîb wal genigabim, nîn omal nokîm kauyan gî lînîgain,” agak.

20 Nîb agek aglak, “God sobok gep karîp nîbaul, mî nînjuûl omal adîk gî dam aknîb kagol onjîd (46) gî saklak ak pen nak nîn omal nokîm kauyan gî lînîgain ageban ar?” aglak. **21** Pen Jisas ne sobok gep karîp mînîm agak nîbak, mîb goj ne ke nep agak. **22** Nîb ak me, kîsen Jisas ne kîmîl warîkak ak, bî nop kîsen göligîpal okok, God Mînîm ak abe, Jisas ne ke mînîm agak nîbak abe gos nîñjîl, “Nîñjîd agîp,” agîl nîñj dîlak.

Jisas bin bî okok magilsek nîñjîp

23 Jisas, Juda kai Pasopa nîn kîb kîri ak Jerusalem kîn mîdîl, tap ma gep rek ognap gek ak nîñjîl, bin bî okok, “Ne nep Mesaia ak,” agîl, nop nîñj dîlak. **24-25** Bin bî titi gîl rek mîdebal ak, bî alap Jisas nop ma ag nîlîgîpal. Jisas ne ke bin bî nag ar gîpal bîr nîñj tep gîp. Bin bî nîb okok gos kîri ar akal ameb ak nîñj tep gîp ak me, ne bin bî nîb okok bin bî nîñjeb yad, agîl, kîrop ma dak.

3

Jisas Nikodimas nop ag nît tep gak

1 Bî Juda Kansol kîb ak bî alap mîdolîgîp, yîb ne ak Nikodimas. Ne Perisi bî alap. **2** Ne kîslîm eyan, Jisas nop nîñjîg, mîdek sînjâk apîl agak, “Mînîm ag nîeb bî. Cîn nîpîn, tap ma gep rek gîpan okok,

nak ke ma gipnap; God ne ke nep nep eip mideb ak me, tap ma gep rek nib okok gipan. Nib ak, cin nipiñ, God ne nep nep ag yokek apil cinop minim ag niban,” agak.

³ Agek, Jisas agak, “Yad nep niñid yib agebin, bin bi ke komiñ kisen nib linigal okok nep, God krop dil, ‘Bin bi yad’ agil, kod midenigab,” agak.

⁴ Nib agek, Nikodimas wal agil gos par niñil agak, “Bin bi tik lel kib gipal okok, kauyan nonim kogi nab adan amel, kauyan tik dapel, bin bi ke komiñ kisen nib lilan, agil, ageban aka tari?” agak.

⁵ Agek, Jisas agak, “Nep niñid yib agebin, bin bi sñjak, ñig ak abe, God Kaun ak abe dil ke komiñ kisen nib linigal okok nep, God krop dil, ‘Bin bi yad’ agil, kod midenigab. ⁶ Bin bi tik dopal rek tik dapel midebal ak pen God Kaun ne apil kaun won nibep nab adan gek komiñ midenigabitim.

⁷ Nib ak, “Nibi bin bi magilsek ke komiñ kisen nib linimib,” minim agesin nibak, nak wal agil gos par ma niñimim. ⁸ Pinem ak gos ne ke apil ameb. Pinem dosip nipiñ ak pen apeb tam ak sek, ameb tam ak sek, nibi ma nipiñ. Nib ak rek me, bin bi God Kaun bak lek, ke komiñ kisen nib lipal okok,” agak.

⁹ Nib agek, Nikodimas agak, “Nak ageban ar nibak, titigil ginimiq?” agak.

¹⁰ Agek, Jisas agak, “Nak Isrel bin bi minim ag neb bi kib kiri alap pen nak ma nipan ar? ¹¹ Nep niñid yib agebin, cin ke tap tari niñ tep gil, tap tari udin cin ke niñil nipiñ nibak nep nibep ag nobin ak pen minim agobin nibak ma niñ dipim.

12 Yad nı̄bep lım dai ar wagın aul gıp rek agen, ma nı̄n dı̄pı̄m rek, titi gıl God karıp lım seb kab ar alan sı̄njak gıp rek agen, nı̄n dı̄nı̄gabım? **13** Pen bin bı̄ alap God karıp lım seb kab ar alan sı̄njak ajıl ma nı̄njak; yad ke Bı̄ Nı̄ ne nep nı̄b alan mı̄dıl onek.

14 “Pen bı̄rarık nep mı̄ñ mab kab nep mı̄dolı̄gıtıp nab sı̄njak, soin tı̄mel okok Isrel bin bı̄ kırop su lel kı̄mlak ak nı̄njıl Mosis soin tı̄mel nı̄b okok rek alap dı̄ mab bak sı̄n alan lek, bin bı̄ an an soin nı̄b alan nı̄njı̄lak okok, kırop komı̄n lak. Nı̄b ak rek me, Bı̄ Nı̄ ne nop mab bak alan ñag pak lel, **15** bin bı̄ an an nop nı̄n dı̄nı̄gal okok, komı̄n per mı̄dep ak dı̄nı̄gal. **16** God bin bı̄ karıp lım wagın aul mı̄debal okok kırop mı̄dmagıl yı̄b lı̄l, Nı̄ ne nokım yı̄b ak kırop nen agıl ñak. Nı̄b ak, bin bı̄ an an Nı̄ ne nı̄bak nop nı̄n dı̄nı̄gal okok, kırop komı̄n per mı̄dep magıl ak ñek, kı̄mil ma kır gını̄gal. **17** God Nı̄ ne ag yokak ak, bin bı̄ okok kırop mı̄nım kıb agnı̄mıtın, agıl, ma ag yokak; bin bı̄ okok dı̄ komı̄n yoknı̄mıtın, agıl, ag yokak.

18 “Bin bı̄ an an Nı̄ ne nop nı̄n dı̄nı̄gabal okok, God kırop mı̄nım kıb agıl pen yur ma ñı̄nı̄gab. Pen bin bı̄ nop ma nı̄n dı̄nı̄gal okok, God Nı̄ ne nokım yı̄b nı̄bak nop ma nı̄n dı̄nı̄gal rek, God kırop bı̄r mı̄nım kıb agıl, pen yur kıb dı̄nı̄gal, agak. **19** God bin bı̄ okok kırop mı̄nım kıb agıl pen yur ñı̄nı̄gab, wagın nı̄bak nı̄g gıl mı̄deb: Melik lım dai ar wagın aul owıp ak pen bin bı̄ okok, melik mı̄deb sı̄njak amnı̄n, agıl gos ak ma nı̄pal. Kırı tap si tap tı̄mel gı̄ mı̄debal rek, kıslım gıp okok nep mı̄dojın, agıl gos ak nep nı̄pal. **20** Melik

nibak niŋel milič yapek, ‘Tımel gipin ak, misen ma niŋnimel,’ agıl, melik mideb siŋak ma onigal. **21** Pen bin bi yipid gil gipal okok, ‘God agip rek nep gobin ak misen niŋlan,’ agıl, melik mideb ar siŋak opal,” agak.

Jon Niig Pak Neb Bi ak, Jisas bi tige p bi rek mideb, agıl, minim ag ŋak

22 Kisen Jisas bi ne okok eip am karip lim Judia nab okok am midlig gi, bin bi okok krop niig pak ni midek. **23** Ainon karip lim Salim maŋ niib siŋak midek. Pen karip lim Ainon siŋak niig konai midek. Niib ak, niin nab niib siŋak, Jon ne Ainon siŋak am kin midil, bin bi konai nep apeligipal okok krop niig pak noligip. **24** Niin nibak kiri Jon bi niig pak neb nop miñ ma lı̄lak. **25** Pen Juda bi alap apıl, Juda nag ar kiri, niig li yokıl God udin yırık ar siŋak mid tep gjijin, agoligipal minim ar ak agıl, Jon bi ne ognap eip minim pen pen aglak. **26** Minim pen pen agıl, Jon bi ne okok apıl Jon nop aglak, “Minim ag neb bi. Bi aul niig Jodan gol piş kidadan midek, nop Bi Kib agenak bi nibak, miñi apıl bin bi krop niig pak neb niŋil bin bi magilsek nop amebal,” aglak.

27 Niib agelak, Jon pen agak, “God gos ne ke niŋip rek, cınop wög ar ke ke ag lı̄p. **28** Niibi ke niŋim yad nibep agnek, ‘Yad Krais mer; God agek yad yokop kanib ne ak lig yipid gebin,’ agnek. **29** Bi alap bin diniqab niin ak, ne bin ne diniqab. Bin nibak bin ne me ak. Bi bin diniqab bi ak, bi niŋeb ne alap apıl nop gi niŋiqab. Mı̄nek akal bin ne diniq onigab, agıl, nop kod midenigab. Pen ne bin diniq apıl ‘Bır opin aul’ agenigab ak, bi

nıñeb ne mìnım ne nıñıl mıñ mıñ gìnigab. Yad me nıbak rek. Jisas ne bin bı okok kırop nıg gıl geb ak, yıp tep gıp. Mıñi yad mıñ mıñ yıb gebin. ³⁰ Yıb ne ap ranek nıñlıg git, yıb yad ap yonıgab ak tep.

³¹ “Bı seb kab ar alan sıñak nıb owıp ak, ne bin bı okok magısek ar i alan mıdeb. Bı lım dai wagın aul nıb bı ak, ne lım dai wagın aul nıb ak me, lım dai ar wagın aul gos nıñıl mìnım apal rek ageb. Pen bı seb kab ar alan sıñak nıb owıp ak, ne bin bı okok magısek ar i alan mıdeb. ³² Ne seb kab ar alan sıñak mıdıl tap tari udın nıñıp ak, mìnım tari peyig nıñıp ak, bin bı okok kırop ag ñeb, pen mìnım ne ak ma debal. ³³ Pen bin bı mìnım ne nıñ dıpal okok, God mìnım nıñid ak nep ageb, agıl, nıñ dıpal. ³⁴ God ne Jisas ag yokak ak, Kaun ne ak nop ñek ap ran jakek, God mìnım magıl ne nep ag ñeb. ³⁵ Nap Ñı ne nop mıdmagıl lıł, ‘Tap okok magısek kod mıdenımın,’ agıl, dı nıñmagıl ar nop ak lıp. ³⁶ Bin bı an an Ñı ne nop nıñ dıpal okok, per komıñ mıdep won ak bır dıpal. Pen bin bı an an Ñı ne nop ma nıñ dıpal okok, kırı per komıñ mıdep won ak ma dınígal; God bin bı nıb okok kırop mìnım kıb agek, mıker dılıg git nep mıdenıgal,” agak.

4

Jisas bin Sameria nıb alap nop mìnım ag ñak

¹ Pen bı Perisi okok mìnım alap peyig nıñlak, bin bı konjai nep, Jisas eip mıdon, agıl, ne mıdek sıñak apel ne kırop bin bı konjai nep ñıg pak ñıllıg mıdek; pen bin bı sıkol bad alap nep Jon mıdek

sıñak apel ne kírop ñíg pak ñılıg midek. ² Pen Jisas ne ke bin bì okok kírop ñíg ma pak ñák; bì ne okok nep kírop ñíg pak ñílak. ³ Pen Perisi kai mìnım níbak rek agelak níñıl, Jisas karıp lím Judia kírig gıl, adık git karıp lím Galili amnak. ⁴ Pen kanib nab sıñak amlıg git, ne karıp lím Sameria amjakak. ⁵ Pen karıp lím Sameria nab sıñak amlıg git, Sikar taun amjakak. Sikar mañ níb sıñak me, bırarık nep Jekop ñí ne Josep nop lím dai alap agak. ⁶ Pen Jekop ñíg kau dak ak midek ak me, Jisas apek apek, pıb nab alaŋ won ak nop masos gek rek, ne amił ñíg kau gol mañ níb sıñak bısigak.

⁷⁻⁸ Pen bì ne okok tap magıl taunig, Sikar taun níbak amnílak. Jisas ñíg kau mañ sıñak bısig midek níñılg git, bin Sameria níb alap ñíg mılnıg owak. Apek, Jisas nop níñıl agak, “Yıp ñíg mıl ñek ñíñin,” agak.

⁹ Agek, bin níbak agak, “Níbi Juda bin bì, cınop Sameria bin bì níñıl, asık mosık git rep gitpım rek, tari gitníg, ‘Yıp ñíg mıl ñek ñíñin,’ agıl ageban?” agak.

¹⁰ Níb agek, Jisas pen agak, “Nak God tap tep bin bì ñíñıg geb ak níñıl, yad nep, ñíg mıl dap ñan, agebin, yad bì an midebin nípnap ak, nak yıp apnap, yad nep ñíg komıñ magıl ñeb níbnep,” agak.

¹¹ Agek, bin níbak agak, “Bì kib. Ñíg milep tin nak alap ma mideb; ñíg kau ak rek nep i okeyan mideb. Níb ak, ñíg komıñ magıl ñeb níbak akal níb díñigan? ¹² Based acık cın Jekop ñíg kau níbaul cınop ñák. Ñíg níbaul nep, ne ke abe, ñí

ne s̄ikop abe n̄ib̄il, kaj sipsip tap ne okok n̄ib̄il göliḡipal. N̄ib ak, yad b̄i k̄ib, Jekop b̄i s̄ikol, aḡil gos n̄ipan ar?” agak.

¹³ Agek, Jisas agak, “Bin b̄i n̄ig aul n̄in̄igal okok, k̄rop kauyan̄ n̄ig nen ḡin̄igab; ¹⁴ pen bin b̄i n̄ig yad n̄en n̄in̄igal okok, k̄rop kauyan̄ n̄ig nen ma ḡin̄igab. Pen n̄ig yad n̄in̄igain n̄bak n̄ibel, k̄rop nab adan̄ n̄ig k̄ilam kajon̄ rek juliḡ gi, k̄rop per m̄idep ak n̄in̄igab,” agak.

¹⁵ Jisas n̄ib agek, bin n̄bak pen agak, “B̄i k̄ib. Ȳip n̄ig n̄bak ūek n̄in̄en, k̄isen ȳip n̄ig nen ma ḡin̄im̄in̄; ap̄il n̄ig aul ma m̄in̄im̄,” agak.

¹⁶ N̄ib agek, Jisas agak, “Am b̄i naḡim̄il nak poñid dowan,” agak.

¹⁷ Agek agak, “Yad b̄i sek mer,” agak.

Agek, Jisas agak, “M̄in̄im̄ n̄ibak n̄in̄id ageban.

¹⁸ B̄i akn̄ib mamid alaŋ d̄inak ak pen b̄i m̄iñi eip m̄idebir ak, b̄i naḡim̄il nak mer. N̄ib ak, n̄in̄id ageban,” agak.

¹⁹ N̄ib agek, bin n̄bak agak, “B̄i k̄ib. Yad n̄ipin, nak b̄i God m̄in̄im̄ agep b̄i alap. ²⁰ Ap̄is based c̄in b̄irarik̄ nep okok d̄im aul God nop sobok göliḡipal rek, c̄in ak rek nep sobok gi m̄idobin̄ ak pen n̄ibi Juda kai ap̄im̄, ‘Jerusalem nep God nop sobok ḡin̄imel,’ ap̄im̄,” agak.

²¹ N̄ib agek, Jisas agak, “Yad m̄in̄im̄ n̄in̄id agebin n̄ibaul n̄in̄on. K̄isen d̄im n̄ibaul abe Jerusalem abe Bapi nop ma sobok ḡin̄igabim̄. ²² N̄ibi Sameria bin b̄i sobok ḡip̄im̄ pen b̄i tige p̄i rek nop sobok ḡip̄im̄ ak ma n̄ip̄im̄; pen c̄in Juda bin b̄i, B̄i sobok ḡip̄in̄ B̄i ak n̄ip̄in̄. Tari ḡin̄ig: God ne titi gīl bin b̄i d̄i komiŋ yokn̄igab ak, c̄inop Juda

bin bi agak. ²³ Nin ulep apeb, pen mini bir owip aul, God Kaun ne bin bi gos niek ninig gi, kiri Bapi nop yipid gil sobok ginigal; nig ginigal ak, nop tep ginigab. ²⁴ God ne Kaun mideb ak me, bin bi God nop sobok gil, kaun kirop nab adan ninid nep sobok ginimel.

²⁵ Jisas nib agek, bin nibak pen agak, “Yad nipin, kisen Mesaia ak apil, cinop tap magilseklag nitep ginigab,” agak.

²⁶ Agek, Jisas agak, “Bi nibak me yad midebin. Nak eip minim agobir me aul,” agak.

²⁷ Jisas nib agek ninil gi won nibak bi ne okok apjakil ninilak, Jisas bin alap eip minim ag miderak, ninil kiri pak ju dilak. Pen bi kiri alap warikil, bin ak nop “Nak minim tari mideb?” agil ma aglak. Jisas nop ak rek nep, “Tari ginig bin nibak eip minim dai dai agesan?” agil ma aglak.

²⁸ Pen bin nibak, nig tin ak kirig gil, kauyan adik gi taun nibak amiil, bin bi midelak nib okok kirop agak, ²⁹ “Apil, tap okok magilseklag gipin rek ag nilbi bi ak ninim! Ne Mesaia ak aka?” agak.

³⁰ Nib agek, bin bi nib okok taun nibak kirig gil, Jisas nop ninin, agil, apelak. ³¹ Pen Jisas bi ne okok Jisas nop neb neb gil aglak, “Minim ag nieb bi. Tap ninijan!” aglak. ³² Agelak, ne pen agak, “Tap ninieb yad mideb ak nibi ma nipim,” agak. ³³ Nib agek, bi ne okok kiri ke nep ag nini ag nini gil aglak, “Bin bi ognap nop tap magil dap nibal aka?” aglak.

³⁴ Pen Jisas kirop agak, “Nibep tap magil nib okok nen gip; yip pen tap magil nib okok nen ma gip. Bapi minim agak ak nep gos gip ak me,

gos n̄ibak n̄iñil, ne ȳip wög ag l̄ip n̄ibak ḡi juin, aḡıl gos n̄ipin. Tap n̄iñeb yad me ak. ³⁵ Pen n̄ibi m̄inim alap ap̄im, ‘Takin omal omal m̄idil, wid maḡıl pok gek am t̄ik donıgab̄ın,’ ap̄im ak pen miñi n̄ig ma agn̄imib. Uđin n̄ibi ke s̄ıñak n̄iñ padıklıg n̄iñim! Wid wög okok b̄ır pok ḡıl t̄ik dowep rek m̄ideb. ³⁶ Pen miñi nep, bin b̄ı wid pok t̄ik dopal bin b̄ı okok, miñ miñ ḡılıg ḡi wid pok ḡıp n̄ibak t̄ik dam komıñ per m̄idep m̄igan ak l̄ıl, saj k̄iri dıpal me ak. N̄ıb ak me, bin b̄ı wid maḡıl tanañ, aḡıl, dam yokpal okok abe, bin b̄ı wid pok ḡıp t̄ik dopal okok abe j̄ım n̄ıl, wid pok ak komıñ per m̄idep m̄igan ak m̄idenıgab ak n̄iñil, miñ miñ ḡıñigal. ³⁷ C̄ın m̄inim alap ap̄in, ‘Bin b̄ı ognap wid maḡıl yokel tannıgab, bin b̄ı ognap am t̄ik donıgal,’ ap̄in ak, n̄iñid ȳıb ap̄in. ³⁸ Yad n̄ibep ag yoken, am wid t̄ik dapeb̄im. Wid wög dai n̄ibak n̄ibi wög k̄ılıs ḡıl ma ḡıpim; bin b̄ı ognap k̄ılıs k̄iri ak gel tanıb. N̄ibi yokop am t̄ik dapıł tap tep ak deb̄im,” agak.

³⁹ Bin Sameria n̄ıb n̄ibak am bin b̄ı ne okok k̄irop agak, “B̄ı n̄ibak tap ḡıpın ḡıpın okok maḡılsek ȳip ag n̄ıb,” agak ak me, bin b̄ı Sameria n̄ıb taun n̄ibak m̄idelak okok konjai nep Jisas nop n̄iñ dıłak.

⁴⁰ Pen Sameria bin b̄ı, k̄iri Jisas m̄idek s̄ıñak ap̄ıl, Jisas m̄inim neb neb ḡıl aglak, c̄ın eip am m̄idon, agel, Jisas n̄ıñ omal am k̄iri eip m̄idil, ⁴¹ m̄inim ag n̄ek, bin b̄ı ognap sek konjai nep m̄inim n̄ibak n̄iñil nop n̄iñ dıłak. ⁴² Pen k̄iri n̄ig ḡıl n̄iñ dıł, bin n̄ibak nop aglak, “M̄ıñi m̄inim nak ak nep agek c̄ın ma n̄iñ dıpın; Jisas m̄inim ne ak ke agek n̄iñil n̄ipin, ne nep bin b̄ı karıp l̄ım ar

wagin aul midebal tigoñ tigoñ magilsek krop di komiñ yokniç owak.

Jisas, bì kib alap ñi ne ak nop gek, komiñ lak

⁴³ Jisas ñin nib omal karip lim nibak midil, minek karip lim Galili amnak. ⁴⁴ Ne ned minim alap agil agak, “Bi God minim agep bi okok, karip lim kiri ke sijak midil minim agnigal ak, minim krop ma dinigal,” agak. ⁴⁵ Pen Pasopa ñin ak, Galili bin bi ognap am Jerusalem midelak. Kiri Jerusalem midelak niñlig gi, Jisas tap ma gep rek okok gek niñlak ak me, Jisas miñi karip lim Galili amjakek, kiri tap ma gep rek Jerusalem gak ak gos niñil, nop miñ miñ gilig gi ag dilak.

⁴⁶ Pen Jisas am Galili midil, kauyan Kena taun amnak. Kena taun nibak me, ned ñig yib ak gek ñig wain lak.

Pen taun sikol Kapaneam sijak, bi kib alap ñi ne tap gak. ⁴⁷ Bi kib nibak minim alap niñlak, Jisas karip lim Judia kiriç gi, ap karip lim Galili midek. Nib ak, Jisas midek ak apil, nop neb neb gilig gi agak, “Ñi yad ak tap giç kimmig geb. Nak kasek am nop gek komiñ lañ!” agak.

⁴⁸ Nib agek, Jisas agak, “Nibi yokop yip ma niñ dinigabim; tap ma gep rek ognap gen niñil nep, yip niñ dinigabim,” agak.

⁴⁹ Pen bi kib nibak agak, “Bi Kib! Apek amnir! Mer ak, ñi yad ak kimmigab!” agak.

⁵⁰ Agek, Jisas pen agak, “Amnoñ! Ñi nak ak komiñ lil midenigab,” agak.

Nib agek, Jisas niñid agip, agil, pañdak. ⁵¹ Kanib nab sijak amek niñlig gi, bi wög gi ñeb

ne ognap apıl nop nabın pakıl aglak, “Ñı nak ak ma kımıt; mıdeb,” aglak.

⁵² Nıb agelak, ñı yad ak won akal rek komıñ lıp, agıl, kırop ag nıñek aglak, “Tol pıb kim gak won ak, wak pıboñ gak ak komıñ lak,” aglak.

⁵³ Nıb agelak bı nap ne nıñak, Jisas, “Ñı nak ak komıñ lıl mıdenıgab,” agak won ak nep komıñ lak. Nıb ak me, bin bı ne okok eip magıłsek Jisas nop nıñ dıłak.

⁵⁴ Pen Jisas ne ned Kena apıl, tap ma gep ned nıb gıl, ñıg yıb ak gek adık gıl ñıg wain lak; kısen pen tap ma gep yıgwu nab nıb ak gıl bı kıb ak ñı ne nop gek komıñ lak.

5

*Bı tap gak alap ñıg cöb gol sıñak midek, Jisas
gek komıñ lak*

¹ Kısen pen Juda kai tap kıb ñıñeb ñıñ ak mıñi, agıl, Jisas Jerusalem amnak. ² Karıp lım Jerusalem nıbak, kaj sipsip dap amił apıl gıpal kıjoñ tam gol sıñak ñıg cöb kıb alap mıdeb. Ñıg cöb nıbak Arameik mınım lıl, Betesda apal. Pen ñıg gol omal omal abe ñıg kıbın nab sıñak mıdeb ar ak abe, karıp badak par aknıb mamıd alan mıdeb. ³ Pen bin bı tap gak okok koñai nep ap karıp badak nıb okok kın mıdelak. Bin bı nıb okok, ognap udıñ kwoi gak, ognap tob tımel gak nıñıl ma ajölıgıpal, ognap mıb goñ kiri pıs nep kalau gak. Pen ñıg cöb ak kaun gıñıgab aka agıl, apıl kod mıdlıg gı kın mıdölıgıpal. ⁴ Ñıñ ognap God ejol alap apıl, ñıg cöb ak dı kaun gek, bin bı an ned preñıd ñıg cöb nıb eyań yapolıgıp ak, nop

tap tari goligip ak komin loligip. ⁵ Pen bi alap tap gek, per nep kim midek, mi yin nin juil nokim alap adik git dam kagol pis adan (38) lak, nig cob gol sijak dap lilkak kin midek. ⁶ Jisas bi nibak ninjil, mielek padek nig gilig git midoligip ak ninjil, nop agak, “Yip komin linimin, agil, nisan aka?” agak.

⁷ Agek, bi tap gak nibak agak, “Bi kib. Nig ak kaun gek ninlig gi, yip di nig cob nab eyan linimel bin bi alap ma midebal. Yad nig nab eyan ned amnim ag gos nippin ak pen bin bi ognap kasek nep ned ambal,” agak.

⁸ Nib agek, Jisas pen nop agak, “Warikil, mij nak piyak winig dad amnon,” agak. ⁹ Agek, won nibak nep nop komin lek ninlig gi, warikil mij ne ak winig dil, dad amnak.

Pen Jisas bi nibak nop gek komin lak nin nibak, Juda kai God nop sobok gep nin kiri ak me, ¹⁰ Juda bi kib okok, bi komin lak nibak nop aglak, “Nin aul God nop sobok gep nin cin. Pen nak mij bad nak ak dad ajeban ak, lo minim cin ak mer agip,” aglak.

¹¹ Agelak, agak, “Bi yip gosiip komin lip ak agip, ‘Warikil, mij bad nak ak winig dad amnon,’ agosiip ak me, dad ajebin,” agak. ¹² Agek, aglak, “Bi nep agek, mij bad winig dad ajeban bi nibak bi an?” aglak. ¹³ Pen Jisas ne bin bi konai midelak nab nib sijak kapkap amnak rek, bi komin lak nibak, bi yip git komin lip me aul, agil, agnimin rek ma lak.

¹⁴ Kisen pen, Jisas bi nibak nop God sobok gep karip migan ak ninjil agak, “Ninjan! Nep komin

lip. Nib ak, tap si tap t̄mel göligipan ak k̄rig ḡinim̄in. Mer ak, nep tap kib yib ḡinim̄in rek lip,” agak.

¹⁵ Pen bi n̄bak ne adik gi amil, Juda bi kib okok k̄rop agak, “Jisas nep yip git komij lip,” agak. ¹⁶ Nib agek nījil, God nop sobok gep nīn ak gek komij lak, agil, Juda bi okok Jisas nop milik kal nīnlak. ¹⁷ Jisas pen k̄rop agak, “Bapi yad ak per nep wög git nep middeb rek, yad ak rek nep ḡinim,” agak. ¹⁸ Nib agek, Juda bi kib okok, ned nop niagin, agil gos nīnlak ak, miñi kilis yib git nīnlak. Kiri aglak, “Ne God nop sobok gep nīn cin ak tib rikil, ‘Yad God Ni ne,’ agip. Nib ak, God ne middeb rek, yad nib aknīb rek nep midebin, agip,” aglak.

Nap ageb rek nījil, Ni ne wög ar ke ke geb

¹⁹ Jisas pen k̄rop agak, “Nibep nījid agebin, Ni ak ne ke tap alap ḡinim̄in rek ma lip; Nap tap ḡinigab okok nep nījil ḡinigab. Nib ak, Nap ḡinigab rek, Ni ne ak rek nep ḡinigab. ²⁰ Nap Ni ne nop midmagil li, tap ne geb geb okok magilsek yomeb. Nap ognap sek abe yomek me, Ni ne tap ke yib okok gek nījil, nibi magilsek wal agnigabim. ²¹ Pen Nap bin bi k̄imbal okok gek warikpal rek, Ni ne ak rek nep, bin bi ognap, k̄rop gen wariklan, agnigab ak, gek wariknigal. ²² Bin bi tari tari gipal, gos tari tari nīpal ak, Nap nījil k̄rop minim kib ma agnigab; Ni ne nop agek, ne k̄rop magilsek minim kib agnigab. ²³ Nib ak me, bin bi k̄iri Nap yib ne agel ar amnigab ak rek, Ni ne yib ak abe ak rek nep agel

ar amnīgab. Pen bin b̄i God Ņī ne ak nop nīñīl, ȳib ne agel ar ma amnīgab okok, Nap Ņī ne ag yokak ak abe, ak rek nep ȳib agel ar ma amnīgab.

24 “N̄ibep nīñīd agebin, bin b̄i an m̄in̄im yad ak nīñīl, B̄i ȳip ag yokek onek ak nop nīñ d̄ipal okok, m̄in̄im k̄ib ag yur dep ar ak ma nīñnigal; k̄iri komiñ per m̄idep magīl ak b̄ir d̄ipal. N̄ib ak, k̄iri k̄imeb magīl ar ak k̄irig ḡil, komiñ per m̄idep ar ak b̄ir m̄idebal. **25** N̄ibep nīñīd ȳib agebin, nīñ k̄isen per kod m̄idebim ak man̄ apeb—pen m̄in̄i b̄ir ow̄ip aul—bin b̄i k̄im̄il rek m̄idebal okok, God Ņī ne m̄in̄im agek, m̄in̄im n̄ibak nīñīl nīñ d̄in̄igal okok, komiñ l̄in̄igal. **26** Bapi tap okok magīlsekkom iñ per kod m̄idebim ak man̄ apeb—pen m̄in̄i b̄ir ow̄ip aul—bin b̄i k̄im̄il rek m̄idebal okok, God Ņī ne m̄in̄im agek, m̄in̄im n̄ibak nīñīl nīñ d̄in̄igal okok, komiñ l̄in̄igal. **27** Yad Ņī ne pen, B̄i Ņī ne m̄idebin rek, ȳip agek, bin b̄i okok k̄rop m̄in̄im k̄ib agīl non̄im l̄in̄igain. **28** M̄in̄im agebin n̄ibak nīñīl wal ma ḡin̄imib: k̄isen yad agen, bin b̄i k̄im̄el t̄igel ḡipal okok, **29** magīlsekkom iñ per kod m̄idebim ak man̄ apeb—pen m̄in̄i b̄ir ow̄ip aul—bin b̄i k̄im̄il rek m̄idebal okok, am yad eip komiñ m̄idenigal; pen bin b̄i ḡi t̄im̄el ḡipal okok, warik̄il m̄in̄im k̄ib nīñīl pen yur k̄ib d̄in̄igal. **30** Pen yad tap tari tari ḡin̄igain okok, ke nīñīl ma ḡin̄igain; Bapi ȳip agnīgab rek nep ḡin̄igain. N̄ib ak, bin b̄i m̄in̄im k̄ib agīl non̄im l̄in̄igain ak, Bapi agnīgab rek nīñīl, ȳipid ḡil nep non̄im l̄in̄igain. Tari ḡin̄ig: ȳip tep ḡin̄igab ar ak m̄in̄im k̄ib ma agnīgain. B̄i ȳip ag yokek onek B̄i n̄ibak nop tep ḡin̄igab ar ak nep gos nīñīl, m̄in̄im k̄ib agīl non̄im l̄in̄igain.

Yad b̄i tige p̄i rek m̄idebin ak nīñim, agak

31 “Yad ke, ‘God yıp ag yokek opin,’ apnep ak, mİNİM nİbak yİpİd gİl ma mİdeb apkEP. **32** Pen Bi alap sek* yad bi tigeP bi rek mİdebin ak ageb. Yad nİpin, mİNİM ageb nİbak nİnjİd nep ageb. **33** Nİbi Juda kai bi nİbi ognap ag yokem, kİri Jon nop amİl, yad bi tigeP bi rek mİdebin, agİl, ag nİnjlak ak, ne mİNİM nİnjİd nep kİrop agak me ak. **34** Jon aka bi karİp lİm ar wagın aul bi alap yad bi tigeP bi rek mİdebin agnİgab ak, yıp tap kİb mer. Pen nİbi Jon mİNİM agak ak nİnjİl, mİNİM nİnjİd yİb, agİl, nİj dİl, komİj amnİgabİm, agİl, Jon mİNİM yıp nİg gİl agak, agebin. **35** Jon mİNİM agak ak, ne sİp mİlañ melİk ñeb rek mİdek, nİbi mİNİM agak nİbak melİk rek nİnjİl, won sİkol ulep won alap nep mİñ mİñ gİpek.

36 “Jon nİbep ag tep gak pen ak yokop mİNİM nep agak. Yad lİm dai wagın aul apİl, Bapi yıp gİnimİn agak rek, tap ke yİb okok gebin ak me, nİbi Bapi ne nep yıp ag yokİp ak, agİl, mİsen yİb nİpkeP. **37** Bapi yıp ag yokak ak, ne ke, yad bi tigeP bi rek mİdebin ak, nİbep mİNİM nİnjİd ageb. Pen nİbi meg mİgan ne ak peyİg ma nİpİm. Ne bi tigeP bi rek mİdeb ak, agİl, ma nİpİm. **38** Nİbi yad bi ne ag yokak mİNİM yad ak ma nİj dİpİm rek, God MİNİM mİdmagİl nİbep nab adan ma mİdeb.

39-40 “Nİbi, komİj per mİdep magİl dİn, agİl, God MİNİM ak udİn lİ nİj tep gİpİm ak pen mİNİM nİbak, yıp agİl ñu kİl tİklak rek nİnjİl, komİj per mİdep magİl dİn, agİl, yıp ma apebİm.

41 “Bin bi okok yİb yıp agel ar amnañ, agİl, ma agebin. **42** Pen nİbi bin bi tigeP bi rek mİdebin

---

* **5:32:** “Bi alap sek” agak ak, God ne ke

ak bîr nîpin. Nîbi God nop mîdmagîl ma lîpîm ak nîñîl agebin. ⁴³ Bapi ne ke yîp ag yokek opin ak pen nîbi yîp ma dîpîm. Pen bî yokop alap gos ne ke nîñîl apenîgab ak, nop dînîgabîm. ⁴⁴ Bin bî ognap okok yîb kîri agel ar amenîgab ak, nîbep tep gînîgab. Pen Bî God nokîm nep mîdeb ak cînop nîñek tep gînîmîñ, agîl, gos ar ak ma nîpîm. Nîb ak, nîbi titi gîl yîp nîñ dînîgabîm?

⁴⁵ “Pen Bapi mînîm yad dîl, nîbep mînîm kîb agnîgab, agîl, gos ak ma nîñnîmîb, mer. Mosîs cînop gî ñînîgab apîm ak pen Bapi ne Mosîs mînîm ne agak mînîm nîbak dîl nîbep mînîm kîb agnîgab. ⁴⁶ Mosîs ne God Mînîm ñu kîl tîkîl mînîm ognap yad bî tigeplrek bî rek mîdebin mînîm ak ñu kîl tîkak. Pen Mosîs mînîm ñu kîl tîkak mînîm nîbak ma dîpîm rek, mînîm yad agebin ak rek nep ma dînîgabîm. ⁴⁷ Mosîs mînîm ñu kîl tîkak ma dîpîm rek, nîbi ti gîl mînîm yad agebin ak dînîgabîm?” agak.

6

*Jisas bî aknîb paip tausan tap ñek ñîjlak
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)*

¹ Pen Jisas nîg gî mîdîl, kîsen nîg magöb dîl, Ñîg Cöb Galili juîl, pîs kîdadan amnak. Ñîg Cöb Galili nîbak nep me, yîb alap Ñîg Cöb Taibirias apal. ² Pen Jisas ne bin bî tap gak okok gek komîñ lak ak nîñölîgîpal rek, bin bî konjai nep nop kîsen gîlak. ³ Pen Jisas bî ne okok eip am dîm sînjak alan amîl, bîsîg mîdelak. ⁴ Ñîn nab nîb sînjak Juda kai Pasopa ñîn kîb kîri ak ulep ulep gak. ⁵⁻⁶ Jisas bî ne eip dîm sînjak bîsîg mîdîl, udîn kîlan gîl nîñjak,

bin bì konjai sìkerek yìb nep nop apelak. Jisas nìñìl, ne tari tari gìnìgab ak ke nìñàk ak pen bì ne Pilip tari agnìgab, agìl, nep agak, “Cìn tap magìl akal nìb dìl, bin bì konjai nep sìñ aul kìrop ñon nìññìmel?” agak.

⁷ Agek, Pilip pen agak, “Kab magìl silpa won aknìb ñìn juìl wajrem alaŋ (200) rek yokìl, bred tau dapìl, dì pag gìl sìkol sìkol gìl, bin bì nìb sìñ aul ñon, magìlsek tap sìkol sìkol ñìbenìmel rek lìñìgab,” agak.

⁸ Nìb agek, bì ne Edru, Saimon Pita nìmam ak agak, ⁹ “Ñì sìkol alap bred bali plaua dì dagìlpal bred won aknìb mamið alaŋ, kìbsal omal sek dì mìdeb aul, pen tap nìbak bin bì konjai yìb sìñ aul tap kìb mer,” agak.

¹⁰ Agek, Jisas agak, “Bin bì okok agem bìsìglanj,” agak. Agek, bì ne okok bin bì okok kìrop agelak, tap kas konjai nep tan tep gak ain ar nìb sìñàk magìlsek bìsìgel amnak. Bì okok nep me paip tausan (5000) rek amnak.

¹¹ Kìri nìg gìl bìsìglak nìñìl, Jisas bred won nìb okok dìl, God nep tep agìl, kìrop nonìm lì ñak. Kìbsal ak, ak rek nep gak. Kìrop nìg gìl nonìm lì ñek, bin bì okok kìri magìlsek bred kìbsal titi rek dìjìn agìl gos nìñìl ak rek nep dìlak. ¹² Nìg gìl ñìbel ñìbel kogi gek kìrìg gìlak. Jisas bì ne okok kìrop agak, “Bin bì tap ñìbil kìrìg gìpal okok, dì adaŋ aul ma gìnìmìb,” agak. ¹³ Agek, bì ne okok bred dai dai okok yìpriñg wad yìgel yìgel, wad aknìb umìgan alaŋ ak ap ran jakak.

¹⁴ Bin bì okok Jisas tap ma gep rek gak nìbak nìñìl aglak, “Cìn mìñi nìpìñ, bì aul me, Bì God

MİNİM Agep lım dai wagın aul onıgab agıl per agobın bı me ak,” aglak. ¹⁵ Pen Jisas nıňak, bin bı okok, yıp kınj bı kıb kırı middenim, agıl, apıl yıp kılıs gıl dad amnígal, ag gos nıňıl, ne kauyanı amıl dım okok ne ke ausek midek.

*Jisas ñig kas ar tauıd amnak
(Mat 14:22-23; Mak 6:45-52)*

¹⁶ Pen dıgep won ak, Jisas bı ne okok am Ņig Cöb Galili eyanı amıl, ¹⁷ Jisas ma owak rek, kıslım gek, kırı nep ñig magöb dıl kauyanı taun sıkol Kapaneam amníg pañdılak. ¹⁸ Amelak nıňlıg gi, yigen kıb dıl, ñig ak pagak. ¹⁹ Pen kırı tapın ñig magöb ñig kas parık nab sıňak kilomita aknıb mamıd alanı aka kagol oñıd amıl nıňlak, Jisas ñig ar sıňak tauıd apek. Kırı nıňıl mıdmagıl kıb amnak nıňıl pırıklak. ²⁰ Pen Jisas agak, “Nıbi ma pırıknımiň. Yad nep apebin,” agak. ²¹ Nıb agek, kırı ma pırıklı, nop dı ñig magöb mıgan ak lel nıňlıg gi, ñig magöb ak mıňi nep karıp lım amníg gılak mıgan ak amjakak.

Jisas nop pıyo nıňlak

²² Mınek bin bı Ņig Cöb Galili pıs kıdadanı kınlak okok gos nıňıl nıňlak, tol dıgep ñig magöb nokım alap nep midek nıňıl Jisas bı ne okok nep ñig magöb nıbak amnílak; Jisas ne ke ñig magöb nıbak ma amnak. ²³ Mıdel nıňlıg gi, ñig magöb ognap bin bı ognap taun kıb Taibirias nıb apıl, Bı Kıb ne God nop tep agıl tap ūek nıňlak kau ak ñig gol sıňak ap wös gılak. ²⁴ Pen bin bı mıdelak okok nıňlak, Jisas abe bı ne okok abe ma mıdelak;

nibak Jisas nop piyo niñin, agil, kiri ñig magöb nib okok amil Kapaneam amnilak.

Yad bred rek, yip dil komij middenigabim, agak

²⁵ Ñig Cöb Galili am am pis kidadan amjakil, Jisas nop niñil aglak, “Minim ag ñeb bi. Nak won akal aul opan?” aglak. ²⁶ Agelak agak, “Ñibep minim niñid agebin, bred ñen ñibem kogi gak rek, yip piyo niñ ajebim; pen tap ma gep rek giñpin okok minim wagin ak niñil yip piyo niñ ma ajebim. ²⁷ Tap magil ki git yonig geb ak din, agil, wög kılıs ma giñtimib; God ne Bi Ñi ne niñebir agek owip rek, tap magil per midep ne niñigab ak din, agil, wög kılıs giñtimib,” agak.

²⁸ Nib agek aglak, “Cin wög tari gon, God nop tep giñigab?” aglak.

²⁹ Agelak, Jisas agak, “God ne Bi ag yokek owip ak, Bi nibak nop niñ dinigabim ak, God nop tep giñigab,” agak.

³⁰ Nib agek aglak, “Cin tap ma gep rek alap niñigabin ak, agnigabin, ‘God nep nep ag yokip,’ agil, nep niñ dinigabin. Nib ak, cinop tap ma gep tari rek giñigaban? ³¹ Birarik nep apis based sikop mit mab kab nep midoligip nab okok midil, tap mana agoligipal ak ñibeligipal. God Minim nu kil tikil aglak, ‘Ne bred seb kab ar alan siñak nib ognap kirop ñek ñibeligipal,’ aglak,” aglak.

³² Nib aglak ak pen Jisas kirop pen agak, “Ñibep minim niñid yip agebin, Mosis birarik okok bred kirop ñek niñlak bred nibak, bred seb kab ar alan siñak nib mer. Bred seb kab ar alan siñak nib bred niñid nibak, Bapi yad nibep ñeb. ³³ God

bred ne ak, God ag yokek, seb kab ar alan s̄ıñak n̄ib l̄im dai wagin aul ap̄il, bin b̄i okok k̄rop komiñ miñdep won ak ñeb,” agak.

³⁴ Jisas n̄ib agek aglak, “B̄i K̄ib. Miñi bred n̄ibak c̄inop per nep ñiliñ ḡi nep miñdenim̄in,” aglak.

³⁵ Agelak, Jisas agak, “Yad nep me bred komiñ miñdep bred n̄ibak. Bin b̄i ȳip onigal okok, k̄rop kauyan yuan ma ḡinigab. Bin b̄i ȳip niñ dñigal okok, k̄rop kauyan ñig nen ma ḡinigab. ³⁶ Pen n̄ibep miñdarik nep ag ñesin ak, ȳip udin n̄ipim ak pen ȳip ma niñ dñipim. ³⁷ Bapi ȳip agiñ bin b̄i okok k̄iri magiñsek ȳip onigal. Bin b̄i ȳip onigal okok, ma ag yoknigain, mer ȳib. ³⁸ Pen tari: yad seb kab ar alan s̄ıñak n̄ib opin ak, gos yad n̄ipin ar ak ḡinim, agiñ, ma opin; Bapi ȳip ag yokiñ ak, gos ne niñiñ agiñ rek ḡinim, agiñ, opin. ³⁹ Bapi bin b̄i ȳip agiñ okok k̄rop niñ miñden, alap ma k̄ir ḡinim̄in; miñim̄ k̄ib agep ñin ak, yad gen, k̄iri magiñsek wariknimeł. Niñ ḡinigab ak, Bapi ȳip ag yokak ak, nop tep ḡinigab. ⁴⁰ Bapi yad nop tep ḡinigab ak, bin b̄i an an ȳip niñiñ niñ dñigal okok, k̄iri magiñsek per per nep komiñ miñdenigal. Pen miñim̄ k̄ib agep ñin ak, yad ke gen k̄iri magiñsek wariknigal,” agak.

⁴¹ Pen Jisas, “Yad me, bred seb kab ar alan s̄ıñak n̄ib opin ak,” agak ak me, Juda bin b̄i okok miñim̄ ali ḡirira ḡirira gelak. ⁴² Juda bin b̄i okok ali ḡirira ḡirira ḡil aglak, “B̄i aul, nonim nap ne ak c̄in ke n̄ipin. Ne Josep ñi ne Jisas nep. N̄ib ak, ne titi ḡi agiñ, ‘Yad seb kab ar alan s̄ıñak n̄ib opin,’ agiñ?” aglak.

⁴³ N̄ib agelak, Jisas pen agak, “Ali ḡirira ḡirira

ma g̃iñim̃ib. ⁴⁴ Bin b̃i alap ne ke ỹip ma ñiŋ d̃iñigab. God nop gos tep ŋek nep me, ỹip apek, m̃iñim̃ k̃ib agep ŋiñ k̃isen ak yad gen ne kauyan war̃kñigab. ⁴⁵ B̃i God m̃iñim̃ agep b̃i okok k̃iri God M̃iñim̃ ŋu k̃il t̃ik̃il aglak, ‘God ne bin b̃i ñib okok mag̃ilsek k̃irop ag ŋiñigab,’ aglak. Bin b̃i Bapi k̃irop m̃iñim̃ ag ŋek ñiŋ d̃iñigal okok, k̃iri mag̃ilsek ỹip oñigal. ⁴⁶ Bin b̃i ognap k̃iri God nop ud̃in ma ñipal; yad B̃i ne ag yokek onek ak nep Bapi nop ud̃in ñipin.

⁴⁷ “Pen yad ñibep ñiŋid ỹib agebin, bin b̃i ỹip ñiŋ d̃iñigal okok, kom̃iñ per m̃idep won ñibak b̃ir d̃il, per per nep m̃ideñigabal. ⁴⁸ Bred ŋib̃il kom̃iñ m̃ideñigal ak, yad me bred ñibak. ⁴⁹ Nased yes s̃ik̃op b̃irar̃ik nep m̃iñ mab kab nep m̃idolig̃ip nab okok m̃idil, tap mana ak ŋiñlak ak pen m̃id damil k̃im̃lak. ⁵⁰ Pen bred Biñen ag yokek seb kab ar alañ ñib apeb bred ñibak, bin b̃i ŋib̃il, kom̃iñ per per nep m̃idil ma k̃im̃ñigal.

⁵¹ “Yad ke bred kom̃iñ seb kab ar alañ s̃iñak ñib opin bred ñibak. Bin b̃i an an bred ñibaul ŋib nab eyañ l̃iñigal okok, per nep per nep kom̃iñ m̃ideñigal. Bred agebin ñibaul m̃ib goñ yad ak me. Bin b̃i karip l̃im ar wagin aul m̃idebal k̃iri per nep per nep kom̃iñ m̃ideñimel, ag̃il, m̃ib goñ yad ak ŋiñigain,” agak.

⁵² Jisas ñib agek, Juda bin b̃i ñib okok k̃iri ke nep m̃iñim̃ pen pen ag̃il, ognap aglak, “B̃i aul titi gił, c̃inop m̃ib goñ ne ak ŋek ŋiññigab̃in?” aglak.

⁵³ Agelak, Jisas k̃irop agak, “Yad ñibep ñiŋid ỹib agebin, ñibi B̃i ŋiñ ne m̃ib goñ ne, lakañ ne ma ŋiññigab̃im ak, kom̃iñ m̃idep won ak ñibep nab

adañ ma middenigab. ⁵⁴ Bin bi an miñ goñ yad, lakañ yad niññigab ak, ne komiñ per midep won ak bîr dîp niñjil miñim kîb agep niñ ak yad gen ne kauyan wariknigab.

⁵⁵ “Pen tari: miñ goñ yad ak tap niñeb yib; lakañ yad ak niñ niñeb yib. ⁵⁶ Bin bi an an miñ goñ yad lakañ yad niññigal okok, yad nab adañ middenigal; yad kîrop nab adañ middenigain. ⁵⁷ Bapi per per nep komiñ mideb ak, ne yip ag yokip Bapi niñbak, ne yip gek komiñ midebin ak me, bin bi yip di nab kiri adañ linigal okok, kîrop ak rek nep gek, komiñ middenigal. ⁵⁸ Miñim ar niñbak me, bred seb kab ar alan siñjak niñ owip, agil agesin. Bred niñbak, apis based sikop tap mana agoligipal ak niñbil mid damil kîmlak rek mer; bin bi bred yad agesin aul kiri niñ nab eyan linigal ak, komiñ per nep per nep middenigal,” agak.

Bin bi koñai nep Jisas nop kîrig gîlak

⁵⁹ Jisas Juda mogim gep karip Kapaneam siñjak midil, miñim niñbak agek, ⁶⁰ bin bi ne okok koñai nep niñjil aglak, “Jisas miñim ageb niñbak miñim kiliñ yib. Miñim ne niñ dijñen rek ma liñ,” aglak.

⁶¹ Kiri ali gîrira gîrira gîl agelak, Jisas ke niñjil agak, “Miñim agesin niñbak niñjil gos par niñjil kîrig gin ag gos niñpit ar? ⁶² Pen Bi Ni ne seb kab ar alan siñjak midil owak ak, ne kau niñ ar siñjak alan kauyan adik gi amenigab ak, niñbi gos tari niññigabim? ⁶³ God Kaun komiñ midep won ak ñek, bin bi komiñ linigal; bin bi kiliñ kiri ke komiñ ma linigal, mer yib. Yad miñim niñbep agesin ak, miñim niñbak gek, God Kaun ne niñbep

apıl, komiñ miñdep won ak nibeñ ñinigab niñil nibi komiñ linigabim,” agak. ⁶⁴ Pen Jisas ne ned nep, bin bi an nop ma niñ dñigab, an nop miñmig niñniñgab ak niñak ak me, ne agak, “Nibi ognap yip ma niñ dñpim,” agak. ⁶⁵ Pen miñim ognap sek agil agak, “Ar nibak nep nibeñ apin, bin bi alap gos ne ke nep niñil yip ma niñ dñigab; Bapi nep genigab ak me, bin bi alap yip apıl yip niñ dñigab,” agak.

⁶⁶ Jisas miñim nibak ag juek niñlig git, bin bi apıl miñim nop niñjoligipal okok, koñai nep nop kiriñ git, ke ke amnilarak. ⁶⁷ Niñ git amel niñlig git, Jisas bi ne akiñb umigan alan okok kiroq ag niñil agak, “Nibi ak rek nep yip kiriñ amnigabim aka?” agak.

⁶⁸ Agek, Saimon Pita agak, “Bi Kib. Bi an nop amjin? Miñim nak ageban ak niñil me, per per nep komiñ midonigabin. ⁶⁹ Cin nep niñ dñpin rek, cin niñpin, God ne Bi Siñ cinop ag yokip ak, nak Bi nibak me ak, agil niñpin,” agak.

⁷⁰⁻⁷¹ Saimon Pita nib agek, Jisas pen Saimon Iskariot ñi ne Judas ak, kisen nop miñmig niñniñgab ak niñil, kiroq agak, “Yad nibeñ bi akiñb umigan alan dñpin ak pen bi nibi nokim alap kijeki bi ne,” agak.

7

Jisas nimam kisen nop miñim aglak

¹ Kisen pen Juda bi kib okok Jisas nop ñagnig gelak niñil Jisas karip lim Judia okok ma ajoligip; karip lim Galili okok nep ajoligip. ² Pen Juda ñin kib kiri, karip badak sikol git lil ñin ognap

kînbal ñin ak mañ mañ gek nîñlig gi, ³ Jisas nîmam kîsen okok mîdek sîňak apîl nop aglak, “Nak mîgan nîbaul kîrîg gîl karîp lîm Judia amîl, bin bî mînîm nep nîñ dîpal okok ak rek nep tap ma gep rek geban okok ognap nîñnîgal. ⁴ Bî kîri bî kîb mîdon agnîgal okok, tap kîri okok we gîl ma gînîgal; mîsen yîb gînîgal. Nîb ak, nak tap ke yîb gîpan rek, bin bî konjai mîdebal nab sîňak tap ma gep ognap gek, bin bî magîlsek nîñnîgal,” aglak. ⁵ Pen Jisas nîmam kîsen ne ke okok nop ma nîñ dîlak.

⁶ Nîb agelak, Jisas kîrop pen agak, “Nîbi ñin akal amnîgabîm ak amnîgabîm; pen ñin yad ameb ak ma owîp nîñil adi mîni ma amnîgain. ⁷ Bin bî lîm dai ar wagîn aul okok, nîbep bî mîlik kal nîñnîmel wagîn alap ma mîdeb. Pen yad bin bî lîm dai ar wagîn aul okok tap si tap tîmel gîpal ak ag mîsen len yîp mîlik kal nînebal. ⁸ Nîb ak, Karîp Badak ñin kîb mañ apeb rek, nîbi Jerusalem amnîmîb; pen yad ñin ameb ak ma owîp rek, yad eip ma amnîgain,” agak. ⁹ Nîb agîl, ne karîp lîm Galili mîdek.

Karîp Badak ñin kîb owak nîñil Jisas Jerusalem amnak

¹⁰ Pen Jisas nîmam sîkop okok Jerusalem amnîlak nîñil Jisas ne kapkap sain amnak. ¹¹ Juda bî kîb okok, “Jisas akal?” agîl, bin bî konjai nep ap mîdelak okok kîrop ag nîñlak. ¹² Pen bin bî yokop okok, Jisas mînîm ak kîri ke ag nîñ ag nîñ gîl, ognap aglak, “Ne bî tep alap,” aglak; ognap pen aglak, “Mer, ne bin bî okok kîrop wai ñeb bî,” aglak. ¹³ Pen bin bî yokop okok, Juda

bî kîb nîb okok kîrop pîrîklak rek, kîri mînîm ognap mîseñ ma aglak.

14 Karîp Badak ñîn kîb kîri nîbak ñîn ognap padîkak. Yokop ñîn bad alap nep mîdek, Jisas apjakîl, God sobok gep karîp ak amîl, bin bî okok kîrop mînîm ag ñâk. **15** Jisas mînîm ag ñî mîdek nîñlig gi, Juda bî kîb okok wal agîl aglak, “Bî aul skul ma agak ak pen ne titi gîl mînîm okok magîlseñ nîñjip?” aglak.

16 Nîb agelak, Jisas agak, “Mînîm yad ag ñebin ak, gos yad ke nîñjîl ma ag ñebin; Bî yîp ag yokek onek ak nep yîp gos ñek ag ñebin. **17** Bin bî an, God ageb rek gînîm, agîl, gi dad amniçgab ak, God ne mînîm yîp ñek agebin aka mînîm yad ke agebin ak, nîñjîgab. **18** Nîbi nîpîm, bin bî an mînîm ne ke ageb ak, yîb yad ke ap rananç, ag gos nîñjîl, mînîm okok nîb okok nîb dîl ageb. Pen bî an ne Bî ne ag yokak yîb ne nep ap rananç, ag gos nîñjip ak, bî nîbak bî yîpid gîl mînîm nîñjîd nep ageb; ne mînîm esek ognap ma ageb. **19** Mosîs, God agak agak rek kîrop lo mînîm ag ñâk ak pen lo ar nîb okok nîbi bî alap ma gîpîm. Pen yad mînîm alap mîdek mer, yîp yokop ñag pak lînîg gebîm,” agak.

20 Jisas nîb agek, bin bî ap mîdelak okok aglak, “Nep bî an ñag pak lînîg gek ageban? Nep kîjeki aban ñagîp ageban,” aglak.

21 Agelak, Jisas agak, “Yad tap ma gep nokîm alap gen, nîbi magîlseñ pak ju dîpekk.* **22-23** Nîbi Mosîs God lo mînîm agak rek, ñî nîbi okok tîk

---

* **7:21:** God nop sobok gep ñîn ak tap ma gep ñîg cöb Betesda ak gak ak nîñjîl pak ju dîlak.

dapıl, ñin aknib ar onjid ak midil, minek jil ñin ak wanj wak tib rikpim. Gipim nibak, Mosis ne mer, nased acik sikop ned wagin gil gologipal miñ ar ak me kisen gil niñ gipim. Pen wak tib rikep ñin jil nibak, ñin ognap God nop sobok gep ñin ak nep linigab pen, miñi God nop sobok gep ñin ak, agil, ma kiriñ gipim; abramek wak tib rikpim. Gipim nibak rek, yad God nop sobok gep ñin ak bi alap nop gen, mib gon magilsek komij lak ak, niñbi ti ginig yip niñjem milik yowip? ²⁴ Nib ak, kisen minim ar ar nep niñjil ma agnimib; yipid gil midonimij ar ak nep niñ tep gil agnimib,” agak.

“Jisas me Krais ak aka?” aglak

²⁵ Jerusalem bin bi ognap aglak, “Juda bi kib okok warikil bi ñag pak linig gebal bi me aul aka?

²⁶ Pen niñim! Ne bin bi nab kib aul minim agek niñlig gi, kiri pen minim alap ma agebal. Nib ak, kiri ke niñpal ne Krais ak mideb rek yipid gil rek lip! ²⁷ Pen ne Krais ak opkop ak, cin ne karip lim akal nib owip ak ma niñpop; pen bi aul ne karip lim akal nib owip ak cin magilsek niñpin. Nib ak, ne Krais ak mer,” aglak.

²⁸⁻²⁹ Pen Jisas ne God sobok gep karip miñan eyan minim ag ñilg gi nep midil, meg miñan dap ranil agak, “Nibi gos niñim, nibi yip niñ tep yib gil, akal nib onek ak niñim. Pen mer. Gos yad ke nep ma onek. Bi yip ag yokek onek ak, ne Bi yipid gil, Bi minim niñid nep ageb. Yad ne eip midil, yip ag yokek onek rek, nop niñpin; pen nibi nop ma niñim,” agak.

30 Nib agek, nop di cici lin, agil niñlak ak pen niñ ne ma owak rek, bi alap nop di cici ma lak.
31 Pen bin bi nib okok, bin bi koñai nep Jisas tap ma gep okok gak niñil aglak, "Krais ak kisen onigab apal ak, pen tap ma gep koñai yibgil, bi nibaul geb rek ginimijen rek ma linigab," aglak. Gos nibak niñil kiri aglak, "Jisas ne Krais ak nep," agil, nop niñ dilak.

Juda bi kib okok, Jisas nop am poñ dowim, agil, bi ognap ag yoklak

32 Pen bin bi okok Krais minim nibak kapkap agelak niñil, Perisi bi kib okok abe, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, Jisas nop am di cici lil donimib, agil, God sobok gep karip kod mideligipal polisman ognap ag yoklak.

33 Jisas pen agak, "Yad nibep eip tapin won alap midil, Bi yip ag yokek onek ak ker adik gi amnigain. **34** Yip, akal amib, agil, piyonigabim ak pen yip ma niñniñgabim. Yad amnigain ar ak, nibi kisen ginimib rek ma linigab," agak.

35 Nib agek, Juda bi kib okok kiri ke nep aglak, "Ne akal amnigab, nop ma niñniñgabin? Ne am Juda bin bi ju am Grik bin bi eip midebal okok amil, bin bi nib okok kirop minim ag nilig gi midenigab aka tari? **36** Pen ne ti ginig agip, 'Yip, akal amib, agil, piyonigabim ak pen yip ma niñniñgabim. Yad amnigain ar ak, nibi kisen ginimib rek ma linigab,' agip?" aglak.

God Kaun niñig kílam kajon rek juil onigab

37 Juda Karip Badak niñ kib kiri nibak, niñ kisen, niñ kib yib ak, Jisas warikil, meg miñgan dap ranil agak, "Bin bi an kijam milep ginimijen

ak, yip apil n̄ig n̄injan. ³⁸ Bin bi an yip n̄in d̄inigab ak, God Minim ageb rek, n̄ig komiñ midep ak nab nop adan n̄ib k̄lam juil onigab,” agak. ³⁹ N̄in n̄ibak Jisas kimil warikil Nap nop ma amnak ar ak me, Jisas ne Kaun ak bin bi okok k̄rop ma ñak. Pen n̄ig k̄lam juil onigab minim agak n̄ibak wagin n̄ibgil mideb: bin bi Jisas nop n̄in d̄inigal okok, Jisas ne Kaun ak k̄rop n̄inigab, agil agak.

Kiri ke tig asik ke ke l̄lak

⁴⁰ Jisas n̄ib agek, bin bi konjai nep midelak n̄ib okok, ognap minim agak n̄ibak n̄injl aglak, “Bi aul, ne bi God Minim agep onigab, agil, kod midoligipin bi n̄ibak nep me,” aglak.

⁴¹ Ognap aglak, “Mer, ne Krais ak!” aglak.

N̄ib agelak, ognap pen aglak, “Mer, Jisas ne Galili n̄ib; Krais ak ne Galili n̄ib ma onigab!

⁴² God Minim ak agip rek, Krais ak, Depid tikek tikel tik dam dapil gil, Krais ak Depid taun ne Betlehem s̄injak tik donigal,” aglak. ⁴³ Jisas minim n̄ibak agek n̄injl, bin bi konjai n̄in midelak n̄ib okok b̄lok ke ke l̄lak. ⁴⁴ Ognap nop di cici l̄l dam minim kib agnig dad amnin aglak ak pen bi nokim alap nop ma dak.

Juda bi kib okok Jisas minim agak ak ma niñ dilak

⁴⁵ Pen God sobok gep karip polisman okok adik gi amel niñlig gi, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi Perisi okok abe k̄rop ag gil aglak, “Bi n̄ibak nop tari ginig ma dopim?” aglak.

46 Agelak, God sobok gep karip polisman n̄ib okok aglak, “Bin b̄i ognap okok b̄i n̄ibak m̄inim tep ȳib ageb rek ma apal,” aglak.

47 N̄ib agelak, pen b̄i Perisi okok pen aglak, “B̄i esek agip n̄ibak, bin b̄i ognap ne n̄ijid agip agil n̄ipal rek, n̄ibi ak rek nep n̄ipim ar? **48** C̄in b̄i k̄ib b̄i alap aka b̄i Perisi b̄i alap Jisas nop ma n̄ij dipin. **49** Bin b̄i s̄in aul kiri lo m̄inim ak ma n̄ipal rek, God k̄irop m̄ilik kal n̄injil gi t̄imel ȳib ḡinigabın,” aglak.

50 Pen b̄i kiri Nikodimas, b̄i s̄injak ned k̄islim eyan amil, Jisas nop m̄inim ognap ag n̄injak b̄i n̄ibak me, k̄irop agak, **51** “C̄in Juda lo ar ak, b̄i alap nop yokop pen yur n̄il gi t̄imel ma ḡinigabın; m̄inim k̄ib agil m̄inim wagin alap p̄yo n̄injil nep me, n̄ig ḡinigabın,” agak.

52 N̄ib agek aglak, “Nak ak rek nep Galili n̄ib rek? God M̄inim ak udin li n̄ij damil n̄ijnigan, b̄i God m̄inim agep alap Galili n̄ib ma onigab,” aglak. **53** N̄ib agil kiri k̄irig karip kiri ke ke amnilak.

8

Bin alap amil b̄i alap eip ḡirek

1 Pen Jisas Olip D̄im amnak. **2** M̄inek karip tik dam lak n̄injil, kauyan adik gi God sobok gep karip ak apek, bin b̄i konjai nep apil nop p̄injil kos kos gelak n̄injil ne bisig midil, k̄irop m̄inim ag n̄i m̄idek. **3** Jisas n̄ig ḡil m̄inim ag n̄i m̄idek n̄inlig gi, b̄i lo m̄inim ag n̄eb b̄i okok ognap abe, b̄i Perisi ognap abe, kiri bin alap am b̄i alap eip dosip, bin ak nop dap bin b̄i m̄idelak udin ȳirik

ar sığak warık ñıl, ⁴ Jisas nop aglak, “MİNİM ag ñeb bı. Bin aul bı sek ak pen bı alap eip desir nıñıl dapobın me aul. ⁵ Mosı̄s lo cınop ñak ak agak, ‘Bin nıb okok rek, kab ju pak lel kımlaŋ,’ agak. Pen nak tari agnığan?” aglak. ⁶ Kırı mİNİM tom aglak nıbak, nıb agon Jisas tari agek, nop mİNİM kıb agıñ, agıl, aglak.

Pen Jisas ne kıbor kıyan gıl, sılpił ar ak nıñmagıl mİNİM won ognap ñu kıl tıklıg gi mıdek. ⁷ Pen kırı Jisas nop mİNİM nıbak rek ag nıñlıg gi mıdelak, ne kıd almıł lıl kırop agak, “Bı tap si tap tımel ma gıp alap mıdonımınj ak, kab dı bin nıbaul ned paknımınj,” agak. ⁸ Nıb agıl kauyan kıyan gıl, lım eyaŋ mİNİM won ognap ñu kıl tık mıdek nıñlıg gi, ⁹ bı Jisas nop mİNİM kıb agıñ aglak nıb okok, Jisas mİNİM agak nıbak nıñıl, bı kıb kıb kırıg amnílak nıñıl bı okok magılseк nokım nokım kırıg gıl ke ke am saklak; Jisas eip bin ak eip nep mıdereк. ¹⁰ Jisas ne kıd almıł lıl, bin nıbak nop agak, “Bı okok akal? Bı nep mİNİM kıb agnımınj alap ma mıdeb ar?” agak. ¹¹ Agek, bin ak agak, “Bı Kıb. Bı yıp mİNİM kıb agnımınj alap ma mıdeb,” agak. Agek, Jisas agak, “Yad ak rek nep nep mİNİM kıb ma agnığain. Pen tap si tap tımel göligıpın ak kisen ma gınımınj; mıñi nak bır amnoŋ,” agak.

Bin bı lım dai ar wagın aul mıdebal okok melik kırı me Jisas

¹² Jisas mİNİM alap bin bı okok kırop kauyan agıl agak, “Bin bı lım dai ar wagın aul mıdebal okok, yad melik kırı mıdebin. Bin bı an yıp sain gıl ajenığab ak, kıslım nab okok rek ma ajenığab;

kominj per midep melik tep ak dıl ajenigab,” agak.

13 Jisas nıb agek, bı Perisi okok nop pen aglak, “Mınım nak ke ag ſeban ak, cın nıpın mınım nıbak dijin rek ma lıp,” aglak.

14 Nıb agelak, Jisas agak, “Mınım nıbak yad ke agebin ak pen mınım nınjıd agebin. Pen tari: yad opin okok nınjıl, amnigain okok abe nınjıl gipin. Pen nıbi, yad opin okok ma nınjıl, amnigain okok abe ma nınjıl gipim. **15** Nıbi mınım tıg bılıklıg git, ‘Ar ak git tep gipim; ar ak git tımel gipim,’ apım ak, bin bı lım dai ar wagın aul gos nınjıl apal rek nep apım. Pen yad bı alap nop mınım kib ma apin. **16** Bapi yıp ag yokek onek ak, ne yad eip mıdobır rek, yad mınım tıg bılık git, nınjıd nep agıl mınım tıg bılıknıgai. **17** Lo mınım nıbi ar ak apım, ‘Bin bı omal mınım ar nokım nep agnígair ak me, bin bı nınjıl agnígal, ak nınjıd apir, agnígal,’ apım. **18** Lo nıbi agıp nıbak rek, yad tigep bı rek midebin ak, yad ke mınım bir apin; pen Bapi yıp ag yokak ak, ak rek nep yad tigep bı rek midebin mınım ak bir agıp. Mınım cır apıl mınım ar nokım nep apır ak me, nınjıd apir apkep,” agak.

19 Nıb agek, nop aglak, “Nap nak me akal?” aglak.

Agelak, Jisas pen agak, “Nıbi yıp ma nıpım rek, Bapi yad nop ak rek nep ma nıpım. Yıp nıpkep rek, Bapi yad ak rek nep nıpkep,” agak.

20 Jisas God sobok gep karıp mıgan, kab magıl kiri God nop ſeb dap yokpal mıgan ak, mınım

nibak ag ñit midek pen ñin ne ma owak rek, bi alap nop di cici ma lak.

Yad amnīgain okok n̄ibi ma amnīgabim

²¹ Jisas krop kauyan agak, “Yad k̄irig git amenīgain; yip p̄tyo nīn̄igabim ak pen n̄ibi tap si tap timel gitlig git nep midil kimnīgabim rek, yad amnīgain okok n̄ibi ma amnīgabim,” agak.

²² N̄ib agek, Juda bi kib okok aglak, “Ne agip, Yad amnīgain okok n̄ibi ma amnīgabim, agip ak, tari ginig n̄ib agip? Ne ke ñag pak linig git n̄ib agip aka?” aglak.

²³ N̄ib aglak ak pen Jisas krop agak, “N̄ibi eyan n̄ib; yad alan n̄ib. N̄ibi lim dai ar wagin aul n̄ib; yad lim dai ar wagin aul n̄ib mer. ²⁴ N̄ib ak nīn̄il me, ‘N̄ibi tap si tap timel gitlig git nep midil kimnīgabim,’ agesin. Pen yip, Yad Midebin Rek Midebin,* ma nīn̄ dinigabim ak, tap si tap timel gac sek midebin rek midil kimnīgabim,” agak.

²⁵ N̄ib agek, nop ag nīn̄il aglak, “Nak bi an?” aglak.

Agelak, Jisas agak, “Yad n̄ibep per nep ag ñebin rek nep midebin. ²⁶ N̄ibep minim kib ag ginim ar ak, minim konjai nep mideb. Bi yip ag yokek onek ak, magilsek nīn̄ tep gip rek, yip gos ñek nīn̄lig git, yad pen bin bi okok krop ag ñebin,” agak.

²⁷ Jisas ne Nap minim ag ñak nibak ma nīnlak rek, krop agak, ²⁸ “Bi Ñi ne nop di oklan

* **8:24:** God Minim dai Eksodas ak (Eks 3:14) God yib ne ke agil, Yad Midebin Rek Midebin agak. Pen sinjal Jisas abe yib ne ke agil, Yad Midebin Rek Midebin agak. Nib ak, Juda bin bi okok ognap, minim agak ak nīn̄il, Jisas nop milik kabiam nīn̄il, ñag pak lin, aglak.

lınıgabım nın ak, gınıgab gınıgab rek nıñıl nın nıbak nıñnıgabım, Yad Mıdebin Rek Mıdebin me. Yad tap alap ke nep nıñıl ma gıpın; Bapi mınım yıp agıp rek nep ag nıebin ak, nıñnıgabım. ²⁹ Bi yıp ag yokek onek ak, yad eip mıdeb. Nop tep gıp ar ak nep per per gıpın rek, yıp ma kırıg gıp; yad eip nep mıdeb,” agak.

³⁰ Jisas mınım nıbak agek nıñlıg gi, bin bi konai nep nop Krais ak, agıl, nıñ dıłak. ³¹ Pen Jisas ne Juda bin bi nop Krais ak agıl nıñlak nıb okok kırop agak, “Nıbi mınım yad pıs nep nıñ dıl, apin rek nep genıgabım ak me, nıñıl nep bin bi yad mıdenıgabım. ³² Nıg genıgabım ak, God ne tigepli rek mıdeb ak nıñıl, mıñ wög rek gıpım ak kırıg gıl, mıd tep gınıgabım,” agak.

³³ Nıb agek aglak, “Mınım ageban nıbak tari? Cın based Ebraham nı pai ne mıdobın ak, cın bin bi ognap kırop mıñ wög rek ma gıpın. Nıb ak, cınop tari gınıg, ‘Mıñ wög rek gıpım ak kırıg gıl, mıd tep gınıgabım,’ ageban?” aglak.

³⁴ Agelak, Jisas pen agak, “Yad nıbep nıñıl yıp agebin, bin bi tap si tap tımel gıpıpal okok, tap si tap tımel gep won ak nep mıñ wög gep bin bi rek mıdebal. ³⁵ Mıñ wög gep bi alap, nap ne karıp ak per ma mıdenıgab; kısen bi ke nıb alap mani yokıl nop tauek, nap ned nıb karıp ne ak kırıg gıl, karıp ke amıl nap kısen nıb ak nop mıñ wög gınıgab. Pen nı alap nap karıp sıňak kau ne per per nep mıdenıgab. ³⁶ God Nı ne nıbep bin bi tauıl, mıñ mıdebin ak wişib yokenıgab ak, nıbi mıñ wög gölügıtım ak pıs nep kırıg gıl, mıd tep yıp gınıgabım. ³⁷ Nıbep Ebraham tıkek tıkel

tık dam dapıl gıl apek midebim ak nıpin ak pen minim apin ak ma dıl, yıp ñag pak lıníg gebim.
38 Yad Bapi eip midil nıpin rek nıbep ag ñebin; pen nıbi, nap nıbi ak minim agek nıpim ar ak nep gebim,” agak.

39 Agek aglak, “Bapi cın me Ebrahim,” aglak.

Agelak, Jisas agak, “Nıbi Ebrahim nı pai ne midebkep rek, ne goligip rek gipkep. **40** Yad God minim agip rek nıñıl, minim nıñid yib ak nıbep ag ñibin ak pen yıp ñag pak lıníg gebim. Pen nıbi gınig gebim nıbak rek, Ebrahim ne ma gak. **41** Nıb ak, nap nıbi gip rek, nıbi ke nıb aknıb rek nep gipim,” agak.

Nıb agek aglak, “Cınop bin si dıl ma tıkpal; God nokim me Bapi cın yib,” aglak.

Seten nıpai ne

42 Nıb agelak, Jisas pen agak, “God nokim me Bapi cın yib,” apım ak pen God ne Nap nıbi midobkop, yad God nıb apıl, minı sınaul midebin ak nıñıl, yıp midmagıl lıpkep. Yad okok midil, gos yad ke nıñıl ma onek; God eip midil, yıp nıñebir ag yokek sınaul onek. **43** Nıb ak, minim yad ak tari gınig nıñ tep ma gipim? Gipim nıbak, cın ma nıpin, agıl, gipim. **44** Nıbi nap nıbi kijeki nı pai ne midebim ak me, nop tep gip ar ak nep gın, agıl gos nıpim. Ne ned wagın gıl, bin bı okok kırop ñag pak loligip rek, miñ ar ne nıbak nıg gıl nep mideb. Gos tep ognap, gos nıñid ognap ma nıñip yib; ne minim nıñid ognap ma nıñip. Minim esek ageb ak, minim yib ne me ak. Ne per nep minim esek ageb; tom agep wagın ak kijeki me ak. **45** Pen yad nıbep minim nıñid nep

agebin ak me, n̄ibi n̄iñil ma d̄ip̄im. ⁴⁶ Pen yad
gebin ar ak n̄iñil, ar ak tap si tap t̄imel geban, aḡıl,
agn̄im̄ib rek ma l̄ip̄. N̄ib ak, yad m̄in̄im n̄iñid nep
agebin ak n̄iñil, n̄ibi tari ḡin̄ig m̄in̄im yad ma n̄iñ
deb̄im? ⁴⁷ Bin b̄i God eip m̄idebal okok, m̄in̄im ne
ak n̄iñ d̄ipal. Pen n̄ibi nop eip ma m̄ideb̄im rek,
m̄in̄im ne ak ma n̄iñ d̄ip̄im,” agak.

*Ebrahim nop ma t̄ik dowep ar ak, Yad Midebin,
agak*

⁴⁸ Juda b̄i k̄ib okok Jisas nop aglak, “Nak b̄i
Sameria n̄ib, nep k̄ijeki aban̄ ñaḡip̄, ap̄in ak,
n̄iñid ap̄in aka?” aglak.

⁴⁹ Agelak, Jisas agak, “Ȳip k̄ijeki aban̄ ma ñaḡip̄.
Yad Bapi ȳib ne ak agen ar ameb pen n̄ibi ȳib yad
ak agem s̄iñak eyan̄ ap yapeb. ⁵⁰ Ȳib yad ke agen
ar amnañ, aḡıl gos ma n̄ipin; pen God ne bin b̄i
tari tari ḡipal n̄iñ tep ḡip ak, bin b̄i ȳib yad agel
ar amnañ, aḡıl gos n̄iñip̄. ⁵¹ N̄ibep n̄iñid agebin,
bin b̄i an m̄in̄im yad ak n̄iñil, agebin rek ḡin̄igab
ak, ne ma k̄imniñigab; ne per nep per nep komiñ
m̄idenigab,” agak.

⁵² Jisas n̄ib agek, k̄iri aglak, “Nak m̄in̄im ageban
n̄ibak n̄iñil n̄ipin, nak k̄ijeki aban̄ ñaḡip̄ ageban.
Ebrahim abe, b̄i God m̄in̄im agep okok maḡilek
abe k̄imlak, pen nak tari ḡıl ageban, ‘Bin b̄i an
m̄in̄im yad ak n̄iñil, agebin rek ḡin̄igab ak, ne ma
k̄imniñigab; ne per nep per nep komiñ m̄idenigab,’
ageban? ⁵³ Based c̄in Ebrahim abe, b̄i God m̄in̄im
agep okok maḡilek abe k̄imlak rek, b̄i n̄ib okok
b̄i s̄ikol, yad b̄i k̄ib, aḡıl gos n̄ipan aka?” aglak.

⁵⁴ Agelak, Jisas agak, “Ȳib yad ke agen ar am-
bkop, tap yokop rek l̄ipkop. Pen B̄i ȳib yad agek

ar ameb bî nîbak Bapi yad. Nîbi bî nokîm nîbak nep, God cîn, apîm. ⁵⁵ God cîn, apîm ak pen nop ma nîpîm; pen yad nop nîpin. ‘Nop ma nîpin,’ apnep, nîbi mînim tom apîm rek apnep. Nîb ak, yad nop nîpin ak me, mînim ne ageb rek nîjîl gîpin. ⁵⁶ God bîrarîk nep nap Ebraham nop agîl, yad Jisas mîni apîl mîdebin ñîn aul nep agîl, ‘Ñîn kîsen ak onîgab,’ agak. Pen nap Ebraham God mînim agak ak nîjîl, mînim nîbak God nîjîd agîp, agîl, mîñ mîñ gîlig gî gos sek mîdek; ñîn nîbak nîjîl mîñ mîñ gak,’ agak.

⁵⁷ Jisas nîb agek, Juda bî okok aglak, “Mî nak ñîn juîl omal adîk gî dam aknîb wajrem alan (50) rek ma mîdeban ak pen nak tari gîl, Ebraham bîrarîk ped okok gak ak nîjnek, ageban?” aglak.

⁵⁸ Agelak, Jisas kîrop agak, “Nîbep nîjîd yîb agebin, Ebraham nop ma tîk dowep ar ak, Yad Mîdebin,” agak.

⁵⁹ Jisas nîb agek, nop kab ju ñag pak lînîg gelak ak pen ne God sobok gep karîp mîgan mîdek ak sîl gî lîl söj amîl amnak.

9

Bî alap tîk dolak ñîn ak nep udîn kwoi gîl mîdek, Jisas gek udîn ñîl nîjâk

¹ Pen Jisas bî ne okok eip amlîg gî nîjîlak, bî tîk dolak ñîn ak nep udîn kwoi gek udîn magîl ma nîjolîgîp bî alap mîdek. ² Jisas bî ne okok bî nîbak nîjîl Jisas nop aglak, “Mînim ag ñeb bî. Bî an tap si tap tîmel gek, bî nîbaul tîk dolak ñîn ak udîn ne ak kwoi gek udîn magîl ma nîjeb? Ne ke aka nonîm nap gerek gîp?” aglak.

³ Agelak, Jisas agak, “Udîn ne kwoi gîl mîdeb ak, ne ke aka nonîm nap tap si tap tîmel gerek ma gîp. Pen udîn ne kwoi gîl mîdeb ak, bin bî okok God ne Bî kîlis aknîb ke mîdeb nîñ tep gîlañ agîl gîp. ⁴ Mîñi pîb nab won aul, Bî yîp ag yokek onek ak, wög nop ak gîn. Kîslîm gînîg geb nîñîl cîn wög gîjîn rek ma lînîgab. ⁵ Yad lîm dai ar wagîn aul mîdebin won aul, bin bî lîm dai ar wagîn aul mîdebal okok melîk kîri ak yad mîdebin,” agak.

⁶ Jisas mînîm nîbak agîl, lîm eyañ kîñîk ñagîl, gek uleb lek, dîl bî udîn kwoi gî mîdek ak nop udîn magîl ne sînjâk lîl, ⁷ agak, “Nak Siloam cöb sînjâk amîl, udîn nak ak ñîg lînîmîn,” agak. Ñîg gîl ag yokek, am ñîg lîl, udîn ne ak ñîl nîñîl, karîp ne amnak. Siloam mînîm wagîn ak “Ag Yokek Amnak”.

⁸ Pen bin bî karîp yakam ne eip jîm ñîl okok abe, ned ne tap asîb golîgîp nîñölîgîpal bin bî okok abe aglak, “Bî aul, bî sînjâk bîsîg mîdlîg gî, tap asîb golîgîp ak rek lîp,” aglak. ⁹ Agelak, ognap aglak, “Yau me, bî nîbak nep,” aglak. Ognap pen aglak, “Mer. Bî nîbak rek lîp ak pen bî aul bî ke nîb,” aglak. Nîb agelak, bî nîbak ne ke agak, “Yad me bî nîbak,” agak. ¹⁰ Agek, nop aglak, “Udîn nep ak titi gîl komîñ lîp?” aglak. ¹¹ Agelak agak, “Bî Jisas apal ak, lîm eyañ kîñîk ñagîl, gek uleb lek, dîl udîn magîl yîp ak lîl agîp, ‘Siloam cöb amîl, udîn nak ak ñîg lînîmîn,’ agek, am udîn yad ak ñîg lîl, dai udîn ñîl nîpin,” agak. ¹² Agek aglak, “Bî nîbak mîñi mîdeb akal?” aglak. Agelak agak, “Adi ma nîpin,” agak.

Bî Perisi okok, “Bî udîn kwoi gî mîdosîp ak titi

gıl komıñ lip?” aglak

13-14 Pen Jisas gek udın ñıl nıñak bı nıbak, Juda kai God nop sobok gep ñın kiri ak nıg gak ak me, bin bı ognap bı nıbak nop dam bı Perisi mıdelak sıñak dolak. **15** Bı Perisi bı nıbak nop aglak, “Nak titi gıl udın ñıl nıpan?” aglak. Agelak agak, “Jisas lım uleb alap dıl, udın yad ak lek, yad am udın yad ak nıg lıl, mıñi udın ñıl nıpin,” agak.

16 Nıb agek, bı Perisi ognap aglak, “God nop sobok gep ñın ak nıb gıp rek, ne God nop sobok gep ñın lo ar ak tıb juıp. Nıb ak, cın nıpin, God nop ag yokek ma owıp,” aglak. Nıb agelak, bı kiri ognap pen aglak, “Bı tap si tap tımel gep alap mıdobkop, ne titi gıl tap ma gep nıbak gıpkop?” aglak. Nıb agıl kiri ke nep asık ke ke lıłak. **17** Bı Perisi okok, bı nıbak nop kauyan ag nıñıl aglak, “ ‘Bı udın yıp gek udın ñıl nıpin,’ apan ak, nak bı nıbak bı tari, agıl gos nıpan?” aglak. Agelak agak, “Yad nıpin ne bı God mınım agep bı alap,” agak.

18 Pen Juda bı kıb okok, bı udın kwoi gak komıñ lak mınım ne ak ma dıl, nonım nap ne cınop onımir, agel, ber mal aperek, **19** aglak, “Ñı aul ñı nıri aka?” aglak. Agelak agrek, “Yau, ñı ak ñı cır,” agrek. Agerek aglak, “Nıri nop udın kwoi sek tık dorek aka?” aglak. Agelak agrek, “Yau, nop udın kwoi sek tık dorok,” agrek. Nıb agerek aglak, “Nıb ak, mıñi titi gıl udın ñıl nıñeb?” aglak.

20-23 Agelak, kiri ber pen bir nıñrek, Juda bı kıb nıb okok ned mınım kılıs ar alap agıl aglak, “Bin bı an an Jisas ne Krais ak agıl mıseñ agnıgal okok, Juda mogım gep karıp nıbak kauyan ma onıgal,” aglak. Mınım aglak nıbak bir nıñıl me, pırıķıl,

agrek, “Ñı ak, ñı cır mıdeb ak, nıpır; ñı cır nıbak udın kwoi sek tık dorok ak abe nıpır; pen mıñi titi gıl udın ñıl nıñeb ak ma nıpır; bı an ne gek udın ñıl nıñeb ak abe cır ma nıpır. Pen ne ñı sıkol mer; nop ke ag nıñenigabım ak, ne ke agnıgab,” agrek.

24 Nıb agerek, bı kıb okok bı nıbak nop kauyan sık agel apek aglak, “Nep komıñ lıp nıbak, God udın yırık ne ar ak mınım nıñid nep agan. Cın nıpin, bı agesin ak, bı nıbak bı tap si tap tımel gep bı alap,” aglak.

25 Nıb agelak, bı nıbak pen agak, “Ne bı tap si tap tımel gep bı alap aka mer, yad ma nıpin. Yad tap nokım alap nep nıpin. Ned udın kwoi gi mıdenek pen mıñi udın ñıl nıpin,” agak.

26 Agek aglak, “Nep titi gıl gosıp, udın ñıl nıpan?” aglak.

27 Agelak agak, “Yad nıbep mıdarık nep ag ñıbin ak pen nıbi mınım yıp ak ma dıpım. Tari gınig mınım mıdarık nep agesin mınım ak kauyan agan, agıl agebım? Nıbi ke ak rek nep bı ne alap mıdon, agıl, ag nıñebım aka?” agak.

28 Nıb agek, nop mılık kal nıñıl, nop mınım tımel agıl aglak, “Cın Mosıs bı ne me, pen nak bı yokop ak bı ne alap! **29** God Mosıs nop mınım ag ñek agoligip ak nıpin, pen bı aul akal nıb owıp ak ma nıpin!” aglak.

30 Agelak bı nıbak ne pen agak, “Ake! Bı ognıl! Ne udın yıp ak gek komıñ lıp, pen ne akal nıb ak nıbi ma nıpım e! **31** Pen cın nıpin, bin bı tap si tap tımel gılíg gi, God nop sobok genımel ak, ne mınım kırop ma dınígab; bin bı God nop nıñ dıl, ne mınım ageb rek gılíg gi, nop sobok genımel

ak, ne mìnìm kírop nìñnígab. ³² Lím dai gí lak ñìn ak tíkíl, mid dap miñi midobín ñìn aul, bin bi udín kwoi sek tík dolak alap gek udín ma ñíl nìñjak. ³³ Bi nìbak God ag yokek ma opkop, ne tap alap gìnìmíñ rek ma lípkop,” agak.

³⁴ Nìb agek, kíri pen aglak, “Naním nap nep tík dorek ñìn ak, bi tap si tap tìmel gep ak tík dorek, pen nak cìnop mìním ag ñìníg geban ar? Nìb agíl, Juda mogím gep karíp aul kauyan ma onígan,” agíl, nop dí neb neb gí dam mís eyan yoklak.

Bin bi Jisas nop ma nìñ dípal okok, udín kwoi rek mìdebal

³⁵ Pen bi nìbak nop dí mís yoklak, Jisas mìním nìbak nìñíl, am nop píyo nìñíl agak, “Nak Bi Ñí ne nop nìñ dípan aka?” agak.

³⁶ Agek agak, “Bi Ñí ne bi an? Bi nìbak me ak, agek, yad nop nìñ dìním,” agak.

³⁷ Nìb agek, Jisas agak, “Bi nìbak mìdarík nep nìpan. Me nak eip mìním ag mìdobír aul,” agak.

³⁸ Nìb agek, bi nìbak Jisas mìdek wagín sìñak kogím yímíl agak, “Bi Kíb! Yad nep nìñ debin,” agak. ³⁹ Agek, Jisas agak, “Yad lím dai wagín aul opin ak, bin bi lím dai ar wagín aul mìdebal okok kírop noním lìníg opin. Bin bi udín kwoi gíp okok melík sìñak apíl nìñnígal; pen bin bi, cìn bìr nìñ tep gípín ag gos nìpal bin bi okok, kíri melík kírig gíl, kíslím eyan amíl, ma nìñnígal.

⁴⁰ Nìb agek, bi Perisi ulep nìb sìñak mìdelak ognap, mìním nìbak nìñíl aglak, “Nìb ageban ak, cìn abe udín kwoi gíp, agíl, ageban ar?” aglak.

41 Agelak, Jisas kîrop agak, “Nîbi udîn kwoi mîdebkep rek, tap si tap tîmel gîpîm ak mînîm kîb ma dîpkep; pen nîñ tep gîpîn, apîm ak me, nîbi gac sek mîdîl mînîm kîb dînîgabîm,” agak.

10

Kaj Sipsip Mîkep Bi Tep ak

1 Jisas mînîm alap sîd tîkîl agak, “Yad nîbep nîñjîd yîb agebin, kaj sipsip mîdebal wari mîgan ak amnîg, kîjon wagîn yîpîd gîl mîgan ak mîdek nîñlig gi, yokop tam sîñak talak gîl amnîgal okok, kîri tap si dep bin bi. **2** Bi sipsip mîkep ak, yokop tam ak talak gîl ma amnîgab; kîjon wagîn yîpîd gîl mîgan ak nep amîl, wari karîp mîgan eyan amnîgab.

3 “Pen bi sipsip mîkep ak amjakek, bi kîjon wagîn kod mîdeb ak nop nîñ tep gînîgab rek, kîjon ak yîknîgab. Pen sipsip okok ak rek nep, bi nîbak meg mîgan nop ak nîñnîgal rek, sipsip ne ke okok yîb nîñlig gi ponjîd söj amnîgab. **4** Sipsip ne ponjîd söj amîl, ne ned gek nîñlig gi, kîri meg mîgan ne ak nîñnîgal rek, nop kîsen gînîgal. **5** Pen bi poñiñ nîb alap ap agek, nop kîsen ma gînîgal; meg mîgan ne ma nîñnîgal rek, pîrîk amnîgal,” agak. **6** Jisas nîbgîl mînîm sîd tîkîl agak pen mînîm ageb ar ak agîl ma tîk nîñlak.

Jisas ne Sipsip Mîkep Bi Tep ak

7 Jisas mînîm ma tîk nîñlak rek, ne kauyan agak, “Yad nîbep nîñjîd yîb agebin, yad ke sipsip okok kîjon tam ameb mîdebin. **8** Pen, ‘Cîn kaj sipsip mîkep bi,’ agîl, ned olak bi okok, kîri magîlsekk tap si dep bi mîdeligîpal. Sipsip okok

mİNİM KİROP AK MA NİNJELİGİPAL. ⁹ PEN YAD KE SİPSİP OKOK KİJON TAM AMEB REK MİDEBIN. BIN Bİ YİP APİL WARI KARİP MİĞAN AMNİGAL OKOK, KOMİNJ NEP MİDENİGAL. KİJON TAM AMİL APİL GİLGİG GI, TAP KAS KAS NİNJENİGAL. ¹⁰ Bİ SI DEP OKOK, TAP SI DİNİG, CİP NİAG PAK LINİG, GI TİMEL GİNİG NEP OPAL. PEN YAD OPIN AK, NİBEP GEN, NİBI KOMİNJ PER MİDEP WON NİBAK DİL, KOMİNJ MİD TEP GEP AR AK NEP MİDEM AMNAŞ, AGİL, OPIN.

¹¹ “YAD SİPSİP MİKEP Bİ TEPE. SİPSİP MİKEP Bİ TEPE AK KAJ SİPSİP OKOK NEN KİMNİGAB. ¹² Bİ SİNJAK MANI DİNİG KAJ SİPSİP KOD MİDENİGAB AK, Bİ KAJ SİPSİP MİKEP YİPİD GİL MER; SİPSİP OKOK SİPSİP NE MER AK ME, KAIN SAPEB OKOK APENİGAL AK NİNJİL PİRİK GI AMNİGAB. NİB AK ME, KAIN SAPEB NİB OKOK SİPSİP OKOK KİROP YİK GI DAM KE TİGOJ TİGOJ YOKNİGAL. ¹³ Bİ NİBAK MANI DİNİG KAJ SİPSİP KOD MİDİL, SİPSİP OKOK KİROP GOS MA NİNJENİGAB AK ME, PİRİK GI AMNİGAB.

¹⁴⁻¹⁵ “YAD SİPSİP MİKEP Bİ TEPE. BAPI CİR APİL PEN PEN NİNJ TEP GİPİR REK, YAD SİPSİP OKOK EIP PEN PEN NİNJ TEP GİPİN. NİB AK, YAD KİROP NEN AGİL KİMNİGAIN. ¹⁶ SİPSİP WARI KARİP MİĞAN AUL MİDEBAL NEP MER, SİPSİP OGNAF SEK MİDEBAL. SİPSİP NİB OKOK AK REK NEP DİNİGAIN. KİRI AK REK NEP MİNİM YAD AK NİNJENİGAL. SİPSİP KARİP MİĞAN NOKİM ALAP MOGİM GI MİDİL, Bİ MİKEP KİRI NOKİM ALAP NEP MİDİL GİNİGAB.

¹⁷ “YAD NİBEP NEN AGİL KİMİL WARİKNİGAIN REK, BAPI YİP MİDMAGİL LİP. ¹⁸ BIN Bİ OGNAF GOS KİRI NİNJİL GEL MA KİMNİGAIN; PEN YAD GOS YAD KE NİNJİL KİMNİGAIN. YAD KE KİMNİM, AGİL, KİMNİGAIN; YAD KE WARİKNİM, AGİL, WARİKNİGAIN. NİB AK, BAPI YAD,

nak aknib g̃inim̃in, agip m̃inim̃ ne ak d̃il, agip rek nep g̃inigain,” agak.

19 Jisas m̃inim̃ ñibak agek, Juda kai kauyen asik pĩs ak ke, pĩs ak ke l̃il, **20** ognap aglak, “Ne k̃ijeki aban ñagek, m̃inim̃ tom ageb ak, tari g̃inig m̃inim̃ ne ak nĩnejebim?” aglak.

21 Ñib agelak, ognap pen aglak, “Ne k̃ijeki aban ñapkop ak, ñib ag rep ma gĩpkop. Pen k̃ijeki aban ñagek, titi gĩl bin b̃i udin kwoi gĩ m̃idelak okok gek kauyen udin ñil nĩplap?” aglak.

22 Pen k̃isen Juda bin b̃i, God sobok gep karip s̃iñ tep m̃ideb ak mĩñ mĩñ gep ñiñ k̃ib ak mĩñi, agĩl, Jerusalem am mogim̃ gĩlak. Pen ñiñ k̃ib ñibak, karip yigen ñiñ ak me, **23** Jisas ne God sobok gep karip söj ar “Solomon Karip Badak” apal s̃iñjak tagek nĩñlig gĩ, **24** Juda bin b̃i okok Jisas m̃idek s̃iñjak apil aglak, “C̃inop gek per nep ma kod m̃idojin; nak Krais ak m̃idenim̃in ak, m̃isen agek nĩñin,” aglak.

25 Agelak, Jisas pen agak, “Yad ñibep bir ag ñibin ak pen m̃inim̃ yad ak m̃inim̃ nĩñid, agĩl, ma nĩñ dĩpekk. Bapi yad k̃ilis ne d̃il tap ma gep okok gĩpin ak nĩñil, m̃inim̃ yad ak m̃inim̃ nĩñid ageb, agĩl, nĩñ dĩpkep. **26** Pen sipsip yad ma m̃idebim̃ rek, m̃inim̃ yad ak m̃inim̃ nĩñid, agĩl, ma nĩñ dĩpim̃. **27** Sipsip yad okok m̃inim̃ yad agebin ak nĩpal; yad k̃irrop nĩpin nĩñil k̃iri yip k̃isen gĩpal. **28** Sipsip yip k̃isen gĩpal okok, k̃irrop komiñ per m̃idep won ak ñibin ak me, k̃iri ma k̃imnigal. Ñinmagĩl ar yad m̃idebal rek, bin b̃i ognap apil k̃irrop tĩg sak dad amnĩmel rek ma lĩp. **29** Bapi yad k̃irrop dĩ yip ñib ak, ne Bĩ k̃ilis aknib ke yib

mideb ak me. Ñinmagil ar ne midebal rek, bin bi ognap apil krop tig sak dad amnimek rek ma lip. ³⁰ Bapi ke, yad ke, mer; cir apil nokim yib midobir,” agak.

³¹ Jisas nib agek, Juda kai nop kauyan kab ju paknig gelak. ³² Nig gelak, Jisas krop pen agak, “Bapi yip agek, nibi midebek nijil tap tep ke ke konjai nep ginek. Pen tap tep ginek nib okok, ar akal git timel ginek nijil yip ntag pak linig gebim?” agak.

³³ Agek aglak, “Tap tep ar nib okok nijil, nep ntag pak linig ma gobin; nak bi yib pen, yad God rek midebin, agil, God yib ne tau dap yap lipan ak me, nep ntag pak linig gobin,” aglak.

³⁴ Nib agelak, Jisas pen agak, “Lo nibi ke dai alap nu kil tikil aglak, ‘God ne agak, ‘Nibi ke god rek midebim,’ agak,’ aglak. ³⁵ God Minim ak minim alap esek ma agnigab; per nep per nep nijid nep midenigab. God ne bin bi yokop okok minim agesin nibaul nil, ‘Nibi god rek midebim,’ agak. ³⁶ Pen yad, yad lim dai wagin aul opin ak, Bapi yip wog ne ag lil ag yokek opin. Pen yad God Ni ne midebin agnek minim nibak nijil, nibi tari ginig, God yib ne tau dap yap lip, agil, yip ntag pak linig gebim? ³⁷ Yad God wog ne genigabin ak, minim yad ni dinemib. Mer ak, mer. ³⁸ Pen minim yad ma ni diper, agnigabim ak, yad tap ma gep rek gipin okok nijil, ni dinemib. Nibi nig gil ni dil me, yad Bapi eip midebin Bapi yad eip mideb ak nijigabim,” agak.

³⁹ Jisas nop kauyan di cici lin aglak ak pen ne kapkap sil git lil amnak. ⁴⁰ Jisas nig sil git amil,

kauyan̄ ñig Jodan juil p̄is k̄idadañ amil, Jon ned m̄idil bin b̄i ñig pak ñoligip karip l̄im t̄igoñ okok am m̄idek. ⁴¹ Bin b̄i konai nep m̄idek s̄injak apil aglak, “Jon ne tap ma gep rek ognap ma goligip, pen ne b̄i aul nop agil, minim tari tari agoligip ak, magilek minim niñid nep agoligip,” aglak. ⁴² Nib agil, bin b̄i migan̄ nibak m̄idelak okok konai nep Jisas nop niñ d̄ilak.

11

Lasaras kimak

¹ Karip t̄irig t̄ironj Betani nib b̄i alap tap gak; yib ne ak Lasaras. B̄i nibak, n̄inai ne omal midoligipir; alap Maria, alap Mata. ² Maria me, Jisas nop tob kid ne ak wel sonj gi ñil, kimkas ne di lig gi yokak bin nibak. N̄imam ne Lasaras tap gak. ³ Lasaras n̄inai mal Jisas nop minim piñil yokil agrek, “B̄i Kib! B̄i midmagil nak ak tap giñ,” agrek.

⁴ Pen Jisas minim ag yokrek nibak niñil agak, “Ne tap giñ pen pis nep ma kimnigab. Pen God ne ke niñip rek, ne k̄ilis ke ne gek, bin b̄i okok God yib ne ak abe, God Ñi yib ne ak abe agel ar amnigab, agil, gak,” agak.

⁵ Jisas ne Mata, n̄inai ne Maria, nimam n̄iri Lasaras k̄rop yakam midmagil loligip. ⁶ Pen Lasaras tap gak minim nibak niñil, Jisas nop niñig kasek ma amnak; karip lim m̄idek s̄injak niñ omal sek m̄idek. ⁷ Niñ omal yapek, b̄i ne okok k̄rop agak, “Karip lim Judia adik gi amnin,” agak. ⁸ Nib agek, b̄i ne okok aglak, “Minim ag ñeb b̄i. Tol won ak nep, b̄i Juda okok nep kab ju

paknig gelak ak pen nak kauyen karip lim nibak adik gi amniq geban aka?" aglak.

⁹ Agelak, Jisas agak, "Nibi nipi'm, nin nokim alap, aua aknib umigan alan nep middeb. Bin bi melik sek ajenigal okok, lim dai melik nibak melik nek, tap ognap krop li dil amek ma ap yap paknigal. ¹⁰ Pen bin bi kislim eyan ajenigal okok, melik kiri ma middek, tap ognap krop li dil amek ap yap paknigal," agak.

¹¹ Jisas nib agil, minim alap sek krop agil agak, "Bi niyeb cin Lasaras wisin kineb; pen yad amil nop agen warik onigab," agak.

¹² Agek, bi ne okok pen aglak, "Bi Kib. Ne wisin kineb, apan rek, komij linigab," aglak. ¹³ Jisas ne Lasaras bir kimib ak niyil, "Lasaras wisin kineb," agak. Pen bi ne okok Jisas minim ne niyil, Lasaras yokop wisin kineb, agil gos niylak. ¹⁴ Bi ne okok ma niyep ar midelak niyil Jisas krop misen agil agak, "Lasaras bir kimib. ¹⁵ Pen yad Lasaras eip ma midenek kimib ak, nibep nen agil miñ miñ gipin. Nib gip ak me, nibi minim yad niy dinimib rek lip. Pen Lasaras middeb sijak amnin," agak.

¹⁶ Agek, Tomas Didimas ne Jisas bi ne ognap okok krop agak, "Cin magilsek minim ag neb bi cin eip karip lim Judia amon, nop naga pak lit, cinop abe naga pak linimel," agak.

Jisas Mata Maria air mal krop minim agak

¹⁷ Pen kiri karip tirig tiroj Betani amjachelak, bin bi okok Jisas nop aglak, "Lasaras kimak tigel ginok, nin omal omal padikip," aglak.

¹⁸ Pen karip tirig tiroj Betani nibak, Jerusalem

manj sijnak, kilomita aknib omal nokim rek nep midoligip rek me,¹⁹ Lasaras kimek, Juda bin bi konjai nep apil, Mata Maria air mal yimig niyil sil magil ag midebak. ²⁰ Pen Jisas apeb, agel, Mata niyil, ninai Maria nop karip ak kiring git, am Jisas nop niyinig amnak. ²¹ Mata ne am Jisas nop niyil agak, “Bii Kib. Nak aul midebnap, mam yad Lasaras ma kimbkop. ²² Pen yad niipin, miini nak God nop tap tari ag niyenigan ak, agnigan rek ginigab,” agak.

²³ Agek, Jisas agak, “Namam kauyan wariknigab,” agak. ²⁴ Agek, Mata agak, “Yad niipin minim kib agep nin ak wariknigab,” agak. ²⁵ Agek, Jisas agak, “Yad ke gen bin bi wariknigal; yad ke gen bin bi komij midenigal. Bin bi yip niy dili kimnigal okok, komij midenigal. ²⁶ Bin bi komij midil yip niy dinigal okok, ma kimnigal; per nep per nep komij midenigal. Minim agebin nibau nij dipan aka mer?” agak.

²⁷ Jisas nib agek, Mata agak, “Bii Kib. Yaye, yad niy dipin, nak me Krais ak, God Ni ne lim wagin aul onigab, agoligipal ak nep,” agak.

²⁸ Mata minim nibak agil, karip adik gi amil, ninai ne Maria nop timid wagin okok mimig tikil agak, “Minim ag neeb bi bir owip; nep akal agil ag niyeb,” agak. ²⁹ Maria minim nibak niyil kasek warikil, Jisas nop niyinig amnak. ³⁰ Pen Jisas karip tirig tiron Betani bir ma owak; Mata nop niyak migan nib sijnak nep midek. ³¹ Maria ne nig kasek amek, Juda bin bi nop eip karip migan midebak okok ag niylak e, cip tigel adan sil agnig ameb, agil, amek niylig gi sain amnilak.

³² Maria am Jisas nop nıñıl, midek tob wagın sıñjak mapık yımıl agak, “Bı Kıt, nak sıñaul midebnap, mam yad ma kimbkop!” agak.

³³ Pen Maria abe, Juda bin bı ne eip olak okok abe sıl agelak ak nıñıl, Jisas gos cıbur mıdmagıl ne mapın kıt yıb gak. ³⁴ Nıb gek, Jisas agak, “Nop tıgel gıpım akal?” agak.

Agek aglak, “Apek am nıñın,” aglak.

³⁵ Jisas udın nıg yowak. ³⁶ Jisas udın nıg yapek ak nıñıl, Juda bin bı okok nıñıl aglak, “Nıñım! Lasaras nop mıdmagıl yıb lıp!” aglak.

³⁷ Ognap pen aglak, “Ne bı udın kwoi gak ak nop gek udın nıñak rek, tari gınig tap bı nıbaul nop gak ak gek komıñ ma lak?” aglak.

Jisas Lasaras nop gek, warıkak

³⁸ Pen Jisas kauyaŋ gos cıbur mıdmagıl ne mapın kıt yıb nıñıl, Lasaras nop tıgel gılak mıgan ak amjakkak. Cıp tıgel gılak nıbak, kab mıgan alap tıgel gılak; pen kab kıt alap dı kıjon pılıñ gel midek. ³⁹ Pen Jisas bı okok agak, “Kab ak dı yokım,” agak.

Jisas nıb agek, bı Lasaras kımak nıbak nıñai ne Mata agak, “Bı Kıt, cıp ak kımek tıgel gınok, nıñ omal omal padıkıp ak, ki tımel yıb onıgab,” agak.

⁴⁰ Agek, Jisas pen agak, “Nep tari agesin? Nep apin, ‘Yıp nıñ dı mıdıl me, God kılıs ne ke nıñıgan,’ apin,” agak.

⁴¹ Nıb agek, kab ak dı yokel, Jisas kılan gı nıñıl agak, “Bapi, yad nep ag nıñen yıp nıpan ak, nep tep agebin. ⁴² Yad nep ag nıñen yıp per nıpan ak bır nıpin ak pen mıñım agebin nıbaul, bin bı

sıñaul warık midebal okok, nak nep yip ag yokek onek ak kiri nij dinimel, agil, agebin,” agak.

43 Jisas nib agil, meg migan dap ranil agak, “Lasaras, nak mis aul owan e!” agak. **44** Agek, walij nin tob nop kom kam silokil, nabic meg migan walij kom kam gil, dam tigel gilak walij okok, nig gil midek nijlig gi, cip se par ak warikil walij sek kom kam gil mis owak. Apek, Jisas bi okok krop agak, “Walij nop kom silokpm okok wisib yokem amnaj,” agak. Agek, agak rek gilak.

*Jisas nop ñag pak lin, agil gos ak nijlak
(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)*

45 Juda bin bi Maria nop nijning olak nib okok, Jisas Lasaras nop gek warikak ak nijil, bin bi konjai nep Jisas ne Krais ak, agil, nop nij dilak. **46** Pen ognap adik gi bi Perisi midelak siñak amił, Jisas gak nibak krop ag nijlak. **47** Ag nelak, bi Perisi okok abe, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, kiri Juda Kansol minim tig asik loliçpal bi kib okok krop sik agel, am mogim gelak, krop aglak, “Bi nibak tap ma gep konjai nep geb ak, cin tari gin? **48** Cin nijil kiriç gon, ne ar nibak nep gek amek, bin bi magilsek nop nij dil, kin kib cin, agenigal ak, Rom bi kib okok apil, God sobok gep karip cin ak gi timel gil, cinop Juda bin bi gi timel gil, ginigal,” aglak.

49 Pen mi nibak nep, bi alap nop ag lel, ne bi God nop tap sobok gep bi kib yib ak midek. Bi nibak yib ne Kaiapas. Ne mogim gelak nab ak minim agil agak, “Nibep gos ma lip. **50** Yad nibep agebin, bi nokim alap kimek cin magilsek komin

amnigabın ak tep; cın magılsek kımniğabın ak tımel,” agak.

51 Kaiapas ne mìnım agak nıbak, ne ke ma agak; ne bı God nop tap sobok gep bı kıb yıb mı nıbak mıdek rek, ne tap tari tari kısen gınigab okok gos nıñıl, Jisas ne Juda bin bı okok kırop nen agıl kımniğab, agıl, mìnım nıbak agak. **52** Pen Juda kai kırop nep mer; bin bı God nı̄ pai ne dıñig geb okok magılsek dı jım nı̄l lek, wagın ne nokım yıb mıdenigal, agıl, kımniğab, agak.

53 Nı̄b ak, nı̄n nıbak wagın gıl, Juda bı kıb nı̄b okok Jisas nop titi gıl nı̄ag pak lın, agıl, per nep mìnım nıbak nep ag amıl apıl gıt mıdelak.

54 Juda bı kıb okok Jisas nop nı̄ag pak lınig gelak ak nıñıl, Jisas ne karıp lım kırı Judia nab sıñak mıseñ ma tagoligıp; ne bı ne okok eip karıp lım Judia sıñak ju am Epraim taun amjakıl, mıñ mab kab nep mıdoligıp gol sıñak mıdeligıpal.

55 Pen Juda kai Pasopa nı̄n kıb kırı ak ulep ulep gek nıñıl, bin bı konjai nep karıp lım kırı ke okok kırıg gıl, cın God udı̄n yırı̄k bin bı tı̄d tep mıdıl, Pasopa tap nıñın, agıl, wög ar kırı bırarık okok göligıpal rek gınig Jerusalem amniłak. **56** Kırı Jerusalem apjakıl, Jisas nop pıyo nı̄j mıdelak. Kırı amıl God sobok gep karıp nı̄lık mıgan ak mıdıl, Jisas akal, agıl, pen ag nı̄j pen ag nı̄j gıl aglak, “Nı̄bi tari gos nı̄pım? Ne Pasopa nı̄n aul onıgab aka mer?” aglak. **57** Pen God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, bı Perisi okok abe, mìnım alap aglak, “Bin bı alap Jisas nop nı̄jonı̄mını̄ ak, ne ap cınop agenıgab, cın am nop dı cı̄cı̄ lın,” aglak.

12

*Maria Jisas nop wel ki tep owepli ñak
(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)*

¹ Pasopa tap ñiŋníg gılak ak, ñin aknib kagol onjid ak nep midek niŋlıg gi, Jisas Lasaras kimak nop gek warıkkak karıp ne ak amnak. Karıp tırıg tıronı nıbak yıb Betani. ² Betani amıl, tap ñiŋin, ağıl, Jisas ak, Lasaras ak, bin bi ognap abe, bısig mıdelak niŋlıg gi, Mata tap magıl okok nonım lak. ³ Nıñai Maria pen, agnoŋ ki tep mani kib yıb taupal barol alap dapıl, Jisas tob ar ak soŋ gi ñil, kimkas ne ak dıl tob nop lılıg gak. Nıg gek, agnoŋ ki tep nıbak, karıp mıgan mıdelak nıbak magılsek ki tep yıb pak ñek amnak. ⁴ Nıg gek, Judas Iskariot, Jisas bi ne sıñok nop kisen mımiŋ niŋak bi nıbak, ki tep nıbak niŋıl agak, ⁵ “Mani kib yıb taupal agnoŋ nıbaul rek yokıl, mani dıl, bin bi tap ma mideb okok kırop nıbkop ak tep. Bi agnoŋ nıb rek tauniŋ geb ak, ne takın aknib wajrem alan wög gıl mani dıl amıl agnoŋ nıbaul tauniŋab,” agak. ⁶ Ne nıb agak ak, bin bi tap ma mideb okok yımiŋ niŋıl ma agak; ne mani wad ak di ajıl, ognap kapkap si dolıgipli ak me nıb agak.

⁷ Pen Jisas agak, “Nop ma ag gınimın. Yıp tıgel gınigal ñin ak li ñiŋıg dap lıp ak, mıni dap li ñeb. ⁸ Bin bi mani ma mideb okok eip per mıdenigabım; pen yad eip per ma mıdenigabım,” agak.

Lasaras nop kapkap ñag pak lin, aglak

⁹ Jisas Betani ap mideb aglak mınım nıbak niŋıl, Juda bin bi konjai nep okok nop niŋníg amnıläk. Pen Jisas nop nep niŋníg ma amnıläk;

Lasaras bî kîmak Jisas gek warîkak bî nîbak nop abe nîñníg amniłak. ¹⁰⁻¹¹ Pen Lasaras kîmak Jisas nop gek warîkak rek, Juda bin bî konjai nep miñ ar kîri gi mîdeligipal ak kîrig gîl, Jisas nop nîñ dîlak. Nîg gelak, bî God nop tap sobok gep bî kîb okok, Lasaras nop abe ñag pak lînîgabîn, agîl gos ak nîñlak.

*Jisas kiñ rek Jerusalem amnak
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)*

¹² Mînek, bin bî konjai yîb Pasopa tap nîñníg olak okok, Jisas Jerusalem apeb aglak mînîm nîbak nîñîl, ¹³ nop am nîñîn, agîl, albad kas ognap tîk dap pîpal paklig gi, sîk kîb aglig gi aglak,

“Bî Kîb yîb ne ak agon ar amnañ!”

“Bî Kîb ne Bî ne nîbaul ag yokek owîp me aul!”

“Ne Bî tep. Yîb ne agon ar amnañ!”

“Ne Isrel Kiñ apeb me aul! Yîb ne agon ar amnañ!”

¹⁴ Jisas kaj donki marîp alap dîl, ar nîbak bîsîg gîl amek. Nîg gak ak, God Mînîm ak ñu kîl tîkîl aglak rek nep gak. God Mînîm dai nîbak ñu kîl tîkîl aglak,

¹⁵ “Saion pai, nak ma pîrîknîmîn.

Kiñ nak ak kaj donki marîp ar ak bîsîg gîl apeb,” aglak.

¹⁶ Gak ñîn nîbak, Jisas bî ne okok, God ne nîg gînîgab agak rek nep geb ak, agîl, ma nîñlak; pen kîsen Jisas kîmîl warîkîl, God ker karîp lîm seb kab ar alan sîñak bîr amnak ñîn nîbak nep, Jisas bî ne okok gos nîñ tep gîl nîñlak, Jisas Jerusalem

amek ñin n̄bak tap tari tari nop ḡlak okok, ned God m̄n̄im agep b̄t okok God M̄n̄im ñu k̄l t̄k̄l aglak rek nep ḡlak.

¹⁷ Jisas Lasaras k̄mak nop gek war̄kak ak, bin b̄t n̄ñl̄g ḡt m̄delak okok m̄n̄im n̄bak ag am̄l ap̄l ḡt m̄delak. ¹⁸ N̄b ak, bin b̄t konjai nep tap ma gep gak n̄bak n̄ñl̄, Jerusalem k̄r̄g ḡl̄, nop kanib nab s̄ñjak n̄ñnj̄g amn̄lak. ¹⁹ K̄ri n̄g ḡlak rek, b̄t Perisi okok n̄ñl̄, k̄ri ke nep m̄n̄im aḡl aglak, “N̄ñjm! C̄n tap alap ḡj̄n̄ rek ma l̄p. Bin b̄t l̄m dai ar waḡn̄ aul maḡlsek b̄t n̄bak nop sain gebal,” aglak.

Grik bin b̄t ognap Jisas nop n̄ñnj̄g amn̄lak

²⁰ Pen Pasopa ñin ak apeb, aḡl, God nop sobok ḡn̄ig Jerusalem amn̄lak ñin n̄bak, Grik bin b̄t ognap eip amn̄lak. ²¹ Grik bin b̄t n̄b okok ap̄l, Pilip kar̄p l̄m Galili s̄ñjak Betsaida taun n̄b b̄t ak nop aglak, “B̄t k̄b ȳb, c̄n Jisas nop n̄ñjn̄,” aglak.

²² N̄b agelak, Pilip am Edru nop ag ñl̄, Edru eip omalgił am̄l Jisas nop ag ñirek. ²³ Ag ñerek, Jisas agak, “M̄ñi God gek, B̄t Ñ̄ ne B̄t melik tep ke sek m̄ideb ak n̄ñnj̄gal ñin ak b̄ir ow̄p. ²⁴ Yad n̄bep n̄ñjd ȳb agebin, wid maḡl alap l̄m eyan̄ yapı̄l ma k̄mn̄igab ak, yokop wid maḡl nokim̄ alap nep m̄idenigab. Pen wid maḡl n̄bak l̄m eyan̄ yapı̄l k̄menigab ak, k̄isen tan̄l maḡl konjai nep p̄ln̄igab. ²⁵ Bin b̄t an, ‘L̄m dai ar waḡn̄ aul kom̄in̄ m̄idep won yad ke nep gos n̄ñj̄l m̄id tep ḡn̄im,’ aḡl gek amn̄igab ak, ne k̄m̄il p̄is nep k̄mn̄igab; pen bin b̄t an, ‘L̄m dai ar waḡn̄ aul kom̄in̄ m̄idep won yad ke gos par ma n̄ñnj̄m; m̄id tep ḡn̄igain aka m̄id tep ma ḡn̄igain ak tap

kib mer,’ agil gek amnigab ak, kominj middep won ne ak per nep per nep midenigab. ²⁶ Pen bin bi an yip wog ginig ginigain, agnigab ak, ne yip sain ginimij; yad akal midenigain ak, bin bi wog git neeb yad eip midenigab. Bin bi an wog yip git niniigab, Bapi yad bin bi nibak yib nop ak dap rannigab.

Jisas, “Kimnigain,” agak

²⁷ Minci yip mikter geb ak tari agnim? ‘Bapi yip talak tauek, yip tap tari ginig geb ak ma ginimij,’ agil agnim aka? Mer! Mikter nibak dinig onek. ²⁸ Pen Bapi, nak gek bin bi okok niñnigal, nak Bi melik tep ke sek mideban,” agak.

Jisas nib agek niñlig git, minim alap seb kab ar alan nib apil agak, “Yad gen, bin bi okok bir nopal yad Bi melik tep ke sek midebin. Pen yad kauyan gen, bin bi okok akni rek me kauyan niñnigal,” agak.

²⁹ Pen bin bi midelak okok, God minim agak nibak niñil, ognap aglak, “Timik agosip,” aglak; ognap pen aglak, “Ejol alap Jisas nop minim ognap agosip,” aglak.

³⁰ Nib aglak ak pen Jisas krop agak, “Minim agosip nibak yip nen agil ma agosip; nibep nen agil agosip. ³¹ Pen tari: minci bin bi lim dai ar wagin aul okok, kiri tari tari gipal ak, God ne ke niñil, pen nil, krop di bilo ke ke linigab. Bin bi lim dai ar wagin aul yip ma niñ dipal okok krop kinj rek kod mideb bi timel nibak, God nop yik git yoknigab. ³² Yip di ar sin alan lenigal ak, yad bin bi karip lim ke okok nib okok nib magilsek lip git

dam dînîgain,” agak. ³³ Jisas mînîm agak nîbak, yîp titi gîl gel kîmnîgain, agîl, agak.

³⁴ Pen bin bî konjai nep ap mîdelak nîb okok Jisas nop pen aglak, “Lo mînîm cîn ak agîp, ‘Krais ak per per nep komîj mîdenîgab,’ agîp ak pen nak ti gînîg gîl ageban, ‘Bî Ñî ne nop dî ar sîñalanj lînîgal,’ ageban? Pen Bî Ñî ne agîl ageban ak, bî an nop ageban?” aglak.

³⁵ Agelak, Jisas agak, “Melîk ak sîkol eñap sek nîbep eip mîdenîgab. Nîb ak, melîk nîbep eip mîdeb won aul, kanîb tag tep gînîmîb; mer ak, kîslîm apîl nîbep karîk yugnîgab. Bin bî an kîslîm sîñak ajenîgab, akal amebin, agîl ma nîñnîgab. ³⁶ Melîk nîbep eip mîdeb won aul, melîk ak nîñ dînîmîb. Melîk ak nîñ denîgabîm ak, melîk ñî pai ne lînîgabîm,” agak. Jisas nîb agîl, bin bî nîb okok kîrîg gîl ke okok amîl we gîl mîdek.

Bin bî okok konjai nep Jisas nop ma nîñ dîlak

³⁷ Jisas ne tap ma gep konjai nep bin bî okok udîn yîrik ar kîri gek nîñlak pen nop ma nîñ dîlak. ³⁸ Bin bî Jisas nop ma nîñ dîlak ak, bî God mînîm agep Aisaia bîrarîk nep God Mînîm dai alap ñu kîl tîkîl agak rek nep gîlak. Ne mînîm nîbak ñu kîl tîkîl agak,

“Bî Kîb, mînîm tep nak kîrop ag ñîbîn
pen kîri mînîm nîbak mînîm tep agîl ma
dîpal;

nak kîlis ke yîb nak ke gîl genak ak nîpal ak
pen nep Bî Kîb agîl ma nîñ dîpal,” agak.

39-40 Nib ak, kiri Jisas nop ma niñ dìlak. Niñ gìlak ak, Aisaia God Mìnìm dai alap ñu kìl tìkìl agak rek nep gìlak. Ne mìnìm niñbak ñu kìl tìkìl agak, “God ne bin bi okok kìrop gek

kiri udin kwoi rek mìdebal;

God ne gek kiri gos tìmid tep ma mìdeb.

God ne kìrop gak niñbak,

kiri udin magìl niñ tep gìl,

gos tìmid niñ tep gìl, yip oplap,

yad gen kìrop komiñ lìpkop, agìl, gak,” agak.

Ar niñbak nep kiri Jisas nop niñ dìnimel rek ma lak. **41** Aisaia bìrarìk nep mìnìm agak niñbak, ne Jisas melìk tep ne ak niñjìl niñ agak.

42 Pen Juda bi kib okok kiri magìlsekJisas nop ma kiriñ gìlak; bi kib konjai yib nep nop niñ dìlak. Pen, bi Perisi cìnop ag yokel cìn Juda mogim gep karip niñlik miñgan ak kauyan ameb rek ma lìniñgab, agìl me, Jisas niñ dìlak ak mìseñ ma aglak. **43** Jisas niñ dìlak ak mìseñ ma aglak ak, bin bi okok yib cìn agel ar amnañ, agìl gos niñjìl, niñ gìlak. Pen tap tari gon God niñjek, nop tep gìnìgab, agìl, gos ar niñbak ma niñlak.

*Jisas mìnìm tep ne ak nep bin bi kìrop mìnìm
kib agnìgab*

44 Pen Jisas meg miñgan dap ranìl agak, “Bin bi an yip niñ dìniñgab ak, yip nep mer, bi yip ag yokek onek nop abe niñ dìniñgab. **45** Bin bi an yip udin niñniñgab ak, yip nep mer, bi yip ag yokek onek nop abe udin niñniñgab. **46** Yad lìm dai wagìn aul apìl bin bi okok kìrop melìk ñebin. Niñ ak, bin bi yip niñ dìniñgal okok, kìslìm nab okok ma mìdenìgal.

47 “Bin bi minnim yad ak ninjil agebin rek ma ginigal okok, krop minnim kb ma agnigain. Pen tari: yad bin bi lim dai ar wagin aul midebal krop minnim kb agnig ma onek; krop di komin yoknig onek. **48** Pen bin bi yip ma dil, minnim yad ma dinigal okok, minnim kb agep nin ak, minnim yad apin ak nep krop minnim kb agnigab. **49** Tari ginig: minnim yad apin ak, ke ninjil ma apin; Bapi yip ag yokak ak, nib nib agnimin, agip rek nep apin. **50** Yad nipin, minnim ne ak ninj denigal ak, krop komin per midep magil ak ninigab. Nib ak, minnim yad agebin ak, Bapi minnim nib nib rek agnimin, agip rek nep agebin,” agak.

13

Jisas bi ne okok tob krop nig lig gi yokak

1 Nin kb Pasopa ninjeb nin ak tol, agil, Jisas ninjak, Nap nop lim dai ar wagin aul ag lak nin ak padik amnak ninjil ne adik gi Nap ameb nin ak manj owak. Pen bin bi ne ke lim dai ar wagin aul midmagil li midil, mid damil, nop nag pak lel, ne kmil Nap ne ker adik amnak. **2** Kijeki pen Saimon Iskariot ni ne Judas nop gos nek, Jisas nop titi gil damil bi kb okok krop ninnim, agil, gos ak ned nep ninj we gi lil, kisen cin Jisas bi ne okok Jisas eip Pasopa tap ninjnig bisig ginok. **3** Jisas ne ninjip, God ne tap okok magilsek di ninmagil ar ne lak. Jisas ninjip, ne Nap God eip midil lim dai wagin aul apil, mid damil, kisen kmil, adik gi Nap mideb amnig gek. **4** Nib ak, Jisas warikil, walij par kb ne ak tig juil, tauel alap nab sinjak adañ pañil, **5** nig ognap di cög migan alap soj

gıl, cınop bı ne okok tob cın ak ñıg lılıg gıt, tauel pagak nıbak dı lig git yoklig git midek.

⁶ Jisas nıg git dam dam, Saimon Pita tob ne ñıg lınım, agek, Pita nop agak, “Bı Kıt. Nak ke tob yıp ak ñıg lig git yoknıg geban?” agak.

⁷ Agek, Jisas agak, “Mıñi gebin aul, nak mıñi ma nıpan, pen kisen mıdıl nıñnígaban,” agak.

⁸ Jisas nıb agek, Pita agak, “Mıñi aka kisen okok, tob yıp ak ñıg lig git ma yoknıgan, mer yıb!” agak.

Agek, Jisas pen agak, “Tob nep ñıg lig git ma yokenıgain ak, bı yad alap ma mıdenıgan,” agak.

⁹ Jisas nıb agek, Saimon Pita agak, “Bı Kıt! Nıb ageban ak, tob yıp ak nep ñıg lig git ma yoknımın; nın kıd, kımig cög yad abe ñıg lig git yokan!” agak.

¹⁰ Nıb agek, Jisas pen agak, “Bin bı an ñıg bir pakıp, bı nıbak mıb goj ne magılseki tıd tep mıdebi. Kauyań ñıg ma paknıgab; tob kıd ak nep ñıg lig git yoknıgab. Nıbi tıd tep mıdebi; pen nıbi nokım alap nep tıd tep ma mıdebi,” agak.
¹¹ Jisas agak ak, nop mımig nıñníg gek bı nıbak nop bir nıñak ak me, ne agak, “Nıbi nokım alap nep tıd tep ma mıdebi,” agak.

¹² Pen Jisas tob cınop ñıg lig git yok sakıl, waliј tıg ju lak ak dı tol gıl, am kau ne sıňak bısig git agak, “Nıbep tob ñıg lig git yokpin mıñım wagın ak nıpım aka?” agak. ¹³ Nıb agıl Jisas agak, “Yıp Mıñım Ag Ņeb Bı aka Bı Kıt apım ak, nıñıd apım. Yad Mıñım Ag Ņeb Bı nıbi abe Bı Kıt nıbi abe mıdebin. ¹⁴ Nıb ak, yad Mıñım Ag Ņeb Bı nıbi, Bı Kıt nıbi, tob nıbep ñıg lig git yokpin rek, nıbi ak rek nep pen pen tob ñıg lig git yokıl, tob ñıg lig git

yokıl, gìnìmib. ¹⁵ Yad nıbep gipin rek ak nıñıl, nıbi pen am bin bı ognap kırop nıg aknıb rek nep gìnìmib, agıl, nıbep kanıb tep nıbaul yobin. ¹⁶ Nıbep nıñıd yıb agebin, bı wög gi ñeb bı ak bı kıb, bı nop kodeb bı ak bı sıkol, ma mıdeb; ak rek nep bı mınım dad ameb bı ak bı kıb, bı nop ag yokak ak bı sıkol, ma mıdeb. ¹⁷ Nag tep agesin nıpım ar nıbak gem amek, nıbi mıñ mıñ gìnigabım.

¹⁸ “Nıbi nokım alap nep tıd tep ma mıdeb,’ agesin ak, nıbep magılsek, agıl ma apin. Pen yad nıbep bı yad dıpin okok nıñ tep gipin. Bı alap yıp mımıg gìnig gìnigab ak, God Mınım ak ñu kıl tıkił aglak rek nep gìnigab. Mınım nıbak ñu kıl tıkił aglak, ‘Bı yad eip tap jım ñıl ñıborok bı nıbak kaual maual rek lıl yıp gi tımel gak,’ aglak. ¹⁹ Nıbep ned, nıb gıl nıb gıl gìnigab, agıl agebin rek, kisen nıg aknıb rek nep genigab ak, ‘Yad Mıdebin Rek Mıdebin’ apin mınım nıbak mınım nıñıd, agıl, nıñ dınígabım, agıl, agebin.

²⁰ “Yad nıbep nıñıd yıb agebin, bin bı yad ag yoknıgain okok, bin bı an an kırop dınígal okok, kırop nep ma dınígal; yıp abe dınígal. Pen bin bı an yıp dınígal okok, yıp nep ma dınígal; Bı yıp ag yokek onek ak abe dınígal,” agak.

Jon Jisas nop ag nıjak, “Bı an nep mımıg gìnigab?” agak

²¹ Jisas mınım nıbak agek, gos cıbur mıdmagıl ne mıker yıb gek, agak, “Nıbep nıñıd yıb agebin, nıbi bı alap yıp mımıg gìnigab,” agak.

²² Nıb agek, cın bı ne okok, bı an nop ageb ak, agıl, gos par lıl udın pen pen nıñnok. ²³ Pen Jisas

bı ne mıdmagıl yıb lolığıp bı nıbak, Jisas mıdek maŋ sıŋak bısig mıdek ak me, ²⁴ Saimon Pita bı nıbak nop udın kıbiŋ nıŋ padıkıl agak, “Bı an nop ageb ak ag nıŋjan,” agak.

²⁵ Agek, ne Jisas mıdek maŋ sıŋak lılıg gi amıl agak, “Bı Kib. Bı nıbak bı an agesan,” agak.

²⁶ Agek, Jisas agak, “Yad bred kıd aul dı ŋıg kınan̄ eyan̄ tauıl nop ŋıŋıgain bı me ak,” agak. Nıb agıl, bred kıd dı mıdosıp ak ŋıg acab eyan̄ tauıl, dı Saimon Iskariot ŋı ne Judas nop ŋak.

²⁷ Judas bred kıd ak dıp won nıbak nep Seten ne Judas yıpıl nab ne eyan̄ sıkkak. Jisas Judas nop agak, “Tari gınıg geban ak, kasek gan!” agak.

²⁸ Pen cın Jisas bı ne, tari gınıg Judas nop nıb ageb, agıl gos ma nıŋnok. ²⁹ Judas ne mani wad ak kod mıdoligıp rek, cın Jisas bı ne ognap gos nıŋnok, Jisas ne Judas nop agıl, “Nak amıl Pasopa tap ŋıŋıgabın ognap taunımın,” agıl ag yokeb, agıl gos nıŋnok; cın ognap pen gos nıŋnok, Jisas ne Judas nop agıl, “Nak amıl bin bı mani ma mıdeb okok kırop mani ognap ŋıŋımın,” agıl ag yokeb, agıl gos nıŋnok. ³⁰ Pen Judas bred kıd nıbak dıl warıkıl mıs amnak. Karıp bir kıslım gak.

Bı Kib lo kisen nıb ŋak

³¹ Judas mıs amnak nıŋıl Jisas agak, “Maŋ mıdeb God ne gek bin bı okok nıŋnigal, Bı ŋı ne melik tep ke sek mıdeb. Pen Bı ŋı ne melik tep ke sek mıdeb ak nıŋıl, God melik tep ne abe nıŋnigal. ³² Pen bin bı kiri Bı ŋı ne nıŋ denigal ak, God melik tep aknıb ke sek mıdeb ak nıŋnigal.

Nıb ak, dai God gek bin bı okok Bı Ņı ne melık tep
aknıb ke sek mıdeb ak mısen nıñnígal.

³³ “Ñı mıdmagıl yad sıŋ aul! Yad nıbep eip
tapın ma mıdenıgain. Yad amenıgain, yıp amıb
akal, agıl, yıp piyo mer nıñnígabım. Pen Juda bı
kıb okok kırop apin rek, mıñi nıbep ak rek nep
agebin: yad amnıgain ak, nıbi amnımıb rek ma
lıp.

³⁴ “Pen mıñi nıbep lo kisen nıb alap ag ñebin:
nıbi pen pen mıdmagıl lıñımıb. Yad nıbep
mıdmagıl lıpin rek ak, nıbi ak rek nep pen
pen mıdmagıl lıñımıb. ³⁵ Pen pen mıdmagıl
lenıgabım ak, bin bı okok magılsek mısen
nıñnígal, nıbi bı yad mıdebım,” agak.

*Jisas Pita nop agak, “Jisas nop ma nıpin,’
agnıgan,” agak*

³⁶ Nıb agek, Saimon Pita agak, “Bı Kıb. Nak akal
amnıg geban?” agak.

Agek, Jisas agak, “Yad amnıgain okok nak mıñi
kisen gınımın rek ma lıp; pen kisen me, yıp kisen
gınıgan,” agak.

³⁷ Agek, Pita agak, “Tari gınıg mıñi nep kisen
ma gınım? Nep kodnıgain; yıp ñag pak lenıgal
ak, mınım ma mıdeb,” agak.

³⁸ Agek, Jisas pen agak, “Eip kımnıgabır ageban
mınım nıbak mınım nıñıd ageban aka? Nep
nıñıd yıb agebin, kıllokıl kisen gaul gınıgab; ned
nep yıj omal nokım agnıgan, ‘Yad Jisas nop ma
nıpin,’ agnıgan,” agak.

14

Jisas ne kanıb

¹ Pen Jisas agak, “Nı̄bi gos m̄ker nı̄ñıl ma p̄ırıknı̄mı̄b. Bapi nop nı̄ñ dı̄pı̄m rek, yı̄p ak rek nep nı̄ñ dı̄nı̄mı̄b. ² Bapi yad karıp ne ak nı̄ñlik m̄ı̄gan konjai nep m̄ı̄deb. Yad amıl kau nı̄bep ḡı̄ jı̄n ḡını̄gain. Mer ak, nı̄b ma apnep. ³ Yad am kau nı̄bep ḡı̄ jı̄n ḡı̄l, apıl nı̄bep poñı̄d dı̄ dam, yad m̄ı̄denı̄gain sı̄njak nı̄bi eip kabsek m̄ı̄donı̄gabı̄n. ⁴ Yad amní̄g gebin kanı̄b ak nı̄bi nı̄pı̄m,” agak.

⁵ Jisas nı̄b agek, Tomas agak, “Bı̄ Kı̄b! Nak akal amní̄gan ak cın ma nı̄pı̄n. Nı̄b ak, cın titi ḡı̄l kanı̄b ameb nı̄ñı̄n?” agak.

⁶ Agek, Jisas agak, “Yad nep kanı̄b; yad nep m̄ı̄nı̄m nı̄ñı̄d; yad nep komı̄ñ m̄ı̄dep wagı̄n ak. Bin bı̄ yı̄p onı̄gal okok nep, Bapi onı̄gal. Bin bı̄ yı̄p ma onı̄gal okok, Bapi ma onı̄gal. ⁷ Yı̄p nı̄ñ tep ḡı̄pkep, Bapi yad ak rek nep nı̄ñ tep ḡı̄pkep. Pen m̄ı̄ñi nı̄bi Bapi bı̄r nı̄pı̄m; udı̄n magı̄l nı̄bi ke Bapi bı̄r nı̄pı̄m.

⁸ Nı̄b agek, Pilip agak, “Bı̄ Kı̄b! Nak Bapi cınop yomek, nı̄ñıl, kı̄sen tap alap nep ma ag nı̄ñı̄gabı̄n,” agak.

⁹ Agek, Jisas agak, “Pilip. Yad nı̄bep eip m̄ilek padek m̄ı̄denek ak, yı̄p ma nı̄ñıl nı̄b ageban ar? Bin bı̄ yı̄p udı̄n nı̄pal okok, Bapi abe bı̄r udı̄n nı̄pal. Nı̄b ak, nak tari ḡını̄g ageban, ‘Bapi cınop yomek nı̄ñı̄n,’ ageban? ¹⁰ Yad Bapi nab ne adan m̄ı̄debin, Bapi nab yad adan m̄ı̄deb m̄ı̄nı̄m ak ma nı̄ñ dı̄pan ar? M̄ı̄nı̄m nı̄bep agebin ak m̄ı̄nı̄m yad ke mer. Pen Bapi ne nab yad adan m̄ı̄dıl gek, cır apıl mal wög ne nep gobı̄r me ak. ¹¹ Nı̄b ak, yad Bapi nab ne adan m̄ı̄debin, Bapi nab yad adan m̄ı̄deb m̄ı̄nı̄m ak, m̄ı̄nı̄m nı̄ñı̄d, agı̄l, nı̄ñ dı̄pkep.

Pen mİNİM agebin ak ma nİŋ dİNİGABİM ak, Bapi gek cİR apİL mal tap ma gep okok gobİR ak gos nİŋİL, Ñİ ak Bapi nab ne adan mİDEB, Bapi Ñİ ne nab adan mİDEB ak me, nİg gebir' agİL, nİŋ dİNİMİB.

¹² “Yad nİBEP nİŋİD yİB agebin, bin bİ yİP nİŋ dİNİGAL okok, yad tap ma gep gİPIN okok, kİRI abE ak rek nep gİNİGAL. Pen yad Bapi ker amnİGAIN rek, kİRI aknİB rek nep ma gİNİGAL; kİRI ke yİB gİNİGAL. ¹³ Pen nİBI bİ yad mİDEBİM rek, yİB yad ak agİL, tap tari tari ag nİŋNİGABİM ak, Bapi melİK tep ke sek mİDEB ak nİjEL, agİL, agNİGABİM rek gİNİGAIN. ¹⁴ NİB ak me, tap tari tari yİB yad ak agİL ag nİŋNİGABİM ak, agNİGABİM rek gİNİGAIN,” agak.

Jisas agak, “Yad nİBEP Kaun Sİŋ ak ag yoknİGAIN,” agak

¹⁵ “NİBI yİP mİDMAGİL lenİGABİM ak, nİBEP agebin rek nep gİNİGABİM. ¹⁶ NİBI nİg genİGABİM ak, yad pen Bapi nop agen, ne nİBEP Bİ GoN Bak Lep ak ag yokek apİL, nİBEP eIP per per nep mİDİL, yad nİBEP gİ ñÖLİGİPIN rek, ne nİBEP ak rek nep gİ ñİNİGAB. ¹⁷ Bİ GoN Bak Lep ak ne Kaun mİNİM nİŋİD ag ñEB ak. Ne God ne bİ tİGEp bİ rek mİDEB mİNİM nİŋİD nİBAK ag ñEB. Bin bİ lİM dai ar wagİN aul okok Bİ GoN Bak Lep nop udİN ma nİPAL; ne bİ tİGEp bİ rek mİDEB ak ma nİPAL. NİB ak, nop nİŋ dİNİMEL rek ma lİP. Pen mİNİ Bİ GoN Bak Lep ne nİBEP eIP mİDEB; pen kİSEN nab nİBEP adan mİDENİGAB. NİB ak, nİBI nop bİR nİPİM. ¹⁸ Yad kİMİL, nİBEP ñİ nap ma mİDEB rek pİS nep ma kİRİG gİNİGAIN; yad

nı̄bep adık ḡi onı̄gain. ¹⁹ Maŋ m̄ideb, bin b̄i l̄im dai ar wagın aul m̄idebal okok ȳip ma n̄ı̄nigal pen n̄ı̄bi ȳip n̄ı̄nigabım. Yad komı̄ŋ m̄idenı̄gain rek, n̄ı̄bi ak rek nep komı̄ŋ m̄idenı̄gainbım. ²⁰ N̄ı̄n n̄ı̄bak yad Bapi yad nab ne adan̄ m̄idebin m̄ın̄ım agnek wagın ak n̄ı̄ŋ tep ḡinı̄gabım. Pen n̄ı̄bi ȳip nab adan̄ m̄idebım, yad n̄ı̄bep nab adan̄ m̄idebin wagın ak, ak rek nep n̄ı̄ŋ tep ḡinı̄gabım. ²¹ Bin b̄i m̄ın̄ım yad agebin ak n̄ı̄ŋ d̄ıl, agebin rek nep k̄isen gebal okok, ȳip m̄idmagıl l̄ıl me, n̄ı̄g gebal. Pen bin b̄i ȳip m̄idmagıl l̄ıpal okok, Bapi yad k̄rop ak rek nep m̄idmagıl l̄ınl̄ıgab; yad ak rek nep k̄rop m̄idmagıl l̄ıl, yad b̄i tigepl̄ırek m̄idebin k̄rop yomen, k̄iri ȳip n̄ı̄ŋ tep ḡinı̄gabım,” agak.

²² Jisas n̄ı̄b agek, Judas (Judas nop m̄ı̄m̄ı̄g n̄ı̄jak ak mer, Judas ke alap) ne Jisas nop agak, “B̄ı K̄ıb. Tari ḡinı̄g nak b̄i tigepl̄ırek m̄ideban ak, c̄ınop b̄i n̄on nep yomnı̄gan, pen bin b̄i l̄im dai ke ke okok nep ma n̄ı̄ŋ d̄ıpal bin b̄i okok k̄rop ma yomnı̄gan?” agak.

²³ Agek, Jisas agak, “Bin b̄i an ȳip m̄idmagıl l̄ınl̄ıgab ak, m̄ın̄ım agebin ak d̄ıl agebin rek nep ḡinı̄gab. Bapi yad nop m̄idmagıl l̄ıl, c̄ır apıl nop apıl, nop eip m̄idonı̄gabır. ²⁴ Bin b̄i an ȳip m̄idmagıl ma l̄ınl̄ıgab ak, m̄ın̄ım agebin ak d̄ıl agebin rek ma ḡinı̄gab. Pen yad m̄ın̄ım agen n̄ı̄nebım ak m̄ın̄ım yad ke mer; Bapi ȳip ag yokek onek ak, m̄ın̄ım ne me.

²⁵ “Yad n̄ı̄bep eip m̄idebin n̄ı̄n aul me, m̄ın̄ım n̄ı̄baul ag n̄esin. ²⁶ Yad amnı̄gain pen Bapi ne B̄ı Goŋ Bak Lep ak, Kaun Sı̄ŋ ak, ag yokek apıl

wög yad gipin rek ginigab. Kaun Siŋ ak ne n̄ibep eip m̄idil minim tep ak magilsek ag n̄i tep gil, n̄ibep gos tep ŋek, n̄ibi yad minim tari tari apin okok magilsek gos niŋlig gi midenigabim.

27 Yad amnigain pen n̄ibi kapkap mid tep gil midenimib. Minim n̄ibak bin bi lim dai ar wagin aul okok yokop apal rek ma agebin. Yad ke apil gen, bin bi kapkap mid tep genimel rek lip. N̄ib ak niŋil yad n̄ibep agebin, kapkap sain tikil mid tep gil midenimib. N̄ib ak, cibur gos midmagil m̄iker niŋil ma piri knimib.

28 “Yad amil adik gi onigain, agesin minim ak niŋil, n̄ibi ti ginig cibur gos midmagil m̄iker niŋlig gi middebim? N̄ibi yip midmagil lipkep ak, Jisas amil Nap ne eip midenigab, agil, miñ miñ gilig gi middebkep. Ti ginig: Bapi ne yad rek mer; Bapi ne Bi kib yib. **29** N̄ib ak, n̄ibep krig ma ambin magil aul, n̄ibep ned agebin me ak; kisen amenigain, gos ognap ma piyo niŋni gabim; minim agebin ak niŋ dinigabim, agil agebin.

30 Bin bi lim dai ar wagin aul yip ma niŋ dipal okok krop kinj rek kod middeb bi timel n̄ibak apeb ak me, yad n̄ibep eip minim par kib ag midenim rek ma lip. Pen bi timel n̄ibak yip gi timel ginigain ageb ak, kilis ne ma middeb. **31** Yad Bapi yad midmagil lipin ak, bin bi okok niŋnimel, agil, Bapi yip agip rek nep magilsek gebin.

“Pen miñi apem bir amninan,” agak.

15

*Jisas ne ke nag wain rek, bin bi ne okok nag lek
lek okok rek*

1 Jisas mìnìm agıl agak, “Yad me nag wain ak; Bapi yad me bı wög dai nap nıb ak. **2** Lek kıd yad alap magıl ma pılnıgab ak, Bapi ne lek kıd nıbak tıb yoknıgab. Pen lek kıd pılnıgab ak, kisen magıl konjai nep pılnıgab, agıl, ne tıb gı rık dı tep gınıgab.

3 “Yad nıbep mìnìm tep ag ñen nıpım rek, nıbi bır sıñ tep rek mıdebım. **4** Yıp nab adan mıdenımıb; yad nıbep nab adan mıdenıgain. Lek kıd okok, wagın sek jım ñıl mıdıl nep, magıl pılnıgab; ke nep mıdıl magıl ma pılnıgab. Nıb aknıb rek nep, nıbi yıp jım ñıl ma mıdenıgabım ak, magıl ognap ma pılnıgab.

5 “Yad me nag wain ak, nıbi me mıbıl lek okok. Bin bı an an yad eip jım ñıl mıdenıgal okok, magıl konjai nep pılnıgal; pen nıbi ke ausek nep mıdenıgabım ak, tap alap ma gınıgabım. **6** Nıb ak, bin bı an yıp nab adan ma mıdenıgab ak, nag lek tıb gı rık gel wagın eyan yapıl mılep gınıgab rek ak mıdenıgab; nag lek nıb okok dıl dam mab dagılel yınnıgab. **7** Pen nıbi yıp nab adan mıdıl, mìnìm magıl yad nab nıbep adan nıñ dılıg gı mıdenıgabım ak, tap tari tari ag nıñnígabım ak, Bapi agnıgabım rek gınıgab. **8** Nıbi tap magıl konjai yıb nep pılnıgab ak, bin bı yad nıñıd yıb mıdenıgabım. Nıb ak, bin bı okok kırı nıñıl, Bapi yad Bı melık tep ke sek mıdeb ak nıñnígal.

9 “Bapi yıp mıdmagıl yıb lıp rek, yad nıbep ak rek nep mıdmagıl yıb lıpin. Nıb ak, nıbi yıp cıg gılıg gı nep mıdenımıb, nıñıl yad nıbep mıdmagıl lılıg gı mıdenıgain. **10** Yad Bapi mìnìm ne ak kisen gen, yıp mıdmagıl lılıg gı nep mıdeb.

Nıb aknıb rek nep, nıbi mınım yad ak kisen genıgabım ak, yad nıbep mıdmagıl lılıg gıt nep mıdenıgain.

11 “Mınım nıbep agebin nıbaul, yad ti gınig gıl agebin? Yad mıñ mıñ yıb gebin rek, nıbi ak rek nep mıñ mıñ yıb gınımıb, agıl, mınım nıbaul agebin. **12** Yad pen nıbep mınım kılıs alap agnıgain: yad nıbep mıdmagıl yıb lıpin rek ak, nıbi abe ak rek nep pen pen mıdmagıl yıb lınimıb. **13** Bı alap ne bı nıjeb ne okok gos nıñıl kırop nen agıl kımnıgab ak, bı nıbak bı nıjeb ne mıdmagıl yıb lıl me, nıg gınıgab. **14** Yad agnıgain rek gınıgabım ak, nıbi bı nıjeb yad mıdenıgabım. **15** Pen mıñi yad nıbep bı wög git neb yad ma agebin; nıbep bı nıjeb yad agebin. Bı wög git neb okok, bı kod mıdep kırı, tap kırı ar ak ma nıpal. Pen yad Bapi mınım tari tari yıp ag nıb ak, nıbep mıseñ ag nıbin rek, nıbep bı nıjeb yad apin. **16** Nıbi yıp dın, agıl, ma gıpek; yad me nıbep dınım, agıl, nıbep dınek. Nıbi amem, tap magıl koñai nep, tap magıl per per nep mıdenıgab ak pılnımıñ, agıl, nıbep wög nıbak ag lıpin. Nıbi nıg genıgabım ak, nıbi yıb yad agıl Bapi nop ag nınjem, tap tari tari ag nıjnıgabım ak, ag nıjnıgabım rek nıbep nınjıgab.

17 “Yad nıbep mınım kılıs agıl agebin, pen pen mıdmagıl lınimıb,” agak.

Bin bı lım dai ar wagın aul okok, kırı Jisas bin bı kırop milık kal nıpal

18 Jisas bı ne okok kırop mınım ognap sek agıl agak, “Bin bı lım dai ar wagın aul nıbep milık kal nıjnıgal ak, gos kıb ar nıbak ma nıjnımıb; Jisas

nop ned milīk kal n̄ñlak rek, c̄nop gebal, agil̄ gos ak n̄ññim̄b. ¹⁹ N̄bi bin b̄ l̄m dai ar wagin aul yip̄ ma n̄ñ d̄pal okok rek middebkep ak, n̄bep, bin b̄ c̄n, agil̄, d̄ midmagil̄ d̄plap. N̄bep ma d̄nek n̄ñ ak, l̄m dai ar wagin aul gos n̄pal rek gos n̄ñölgip̄im̄ ak pen n̄bep d̄nigain agil̄ den b̄ yad middebim̄. N̄b ak me, bin b̄ l̄m dai ar wagin aul n̄bep milīk kal n̄pal. ²⁰ Pen ned n̄bep min̄im̄ agnek ak sakol̄ ma ḡin̄im̄b: ‘B̄ wög ḡ ñeb b̄ ak b̄ k̄ib, b̄ nop kod middeb b̄ ak b̄ s̄kol, ma middeb.’ N̄b ak, bin b̄ okok ognap yip̄ ḡ t̄mel ḡpal rek, bin b̄ okok ognap n̄bep ak rek nep ḡ t̄mel ḡin̄gal; pen bin b̄ okok ognap min̄im̄ yad n̄ñ d̄l k̄isen ḡpal okok rek, bin b̄ okok ognap min̄im̄ n̄bi ag ññigabim̄ ak, ak rek nep d̄l k̄isen ḡin̄gal. ²¹ Kiri b̄ yip̄ ag yokek onek ak nop ma n̄pal rek, n̄bi b̄ yad middebim̄ ak n̄ñil, n̄bep ḡ t̄mel ḡin̄gal.

²² “Yad apil̄ k̄rop min̄im̄ tep ma apnep ak, tap si tap t̄mel ḡil̄ min̄im̄ k̄ib yib̄ ma d̄plap. Pen yad apil̄ k̄rop ag ñt̄ tep ḡinek rek, kanib̄ kiri ameb alap ma middeb; kiri tap si tap t̄mel ḡpal ak bir̄ n̄pal, pen miñi kiri ak rek nep tap si tap t̄mel n̄ñebir gebal. ²³ Pen yip̄ milīk kal n̄pal rek, yip̄ nep mer, Bapi nop abe milīk kal n̄pal. ²⁴ Yad k̄rop eip̄ midil̄, tap ma gep okok ma ḡpnep ak, tap si tap t̄mel ḡil̄ min̄im̄ k̄ib yib̄ ma d̄plap. Pen yad apil̄ tap ma gep okok gen yip̄ milīk kal n̄pal rek, Bapi yad abe nop milīk kal n̄pal ak me, min̄im̄ k̄ib n̄bak d̄nigal.

²⁵ “Ḡpal n̄bak, Depid ne God Min̄im̄ ak Juda kai lo c̄n apal min̄im̄ ognap ñu k̄il̄ t̄kil̄ agak

rek nep gipal. Ne mìnìm nìbak ñu kìl tìkìl agak, ‘Mìnìm wagìn mìdek mer, yìp yokop nep mìlik kal nìpal,’ agak.

²⁶ “Pen yad am Bapi nop agen, ne pen Bì Gon Bak Lep ak nop ag yokek apìl nìbep eip kod mìdenigab. Kaun mìnìm nìnjìd nep ag ñeb ak, yad bì tige p bì rek mìdebin ak, nìbep gos ñek, nìnjìgabim. ²⁷ Pen nìbi yad eip per ajölgipim ak rek, nìbi abe amil bin bì okok kìrop, yad tige p bì rek mìdebin mìnìm ak ag ñem amnañ,” agak.

16

¹ Jisas mìnìm agìl agak, “Yad nìbep mìnìm agesin nìbaul, nìñj tep gem me, kìsen tari gek, yìp kìrig gìl ma ap yap paknìgabim, agìl agesin. ² Pen nìbep Juda mogim gep karìp okok ag söñ yokìl, ‘Kauyañ ma onìmìb,’ agnígal. Pen nìbak nep mer; kìsen nìbep ñag pak lìníg genígal ak, nìg genígabın God nop tep gìnìgal, agìl gos nìñngal. ³ Nìg gìnìgal ak, Bapi cìrop apìl ma nìpal rek, nìg gìnìgal. ⁴ Yad nìbep ned, nìg gìl nìg gìl gìnìgal, agìl mìnìm agesin nìbak, kìsen nìg aknìb rek nep genígab ak, Jisas ned cìnop nìg gìnìgal agak rek nep geb, agìl gos nìñngabim, agìl, nìbep mìnìm nìbaul ag ñesin.

Jisas, “Kaun Sìj onìgab,” agak

“Pen ned yad ke nìbepe eip mìdölìgipin ak me, yad nìbep ned mìnìm nìbak rek ma ag ñìnek. ⁵ Mìñi Bì yìp ag yokek onek ak adìk gì amniìg gebin pen nìbi bì alap yìp, ‘Akal amniìg geban?’ agìl, ma ag nìñeb. ⁶ Mìnìm yad nìbaul nìñem, mìdmagìl nìbep ak pìñìl ñek, gos par nìñebim.

⁷ Pen yad n̄ibep n̄iñid agebin, yad amen̄igain ak, n̄ibep tep ḡin̄igab. Pen tari: yad ma amn̄igain ak, Bi Gon Bak Lep ak n̄ibep ma on̄igab; pen yad amen̄igain ak, yad nop ag yoken, n̄ibep on̄igab.

⁸ Ne apıl, bin b̄i l̄im dai ar wagın aul m̄idebal okok k̄rop gos k̄iliş ñek, k̄iri tap si tap t̄imel ḡil gac sek m̄idebal wagın ak n̄iñil, k̄iri titi ḡil komiñ tep m̄iden̄igal wagın ak n̄iñil, God k̄rop m̄in̄im k̄ib agn̄igab wagın ak n̄iñil, n̄iñn̄igal.

⁹ N̄ib ak, ȳip ma n̄iñ d̄ipal rek, Bi Gon Bak Lep ak k̄rop tap si tap t̄imel ḡipal ak ȳipid ḡil ag ñiñl, ‘Gac sek m̄idebim,’ agn̄igab. ¹⁰ Yad am Bapi eip m̄iden̄igain n̄iñil k̄iri ȳip ma n̄iñn̄igal rek, Bi Gon Bak Lep ak bin b̄i okok k̄rop komiñ tep m̄ideb wagın ak ȳipid ḡil ag ñiñl, ‘Gac sek m̄idebim,’ agn̄igab. ¹¹ Pen bin b̄i l̄im dai ar wagın aul ȳip ma n̄iñ d̄ipal okok k̄rop kiñ rek kod m̄ideb b̄i t̄imel n̄ibak, God ne nop m̄in̄im k̄ib bir agak rek, Bi Gon Bak Lep ak, Seten bin b̄i ne okok ak rek nep m̄in̄im k̄ib n̄iñn̄igal, agn̄igab.

¹² “M̄in̄im yad konjai nep m̄ideb pen n̄ibi m̄in̄im n̄ib okok m̄iñi n̄iñ d̄in̄imib rek ma l̄ip.

¹³ Pen Kaun m̄in̄im n̄iñid nep ag ñeb ak apern̄igab ak, God ne b̄i tige p̄i rek m̄ideb m̄in̄im n̄iñid n̄ibak magiñsek n̄ibep ag ñiñ tep ḡin̄igab. M̄in̄im ne ar ognap ke d̄il ma agn̄igab; m̄in̄im peyig n̄iñn̄igab m̄in̄im n̄ibak nep ag ñiñlig gi, k̄isen ḡin̄igab m̄in̄im ar ak n̄ibep ag ñiñn̄igab. ¹⁴ M̄in̄im yad ak d̄il, n̄ibep ag ñiñn̄igab. Ne n̄ig gek, bin b̄i okok melik tep ke yad ak n̄iñn̄igal. ¹⁵ Pen Bapi tap ne tari tari m̄ideb okok, magiñsek tap yad m̄ideb. N̄ib ak me agesin, ‘Kaun ne m̄in̄im yad ak d̄il,

nibep ag n̄inigab,’ agesin.

¹⁶ “Yokop won alap m̄ideb, yip ma n̄inigabim; pen kisen yokop won alap midil, yip kauyan n̄inigabim,” agak.

¹⁷ Jisas nib agek, bi ne okok kiri ke nep aglak, “Yokop won alap m̄ideb, yip ma n̄inigabim; pen kisen yokop won alap midil, yip kauyan n̄inigabim,’ agosip minim nibak wagin tari m̄ideb? Pen minim alap agosip, ‘Yad Bapi ker amnigain,’ agosip ak, tari minim agosip?” aglak.
¹⁸ Nib agil, kiri pen ag niñ, pen ag niñ gil aglak, “Yokop won alap’ agosip ak, tari giniggil agosip? Agosip ak cin wagin alap ma tig niñobiñ,” aglak.

¹⁹ Nib agil, Jisas nop ag n̄inig gelak ak, ne ke niñil krop agak, “Yokop won alap m̄ideb, yip ma n̄inigabim; pen kisen yokop won alap midil, yip kauyan n̄inigabim,’ agesin minim nibak niñil me, pen pen ag niñebim ar? ²⁰ Yad nibep niñid yib agebin, bin bi lim dai ar wagin aul yip ma niñ dipal okok, tap kiri ke okok nep gos niñil miñ miñ ginigal; pen nibi mapin gek sil aglig gi midenigabim. Sil ag midenigabim pen kisen nibi kauyan miñ miñ yib gi midenigabim.
²¹ Bin alap niñai pai nibek niñilig gi, yur kib dip, pen kisen niñai pai tik dap lili, won ak nep ne niñan kisen karip lim siñaul owip ak niñil, yur mab ak sakol gil, miñ miñ gilig gi nep midenigab. ²² Nibi nib aknib rek, miñi midmagil yur nibep pñil niñil m̄ideb ak pen yip kauyan niñil, miñ miñ yib ginigabim. Bin bi ognap apil miñ miñ gep nibi ak ma pilig gi dinigal.

²³ “Niñ kisen nibak, nibi tap alap yip ma

ag nıñnígabım. Nıbep nıñíd yıb agebin, nıbi yıb yad agıl Bapi nop ag nıñem, tap tari tari ag nıñnígabım ak, ag nıñnígabım rek nıbep nıñigab. ²⁴ Nıbi ned yıb yad agıl Bapi nop tap alap ma ag nıpım. Pen mıñi, yıb yad agıl ag nıñem, ag nıñnígabım rek nep gınigab nıñıl nıbi mıñ mıñ yıb gınigabım.

²⁵ “Yad Bapi mınım ne ar ak agıl, per mınım bak okok lı̄l apin ak pen mıñi mañ mıdeb, mınım nıbak rek ma agnıgain; mısenj nep agnıgain. ²⁶ Nıñ nıbak apek, Bapi nop ag nıñnígabım ak, yıb yad agıl ag nıñnígabım. Pen yıb yad ag nıñnígabım ak, yad ke Bapi ag nıñnígabım ar ak ma agnıgain, mer; nıbi ke yıb yad agıl Bapi ag nıñnígabım ak, nıñnígab. ²⁷ Pen tari: Bapi nep yıp ag yokek onek ak nıñ dı̄l, yıp mı̄dmagıl lı̄pı̄m ak me, ne ke nıbep mı̄dmagıl lı̄p. ²⁸ Bapi eip mı̄dıl kırı̄g gıl lı̄m dai wagın aul onek; mıñi lı̄m dai wagın aul kırı̄g gıl kauyan Bapi mı̄deb sı̄ňak amıl eip mı̄donı̄gabır,” agak.

²⁹ Jisas nıb agek, bı̄ ne okok aglak, “Mıñi mınım bak okok lı̄l ma ageban; mısenj yıb ageban. ³⁰ Mıñi cın nıpın, nak mınım okok magılsek bı̄r nıpan. Bin bı̄ ognap mınım ag nıñeb kırı̄ mı̄denı̄gab ak, nep ma ag nıpal won ak, nak ke nıñıl kırrop ag nıñı̄gan. Gı̄pan nıbak cın nıpın, nak God eip mı̄dıl onak,” aglak.

³¹ Nıb agelak, Jisas agak, “Nıb ak, ‘Cın mıñi nıñ dı̄pın,’ agıl gos nıpım ar? ³² Ulep apeb—pen mıñi bı̄r owı̄p aul—yıp kırı̄g gıl nıbi karıp ke ke amem, yad ke ausek mı̄denı̄gaiın. Pen yad ke

ausek ma middenigain; Bapi yad mideb rek, eip midonigabir.

³³ “Pen nibep minim ag nesin nibaul, yip nab adan nep midil, kapkap mid tep ginimib, agil, ag nesin. Lim dai ar wagin aul midebin rek, nibep mikter ninigal. Pen gos sek middenimib, tap tari tari lim dai ar wagin aul nibep ginigab ak, yad kilis nibak magilsek di talak migan yad ak bir lipin,” agak.

17

Jisas Nap nop sobok gak

¹ Jisas minim nibak ag dai juil, seb kab alaŋ niŋil agak,

“Bapi. Nin yip agnak ak miñi owip. Nib ak, nak gek, bin bi okok niŋigal, yad Ni nak melik tep aknib ke sek midebin; pen yad Ni nak gen, kiri niŋigal, nak Bapi melik tep aknib ke sek mideban. ² Tari ginig: yip ke agnak rek, yad bin bi tigoŋ tigoŋ magilsek kod midil, bin bi yip ag linak okok kirop dil, komin per midep won ak kirop ninigain. ³ Bin bi kiri, nak God niŋid nokim nep mideban ak niŋil, yip Jisas Krais ag yoknak ak niŋigal bin bi okok, per per nep komin middenigal. ⁴ Wög yip karip lim ar wagin aul agnak ak, gi damil gi sakpin ak me, bin bi lim dai ar wagin aul midebal okok kiri nopal, nak Bi melik tep aknib ke sek mideban. ⁵ Pen Bapi. Miñi nak genimin, ned karip lim ma gi lirok nin ak, ciri apil melik tep aknib ke sek midoligipir rek, miñi kauyan nib aknib rek nep middenigabir.

Jisas bì ne okok nen agìl Nap nop sobok gak

6 “Bin bì lìm dai ar wagìn aul okok ognap yìp ñìnak. Bin bì nìb okok, kiri bin bì nak mìdöligìpal pen yìp ñìnak. Nak tigepli rek mìdeban ak kìrop ag ñìnek. Yad mìnìm tep nak kìrop ag ñìnek, kiri nìñ dìl, ageb rek nep gìpal. **7** Mìñi kiri bir nìpal, yad tap tari gìpin okok, yad ke ma gìpin. Kiri nìpal tap tari nak yìp ñìban ak nep dìl kìrop ñìbin. **8** Mìnìm tari tari yìp agnak ak, kìrop ag ñen nìñ dìpal. Nìb ak, yad ned nak eip mìdöligìpir, nak yìp ag yokek lìm dai wagìn aul onek mìnìm ak, nìñ dìpal.

9 “Kìrop nep sobok gebin. Bin bì lìm dai ar wagìn aul nep nìñel mìlik yowìp okok ma sobok gebin. Bin bì yìp apan okok nep, bin bì nak mìdebal rek, nep sobok gebin. **10** Bin bì yad okok ke, bin bì nak okok ke mer, bin bì cìr apìl nokìm nep mìdebal me. Kiri gìpal nìbak nìñìl, bin bì ognap okok nìpal, yad bì melik tep ke sek mìdebin. **11** Pen mìñi yad mìdeban ak nìñigain rek, kiri ke ausek mìdenìgal. Bapi Sìñ! Nak kìlis ke sek mìdeban rek, yìb yìp ñìnak yad ak rek nep mìdebin. Yìb kìlis ke yìb nak ak dìl, kìrop talak tauenìmìn, cìr apìl jìm ñìl mìdobìr rek, kiri nìb aknìb rek nep jìm ñìl mìdenìmel. **12** Yad kìrop eip mìdìl, yìb nak kìlis nìbak yìp ñìnak ak dìl, kìrop talak tauìl kod mìd tep gìpin. Bì alap ma kìr gìp. God Mìnìm ñu kìl tìkìl, bì alap pìs nep ap yap pakìl yur kìb dìñigab, aglak rek, bì nìbak nep kìr gak. Gak nìbak, God Mìnìm ned ñu kìl tìklak rek nep gak.

13 “Pen nak mideban sijak ninig gebin rek, miñi mañ won alap sek lim dai ar wagin aul midebin rek, kiri ninj midel ninjlig git, nep minim nibaul agebin. Nib ak, yad miñ miñ yib gipin rek, kiri ak rek nep miñ miñ yib ginimel. **14** Minim tep nak ak krop ag ñen ninj dipal rek, bin bi lim dai ar wagin aul okok krop milik kal nopal. Yad bin bi lim dai ar wagin aul gos nopal rek gos ma nipin rek, kiri ak rek nep bin bi lim dai ar wagin aul gos nopal rek gos ma nopal. Nib ak me, bin bi lim dai ar wagin aul krop milik kal nopal. **15** Pen krop lim dai wagin aul nib dam nak mideban sijak dad amnoj, agil ma agebin; nak krop lim dai ar wagin aul kod midenimin, Seten krop gi timel ginimin rek ma linigab, agil agebin. **16** Yad bin bi lim dai ar wagin aul gos nopal rek gos ma nipin; kiri ak rek nep bin bi lim dai ar wagin aul gos nopal rek gos ma nopal. **17** Minim nak ak, minim ninjed nep nibak, krop ag ñenimin, kiri sij midenigal. **18** Nak yip bin bi lim dai ar wagin aul midebal nab okok ag yoknak rek, yad krop ak rek nep bin bi lim dai ar wagin aul midebal nab okok ag yokpin. **19** Wög tari tari yip ñiban ak, yad gi saknigain. Yad nig gebin ak, bi yad okok kiri yip ninjil, cin ak rek nep God bi wög gep bi ne nep midon, agil, wög krop tari tari ñiban ak, ak rek nep gi saklan, agil, gebin.

Jisas bin bi ne okok magilsek nen agil, Nap nop sobok gak

20 “Yad nep sobok gebin aul, bi miñi agesin krop nep ma sobok gebin; kiri minim ag

ñel, bin bi okok minnim kirrop ninj dil, yip ninj dinigal okok, kirrop abe sobok gebin. 21 Bapi, nak yip nab adan mideban, yad nep nab adan midebin. Cir apil jim nil midobir rek, kiri magilsek nib aknib rek nep cir apil eip jim nil midenimel. Nig ginigab ak, nak nep yip ag yokek onek ak, bin bi lim dai ar wagin aul midebal okok ninj dinimel. 22 Cir apil jim nil midobir rek, kiri ak rek nep jim nil midenimel, agil, nak melik tep aknib ke yip ninnak ak, yad pen kirrop abe ak rek nep nibin. 23 Nib ak, nak yip nab adan mideban rek, yad kirrop nab adan miden me, kiri jim nil yib midenimel. Nig gek me, bin bi lim dai ar wagin aul okok ninnigal, nak nep yip ag yokek onek ninjil nak yip midmagil lipan rek, kirrop ak rek nep midmagil lipan.

24 “Bapi! Yip tep gip ak, bin bi yip niban okok, am yad midenigain sinjak eip midil, lim dai ma gi lirok ninn ak, yip midmagil lil melik tep aknib ke yip ninnak ak ninnimel.

25 “Bapi! Nak me bi asin ma mideb! Bin bi lim dai ar wagin aul okok kiri nep ma nipal. Pen yad nep nipin. Bin bi yad sin aul nak nep yip ag yokek onek ak, nipal. 26 Nak tige pbi rek mideban ak, yad kirrop ag nibin. Pen kisen ak rek nep, nak tige pbi rek mideban ak yad kirrop ag nib tep ginigain. Nig gil, yad ke kirrop nab adan miden, nak yip midmagil lipan rek ninj tep gil, kiri ak rek nep pen pen midmagil linnimel,” agak.

18

Jisas nop dî cici lîlak

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Jisas Nap nop sobok gî mîbil juîl, bî ne okok eip ñîg sîkol Kidron juîl, pîs kîdadan amîl, mab olîp wög dai ak amnîlak. ² Mab olîp wög dai nîbak Jisas bî ne okok eip per am mogîm göligîpal rek, Judas bî Jisas nop mîmîg nîjnîg gek ak, mîgan nîbak nîñ tep gak. ³ Perisi bî okok abe, bî God nop tap sobok gep bî kîb okok abe, Judas nop agelak, ne am ami bî ognap poñ dîl, God sobok gep karîp polisman ognap poñ dîl, dam Jisas mîdek sîñak amjakak. Kîri pen pen ñagep tap ognap dîl, sîp ognap lam ognap dagîl dîl, apelak. ⁴ Jisas nop tap tari gînîg gak ak nîñak ak me, apelak ak amîl agak, “Bî an nop pîyo nîñ ajebîm?” agak.

⁵ Agek aglak, “Jisas, bî Nasaret nîb ak,” aglak.

Agelak, Jisas agak, “Bî nîbak me yad aul,” agak. Pen won nîbak, bî nop mîmîg nîñak ak, Judas, kîri eip nîb sîñak mîdek. ⁶ Pen Jisas, “Bî nîbak me yad aul,” agek, kîri kîd ken lîlîg gî amîl gî dam pak lak.

⁷ Jisas pen kîrop kauyan agak, “Bî an nop pîyo nîñ ajebîm?” agak.

Agek aglak, “Jisas, bî Nasaret nîb ak,” aglak.

⁸ Agelak, Jisas agak, “Nîbep mîdarîk nep apin, ‘Bî nîbak me yad aul.’ Yîp pîyo nîñ ajebîm rek, bî sîñ aul kîrop kîrîg gem amnîlanj,” agak.

⁹ Gak nîbak, Jisas ned Nap nop agak rek nep gak. Ne Nap nop agak, “Bapi. Bî yîp ñînak okok, nokîm alap ma kîr gîp,” agak.

10 Pen won nıbak nep, Saimon Pita tu par kıl dowak ak lıp git dıl, bı alap nop tımid yıpıd pıs kıl pıs nep tıb sak yokak. Bı nıbak yıb ne Malkas. Ne God nop tap sobok gep bı kıl yıb ak nop bı wög git ñeb ne ak mıdoligip. **11** Pita nıg gek, Jisas agak, “Tu par kıl dıpan kauyan lek amnañ! Nak Bapi ñıg silek yıp ñıb ak ma ñıñnígain, agıl nıpan ar?” agak.

Jisas di Anas mıdek siňak amnílak

12 Jisas nıb agek nıñlıg git, ami bı okok abe, God sobok gep karıp polisman okok abe, Jisas nop dı cıcı lıl, nag lı wös git, **13** kiri ned Jisas dam Anas mıdek siňak amnílak. Bı Anas nıbak, Kaiapas nımak ne. Kaiapas me, mı nokım nıbak, God nop tap sobok gep bı kıl yıb wög ak ag lel git mıdek. **14** Kaiapas ne me ned Juda bı mınım dı bılokep kırrop agak, “Bı nokım alap kımek cın magılseк komıñ amnígabın ak tep,” agak.

Pita, “Jisas nop ma nıpin,” agak

(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

15 Pen Jisas nop nıg git, dam Anas karıp ak amelak nıñıl, Saimon Pita eip, yad Jon eip, cır mal kısen kısen amnírok. Bı God nop tap sobok gep bı kıl yıb ak yıp nıñ tep gak rek, yad amıl pıs nep karıp ne wari mıgan eyañ am nınek; **16** pen Pita ne söñ kıl eyañ ar mıdek. Yad pen adık git apıl, bin kıjon wagın kod mıdek ak nop agıl, Pita nop poñ dıl wari mıgan eyañ amnírok. **17** Pen bin kıjon wagın kod mıdek ak, Pita nop agak, “Nak ak rek nep Jisas bı ne alap ar?” agak.

Agek, Pita pen agak, “Yad mer,” agak.

18 Pen Kaiapas nop wög ḡi ñeb bin b̄i ognap abe, God sobok gep karip polisman ognap abe, k̄rop yigen gek, mab bij t̄in kab nab n̄ib s̄injak p̄ibon m̄idek, warikil manjil m̄idelak. Pita nop ak rek nep yigen gek, ap nab n̄ib s̄injak kab sek, k̄rop eip mab manjil m̄idek.

*Anas Jisas nop minim ag niñjak
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)*

19 Pen Anas, b̄i God nop tap sobok gep b̄i k̄ib ȳib ned m̄idoligip ak, Jisas nop ag niñjak, “Bin b̄i nak bin b̄i an an? Nak minim tari tari bin b̄i nak ag ñiban?” ag niñjak. **20** Agek, Jisas pen agak, “Yad minim ognap we ḡil ma ag ñibin; b̄i n̄ibi okok niñ m̄idel niñlig ḡi, Juda mogim gep karip okok abe, God sobok gep karip ak abe, per misen ag ñibin. **21** N̄ib ak, tari ḡinig yip minim ag niñeban? Bin b̄i minim ag niñek niñ m̄idelak ognap dapil ag niñim. Minim tari tari ag ñibin ak niñpal me,” agak.

22 Jisas n̄ib agek, God sobok gep karip kod m̄idoligip polisman alap, nop miñkem ak pakil agak, “Tari ḡinig b̄i God nop tap sobok gep b̄i k̄ib ȳib ak nop minim niñbak rek ageban?” agak.

23 Agek, Jisas pen agak, “Yad minim esek alap apin, agil, minim esek apin niñbak bin b̄i s̄in aul k̄rop misen ag ñan. Pen minim niñid apin ak, nak tari ḡinig yip pakesan?” agak.

24 Jisas nop nag li r̄ibiklak rek m̄idek niñlig ḡi, Anas agek kiri Jisas nop dam, b̄i God nop tap sobok gep b̄i k̄ib ȳib k̄isen n̄ib ak, Kaiapas, dad amniñlak.

Pita kauyan, “Jisas nop ma niñpin,” agak

25 Pen Pita ne nıg warıkıl gi mıdıl mab manjıl midek nınlıg gi, bı ognap nop aglak, “Nak abe bı ne alap eip aka?” aglak.

Agelak, Pita ag sılıokıl agak, “Yad mer,” agak.
26 Pen bı Pita tımid tıb sak yokak ak, bı tıdig lek lek ne alap, God nop tap sobok gep bı kıb ak nop wög gi ñeb bı ne alap ap midek. Ne apıl, Pita nop agak, “Yad nep nıpin, nak bı nıbak eip mab olip wög dai sıňak midesan ar?” agak.

27 Agek Pita kauyan ag sılıokıl agak, “Yad mer,” agak. Nıb agek nınlıg gi, dai kılıokıl gaul gak.

*Jisas nop dam Pailot midek sıňak amnílak
(Mat 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)*

28 Karıp tık dam lek nınlıg gi, Juda kai kiri Jisas nop Kaiapas karıp nıbak nıb dam Rom gapman bı kıb Pailot karıp kıb ak amnílak. Juda kai aglak, “Cın Rom bı karıp mıgan aul amon, cınop asıň ulık gınıgab nıñıl cın Pasopa tap nıñjın rek ma lınígab,” agıl, mıs eyań mıdelak. **29** Nıb ak, Pailot mıs amıl agak, “Bı aul nop tarı mınım nıñıl dopım?” agak.

30 Agek, kiri aglak, “Ne tap tımel alap ma apkop, nep nıg ma dopnop,” aglak.

31 Agelak, Pailot agak, “Nıbi dam lo nıbi ke ageb rek ar ak nıñıl, nıbi ke mınım kıb agım,” agak.

Agek, Juda kai pen aglak, “Cın bin bı okok kırrop mınım kıb agıl, ñag pak lon kımnımel, lo ar ak ma mideb. Rom gapman kai cınop mer apal,” aglak. **32** Juda kai nıg gılak ak, Jisas yıp titi gel kımnıgain, agıl, agak rek nep gılak.

33 Pen Juda kai n̄ib agelak, Pailot kauyan adik gi karip m̄igan eyan amīl, Jisas owan, agek, apek nop agak, “Nak Juda kai kīj k̄iri ak aka?” agak.

34 Agek, Jisas agak, “Minim yip ag nīneban ak, meg m̄igan nak ak ke ageban aka bin bī ognap meg m̄igan k̄iri ak d̄il ageban?” agak.

35 Agek, Pailot agak, “Yad Juda bī mer. Juda kai nak okok nep, bī God nop tap sobok gep bī k̄ib nak okok nep me, nep dapil nīnmagil ar yip nībal. Nak tap tari genak nīg ḡipal?” agak.

36 Agek, Jisas agak, “Yad bin bī d̄il kod m̄idenigain ak, kīj lim dai ar wagin aul m̄idebal rek ma m̄idenigain. Yad lim dai wagin aul kīj midnig gebnep, Juda bin bī okok yip nag lin, agebal okok, bin bī yad okok warikil k̄rop eip pen pen nīapl̄op. Pen yad bin bī d̄il kod m̄idenigain nag ar yad ke m̄ideb; lim dai wagin aul ḡipal rek mer,” agak.

37 N̄ib agek, Pailot agak, “N̄ib ak, nak kīj alap aka?” agak.

Agek, Jisas pen agak, “Me nak eyik apan me ak. Ar n̄ibak nep me, yip lim dai ar wagin aul tik dapel, yad mid k̄ib git, minim nīnjid yipil yib ak ag nebin. Bin bī minim nīnjid yib din, agil gos nīpal okok, minim yad ak nīn dipal,” agak.

38 N̄ib agek, Pailot agak, “Pen minim okok n̄ib okok n̄ib konai nep pig d̄il m̄ideb ak, cin titi git minim nīnjid yib me ak, agil nīnjin?” agak.

Juda bin bī Pailot nop aglak, “Jisas nop nīag pak lim,” aglak

(Mat 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Pailot mİNİM nİbak agıl, kauyan söŋ amıl, Juda kai kİrop agak, "Yad ne tap tİmel alap gİp ma nİpin. ³⁹ Pen cİN Rom gapman, mİ nokİM nokİM, Pasopa ñİN kİb ak apek, bİ nagıman nİbi alap yokop wİsİb yokpİN. Nİb ak, Juda kai kiŋ kİri ak, yokop wİsİb yoken amnİmİN aka?" agak. ⁴⁰ Agek, meg mİgan dap ranıl aglak, "Nop mer! CİNop Barabas nop wİsİb yokan!" aglak. Bi Barabas nİbak, bin bi okok kañ kañ gek gapman kai kİrop eip pen pen ñaglak.

19

Pailot Jisas mİNİM kİb agak

¹ Nİb agelak, Pailot ami bi ne okok agek, Jisas nop nag dİl pak adık madık gİlak. ² Nİg gİl pakİl, nag mİgoñİb ñu ñu sek ognap dİl, kiŋ lİpal rek usajİl bad alap gİl, Jisas nop tol gİ ñİl, walİj mİk par sek alap lİ ñİl, ³ nop kauyan amıl kauyan amıl aglak, "Nak Juda kai kiŋ kİri, nak per nep mİdenİMİN!" aglak. Nİb aglıg gİ, nop mİlk jo mİlk paklak.

⁴ Pen Pailot kauyan söŋ amıl, Juda bin bi kİrop agak, "NİñİM! Yad Jisas nop söŋ aul donıgain nİñİl nİbi nİñİgabİM, yad ne tap tİmel gİp wagİN alap ma pİyo nİpin," agak. ⁵ Pen Jisas nop usajİl ñu ñu sek bad ak tol gİ ñİl, walİj mİk par sek ar lİ ñİlak ak sek apek nİñİg gİ, Pailot kİrop agak, "Nop nİñİM!" agak.

⁶ Nİb agek, bi God nop tap sobok gep bi kİb okok abe, God sobok gep karıp polisman okok abe, Jisas nop nİñİl mİNİM bleble gİl aglak, "Nop mab bak alaŋ ñag pak lİM! Nop mab bak alaŋ ñag

pak l̄im!” aglak. N̄ib agelak, Pailot agak, “N̄ibi ke nop damıl, mab bak alaŋ ñag pak l̄im. Yad ne tap t̄mel ḡip wagin alap ma piyo n̄ipin!” agak.

⁷ Agek, Juda kai aglak, “Ne, ‘Yad God Ñi ne,’ agip ak, lo c̄in alap agip, ‘K̄imn̄im̄in̄,’ agip,” aglak.

⁸ N̄ib agelak, Pailot n̄injil, tapin p̄irikil, ⁹ kauyan karip mīgan eyan amīl, Jisas nop ag n̄injil agak, “Nak karip l̄im akal n̄ib?” agak. Agek, Jisas m̄in̄im̄ alap pen ma agak. ¹⁰ Pailot agak, “Nak yīp m̄in̄im̄ ma agn̄igan ar? Nak n̄ipan. Yad nep kod m̄idebin. N̄ib ak, nep wīsib yoknīg wīsib yoknīgain; pen nep mab bak alaŋ ñag pak l̄ilan, agen, nep ñag pak l̄in̄igal,” agak.

¹¹ Agek, Jisas pen agak, “Pen nak yīp kod m̄ideban ak, nak ke mer, God nep agek kod m̄ideban. N̄ib ak, yīp gī t̄mel geban m̄iker ak, nak nep ma d̄in̄igan; bī yīp d̄il nep n̄ib ak, m̄iker k̄ib yīb ak d̄in̄igab,” agak.

¹² Jisas n̄ib agek, Pailot nop yokop ag yokin, agīl, gos n̄in̄jak ak pen Juda kai nop b̄ilalö gī agīl aglak, “Nak Jisas nop wīsib yoken̄igan ak, Rom bī k̄ib Sisa bī n̄in̄eb ne ma m̄iden̄igan. Bī, yad kin̄ m̄idebin, apal okok, Sisa eip pen pen ñag l̄in, agīl me, m̄in̄im̄ n̄ibak rek apal,” aglak.

¹³ N̄ib agelak, Pailot m̄in̄im̄ n̄ibak n̄in̄il, am Jisas nop poŋ d̄il söŋ amīl, ne am bī m̄in̄im̄ d̄i b̄ilokep sea ar s̄in̄jak alaŋ ḡilak ar ak b̄is̄igak. Kau b̄is̄igak n̄ibak, “Kab K̄ijon” apal. Pen Arameik m̄in̄im̄ l̄il, “Gabada” apal.

¹⁴ Pen ñin̄ n̄ibak, Juda bin bī Pasopa tap k̄iri mogim̄ gep ñin̄. Pīb nab k̄ib alaŋ won ak, Pailot k̄irog agak, “Kīn̄ n̄ibi me aul!” agak. ¹⁵ Agek, meg

mı̄gan dap ranıl aglak, “Nop ñag pak lan! Nop mab bak alaŋ ñag pak lan!” aglak.

Agelak, Pailot agak, “Kiŋ nı̄bi nı̄baul mab bak alaŋ ñag pak lı̄nim aka?” agak.

Agek, bı̄ God nop tap sobok gep bı̄ kı̄b okok aglak, “Kiŋ cın alap ma mı̄deb; Rom bı̄ kı̄b Sisa nep mı̄deb,” aglak.

¹⁶ Pen nı̄g gıt ag damıl, Pailot mı̄nim kı̄rop ak dıl, ami bı̄ okok kı̄rop agak, “Jisas nop dam mab bak alaŋ ñag pak lı̄m,” agak.

*Jisas nop mab bak alaŋ ñag pak lı̄lak
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)*

¹⁷ Pen nop ñag pak lı̄nı̄g gılak mab kros ak, Jisas nop ke ñel, ne dı̄ ka gıt dam “Cıp Nabı̄c Cög Tı̄ñıl” apal dım ak apjakak. Dım nı̄bak Arameik mı̄nim lı̄l “Golgota” apal. ¹⁸ Jisas nop mab kros cı̄pıl pak lı̄l, bı̄ omal, alap pı̄s kı̄d, alap pı̄s kı̄d, ñag pak lı̄lak. Jisas nab sı̄njak mı̄deklək.

¹⁹ Pen Pailot agek, bı̄ ne okok mab bog alap dıl ñu kıl tı̄kıl, Jisas nop ñag pak lı̄lak mab kros bak nabı̄c sı̄njak adan dı̄lam gıt lı̄lak. Nu kıl tı̄klak mı̄nim ak:

JISAS NASARET Nı̄B JUDA KAI KIN Kı̄RI ME AUL.

²⁰ Mı̄nim nokım ar nı̄bak nep, Arameik mı̄nim ñu kıl tı̄kıl, Latin mı̄nim ñu kıl tı̄kıl, Grik mı̄nim ñu kıl tı̄kıl gılak me, Jerusalem ulep nı̄b sı̄njak mı̄deklək rek, Juda bin bı̄ konjai nep udın lı̄ nı̄ñlak. ²¹ Pen God nop tap sobok gep bı̄ kı̄b okok am Pailot nop aglak, “Mı̄nim ñu kıl tı̄kpən ak yı̄pı̄d gıl ma gı̄p. ‘Juda kai kiŋ kı̄ri’ mı̄nim ak ma mı̄donı̄mı̄ñ; yokop agnımın, ‘Ne agı̄p, ‘Yad Juda kai kiŋ kı̄ri

midebin,” agip,’ agıl, mınım nıbak nep ū kıl tıknımın,” aglak.

²² Nıb agelak pen Pailot kırop pen agak, “Yad mınım tari ū kıl tıkpın ak, nıg gıl nep middenigab,” agak.

²³ Pen Jisas nop mab bak alan ūag pak lıl, ami bı omal omal Jisas walıj ne okok bılok ke ke dıl, walıj par sek gıl ūag dör ma gılak ak, ak rek nep bılok dıniaglak, ²⁴ “Tıg bılılıt ma gın! Yokop sadu rek gıl, bı an dınimıñ ak, ne dıniagab,” aglak. Gılak nıbak, God bırarık nep bin bı okok kırop gos ūek, God Mınım ak ūu kıl tıkił, kisen nıb giniagal, aglak ak me, kisen aknıb rek nep gılak. Mınım nıbak ūu kıl tıkił aglak,

“Walıj yıp ak bılok ke ke dıl,

walıj par sek yad ak, sadu rek gıl dıñ, aglak,” aglak.

²⁵ Pen ūın nıbak, Jisas nonım ak, nımañ ak, Klopas bine Maria ak, Maria Magdala ak, apıl Jisas nop mab kros ūag pak lıläk mañ gol nıb sıňak mìdelak. ²⁶ Yad Jon, Jisas yıp mìdmagıl loligip bı ak, ak rek nep ap mañ nıb sıňak mìdenek ak me, Jisas yıp nıňıl, nonım Maria nop agak, “Bin aul, ūi nak me ak,” agak. ²⁷ Nıb agıl, ne pen nonım Maria nıňıl yıp agak, “Nanım nak me ak,” agak. Nıb agek nıňlig gi, ūın nıbak, Jisas nonım nop poŋ dıl karıp yad ak damıl, eip mìdoligipır.

Jisas kımak

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸ Jisas nıňak, wög ar ne ak magılsek gi sakak ak me, God Mınım agak ak nıňid lınímım, agıl,

agak, “Yip kijam m̄lep git,” agak. ²⁹ Pen n̄ig wain silek barol alap dap nib siŋak lel midék ak me, ami bi alap, tap sain bad alap d̄il, wain silek nibak l̄il, di mab hisop lek dai ak kabis n̄agil, dap ranil Jisas nop joŋib wak ar siŋak lak. ³⁰ Jisas n̄ig wain silek nibak n̄ibil agak, “Dai juip,” agil, kibor k̄yan git, kaun ne God nop n̄ak.

Jisas t̄iglem bak ne ak piŋ l̄ilak

³¹ Pen Juda bi kib okok, kagol n̄in ak digep won ak bir aposip niŋil aglak, “Tol God nop sobok gep n̄in ciŋ ak, ciŋ okok mab bak alaŋ ma midenimel,” agil, am Pailot nop aglak, “Bi mab bak alaŋ n̄ag pak l̄ipal okok, ami bi okok tob kirok okok pak pagel, kasek k̄mel, di liŋ eyan l̄inimel,” aglak. ³² Agelak, Pailot ami bi okok kirok agek, am bi Jisas eip n̄ag pak l̄ilak omal, tob kirok mal pak paglak. ³³ Pen Jisas tob nop ak pak pagin, agil, niŋlak, ne bir k̄imak. Nib gak ak me, tob nop ak pak pag ma gitlak. ³⁴ Pen ami bi alap, golinq alap d̄il, Jisas nop tiglem dai siŋak piŋ lek, dai lakañ sek, n̄ig sek soŋ gak. ³⁵ Nib ak, nibi bin bi minim nu k̄il t̄ikebin nibaul niŋnigabim okok abe Jisas nop niŋ dinimib, agil, yad Jon, Jisas nop gak ak udin yad ke niŋpin rek, nibep minim niŋid yib nibaul agil nu k̄il t̄ikebin. ³⁶ Pen gak nibak, God birarik nep bin bi okok kirok gos ŋek, God Minim ak nu k̄il tikil, kisen nib giŋgal, aglak ak me, kisen n̄ig anib rek nep gitlak. God Minim ak nu k̄il tikil aglak, “Tiŋil nop ak, alap pak pag ma giŋgal,” aglak. ³⁷ Pen minim alap aglak, “Bi nop piŋil gesal ak nop niŋnigal,” aglak.

*Josep ne Jisas mib goj dam tigel gak
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)*

38 Bi Arimatia taun n̄ib alap, Jisas miñim nop n̄in dak ak pen, Juda b̄i kib k̄rop p̄irikil, Jisas nop n̄in d̄ipin, agil, miñen ma agoligip. Bi n̄ibak yib ne Josep. Ne Jisas nop dam tigel ginim, agil, am Pailot nop ag n̄injek, yau agek, dad amnak.

39 Nikodimas ne Josep eip amn̄irek. Nikodimas, b̄i ned am Jisas nop k̄isl̄im eyan n̄injak b̄i n̄ibak. Nikodimas tap ki tep owep koñai nep, kilo akn̄ib ñinjuil nokim alap adik gi dam akn̄ib ajip pis adan (35) rek, d̄il amnak. Tap ki tep owep n̄ibak, mab mö mok ak abe, mab alos mok ak abe d̄il ḡilak. **40** Pen kiri mal am cip se ak t̄ig asik dap yapil, Juda bin b̄i göligipal rek, mab mok dad amnak ak, cip se par anöñ li ñil, linin d̄il walij tiñd ḡilak s̄ikol par ak d̄il, kom kam ḡirek. **41** Jisas mab bak alan ñag pak l̄ilak kau n̄ib ulep siñak wög dai alap midek. Wög dai n̄ibak nab siñak kab miñan kisen nep k̄irkil, cip tigel ma ḡilak alap midek. **42** Juda kai God nop sobok gep ñin kiri ak ulep ulep gak rek, kasek tigel gir, agil, kab miñan yokop ulep n̄ib siñak dam tigel ḡirek.

20

*Cip tigel ḡilak ak kau nep midek
(Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)*

1 Sade ñin ak, karip t̄ikniñ gek n̄inlig gi, Maria Magdala cip tigel ḡilak miñan amil n̄injak, kab kib cip tigel piñin ḡilak ak, liliñ gi am gol siñak midek.

2 Ne ñinil, kauyan piñ gi r̄ikid ag apil Saimon Pita cir mal midorok siñak apil agak, “Bi Kib ak nop

kapkap dad ambal; pen dap l̄ipal okok ma n̄ipin,” agak.

³⁻⁴ N̄ib agek, Pita cır mal n̄iñníg kasek p̄ig gi
r̄ikid ȳib ag amił paŋ d̄irok. Yad ned amjak̄ıl,
⁵ mis ar k̄ideyan̄ nep m̄idil, kab m̄igan on̄id
s̄ıpsıp n̄iñnek wal̄ıj bad okok nep m̄idek. ⁶⁻⁷ Pen
Saimon Pita ne k̄isen ap̄ıl, kab m̄igan ak s̄ıkid
amił n̄iñak, Jisas nop wal̄ıj kom s̄ılok yoklak okok
w̄isib ma gak; t̄igel ḡıläk rek nep m̄idek. Pen
wal̄ıj nab̄ıc on̄id pag kom m̄id pak̄ıd ḡıläk ak, ak
rek nep ma w̄isibak; pag kom m̄id pak̄ıd ḡıläk rek
nep asık gi ke s̄iñak m̄idek. ⁸ Yad ned c̄ıp t̄igel
ḡıläk s̄iñak apjaknek pen m̄iñi yad ak rek nep kab
m̄igan s̄ıkid amił n̄iñnek, wal̄ıj okok kom s̄ılokłak
rek m̄idek ak me, ak me Jisas warık̄ıp, agıl, n̄iñ
d̄inek. ⁹ Pen ñ̄in n̄ibak, God M̄inim ñu kıl t̄ıktı,
Jisas k̄imil warıkn̄im̄ıñ, aglak m̄inim ak, cır n̄iñ
rep ma gitrok. ¹⁰ N̄ig n̄iñil adık gi karıp amn̄irok.

Maria Magdala Jisas m̄iseñ lek nop n̄iñak
(Mat 28:9-10; Mak 16:9-11)

¹¹⁻¹² Pen Maria c̄ıp t̄igel ḡıläk t̄igel m̄igan n̄ibak
söñ ar s̄iñak warık̄ıl m̄idil s̄ıl aglig gi m̄idek. S̄ıl
ag m̄idlíg gi, k̄id magıl ñık ḡıl kab m̄igan on̄id
s̄ıpsıp n̄iñak, ejol wal̄ıj t̄ıd l̄irek omal, Jisas c̄ıp se
ned m̄idek kau n̄ibak b̄isig m̄idlíg gi, alap nab̄ıc
dai on̄id, alap tob dai eim, m̄iderek. ¹³ Ejol n̄ib
omal Maria nop agrek, “Tari ḡıñig s̄ıl ageban?”
agrek.

Agerek agak, “B̄ı K̄ib yad ak nop damıl akal
dam l̄ipal ak ma n̄ipin!” agak. ¹⁴ N̄ib agıl, adık
gił n̄iñak, Jisas warık̄ m̄idek. Pen nop n̄iñek, b̄ı

aknib ke rek lak. Jisas niŋak ak pen ak Jisas nep, agil ma niŋak.

¹⁵ Jisas pen Maria nop agak, “Bin aul. Tari g̃iñig s̃il ageban? Bi an nop piyo niŋeban?” agak.

Agek, Maria agak e, bi wög dai nap nĩb ak nep yip ageb, agil, agak, “Bi kib niŋeb. Cĩp ak dad ambin, agil, akal dam l̃ipan ak yip agenim̃in, yad dad amnin,” agak.

¹⁶ Agek, Jisas agak, “Maria!” agak.

Agek, Maria, Arameik m̃iñim l̃il, “Rabonai!” agak. (M̃iñim agak nĩbak, “M̃iñim Ag Ñeb Bi.”)

¹⁷ Agek, Jisas agak, “Yad karip lim wagin aul k̃irig gĩl, Bapi ker adik gĩ siŋ alan ma ambin rek, yip ma dan. Pen nak amĩl, mam sĩkop k̃irog agñim̃in, ‘Jisas agip, ‘Yad Bapi yad, Nap nĩbi, God yad, God nĩbi midēb siŋak adik gĩ amebin,’ agip, agñim̃in,” agak.

¹⁸ Jisas nĩb agek, Maria Magdala amĩl Jisas bĩ ne okok k̃irog agak, “Yad Bi Kib ak nop niŋil apebin,” agak. Nĩb agil, Jisas m̃iñim tari tari nop agak ak, Maria ne Jisas bĩ ne okok k̃irog m̃iñim nĩbak agak.

*Jisas m̃iseŋ lek bĩ ne okok niŋlak
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)*

¹⁹ Pen Sade nĩn ak, pĩb paŋid amnak niŋil, bĩ ne okok Juda bĩ kib okok k̃irog pĩrikil, karip mĩgan amĩl k̃ijon ak gĩñ wös gĩl, kapkap midelak niŋil, Jisas apil nab nĩb siŋak m̃iseŋ l̃il agak, “God nĩbep kod miden,” agak. ²⁰ Nĩb agil, nĩnmagil ur ne ak k̃irog yomil, tĩglem pĩs kid ne ak yom ñak. Yom ñek Bĩ ne okok niŋil, ak Bĩ Kib nep, agil, miñ miñ yip gĩlak.

21 Jisas pen krop kauyan agak, “God n̄bep kod m̄deñ. Bapi yip ag yokek apil wög ne ḡpin rek, n̄bep pen abe ag yokebin,” agak. **22** N̄b aḡl, krop p̄iglig gi agak, “Kaun S̄iñ ak d̄n̄im̄b. **23** Bin bi ognap tap si tap t̄mel ḡpal okok niñil k̄riñ ḡn̄igabim̄ ak, God ak rek nep niñil k̄riñ ḡn̄igab. Pen niñil ma k̄riñ ḡn̄igabim̄ ak, God ak rek nep niñil ma k̄riñ ḡn̄igab,” agak.

Jisas m̄señ lek bi ne Tomas nop niñak

24 Pen Jisas ap m̄señ l̄l krop m̄n̄im̄ agak ñin niñbak, bi ne Tomas, yib alap Ñ Tam apal bi niñbak, krop eip ma m̄deñ. **25** N̄b ak, k̄sen Jisas bi ne Tomas nop aglak, “B̄ K̄b ak n̄ip̄in,” aglak.

Agelak, ne pen agak, “N̄b agebiñ ak pen ñinmagiñ nop c̄piñ paklak ak abe, t̄gleñ p̄iñil l̄lak ak abe, udin̄ yad ke niñil ñinmagiñ yad di niñiñgain ak me, m̄n̄im̄ niñbak niñ d̄l, warikip, aḡl, niñ d̄niñgain; mer ak, mer,” agak.

26 N̄b aḡl, pen wiñ nokim̄ alap m̄diñ, Jisas bi ne okok Tomas eip kauyan karip m̄igan ak m̄idelak. K̄joñ giñ wös giñlak ak pen Jisas ne apil nab n̄b s̄iñak m̄señ l̄l agak, “God n̄bep kod m̄deñ,” agak. **27** Jisas n̄b aḡl, Tomas nop agak, “Ñinmagiñ nak ak, yip c̄piñ paklak aul di niñjan. Ñinmagiñ yad niñjan. T̄gleñ piñ yad p̄iñil l̄lak aul abe di niñjan. Gos par ma l̄l, yip niñ d̄niñm̄in,” agak.

28 Agek, Tomas agak, “B̄ K̄b yad, God yad!” agak.

29 Pen Jisas Tomas nop agak, “Yip m̄señ niñil me, yip niñ diñpan. Pen bin bi yip m̄señ ma niñil, yip niñ diñigal okok, miñ miñ yib ḡn̄igal,” agak.

Jon mİNİM nİBAUL TARI GİNİG ÑU KİL TİKAK

³⁰ Pen mİNİM ñu kİL tİkebin nİBAUL, cİN Jisas bİ ne okok nİñJ MİDON nİñJLIG gİ, Jisas tap ma gep ke ke konjai nep goligip rek, magiñsek ñu kİL ma tİkpın. ³¹ Pen nİbi, Jisas nep me Krais ak, God Ñİ ne yİB ak nep, agiñ, nop nİñJ dem, nİbep dek, nop eip komiñ MİDENİGABİM, agiñ, mİNİM nİBAUL ñu kİL tİkpın.

21

Jisas MİSEN LEK Bİ NE AKNİB AR OÑİD AK NOP NİñJLAK

¹ Pen kİSEN cİN Jisas bİ ne okok Ñİg Cöb Taibirias sİñJAK MİDONOK nİñJL Jisas ne MİSEN lek nİñJNOK. Tari gak ak agnİg gebin. ² Saimon Pita ak, Tomas ak (yİB alap Ñİ Tam apal bİ nİbak), Natanyel bİ Kena taun karip lİM Galili sİñJAK nİB ak, Sebedi ñi Jems cİR mamİl mal, Jisas bİ ne omal sek eip, jİm ñi am Ñİg Cöb Taibirias sİñJAK MİDONOK.

³ Saimon Pita cİNOP agak, “Yad kİBSAL nen amebin,” agak. Agek, “CİN EIP AMNİGABİN,” agiñ, am NOP EIP ÑİG MAGÖB DİL, gİ AJON AJON MİñAB TİK DA YOKAK PEN KİBSAL OGNAPO MA DİNOK.

⁴ Pen pİB lİM GİNİG GEK NİñJLIG gİ, Jisas APİL ÑİG CÖB GOL SİñJAK WARİK MİDEK. NOP NİñJNOK PEN AK Jisas NEP, AGIñ, MA NİñJNOK. ⁵ NE CİNOP AGAK, “Ñİ OGNİL. NİBI KİBSAL NEN Gİ TAG MER NİPİM AR?” AGAK. AGEK, CİN YAU AGNOK. ⁶ NİB AGONOK, CİNOP AGAK, “UBEN AK Dİ ÑİG MAGÖB ÑİNMAGİL YİPİD KİD PİS KEN YOKİL ME, KİBSAL OGNAPO DİNİGABİM!” AGAK. AGEK, UBER AK Dİ ÑİG NAB EYAN YOKİL, KİBSAL KONJAI YİB NEP DİL, LİP GON ONİMİñ REK MA LAK. ⁷ ÑİG GEK,

yad Jon, Pita nop agnek, “Bî nîbak Bî Kîb ak nep,” agnek. Nîb agenek, Pita nîjîl, walij ne sînjak lak ak dî sîb nag nab sînjak adan panjîl, prenjd ñig nab eyan lak. ⁸ Cîn bî ognap ñig magöb ar ak mîdîl, uben kîbsal sek ap ran jakîl mîdek ak, lîp gi dap, par okok mer, mita aknîb ñînjuîl mamîd alaŋ (100) rek nep, ñig gol sînjak onok.

⁹ Gol nîb sînjak apîl nîjnok, mab yîn bij yowak ar ak, kîbsal ognap yîn mîdek. Bred ognap ak rek nep mîdek. ¹⁰ Pen Jisas cînop agak, “Kîbsal mîñi dîpîm okok, ognap dowîm,” agak. ¹¹ Agek, Saimon Pita ñig magöb ar ak amîl, ne eip uben kîbsal konjai nep (153) mîdek nîbak kab kîlîp ar sînjak lîp gi donok. Uben ak mîker gak pen ma piç rîkak.

¹² Jisas pen cînop agak, “Apîl, tap ñîñîm,” agak. Cîn pen nabij gek, nak bi an amîl mîdeban, agîl, nop ma ag nîjnok; ak Bî Kîb ak nep, ag gos nîjîl, kîrîg giñok. ¹³ Jisas ne am bred ak dîl, cînop nonîm lîl, kîbsal abe dî cînop nonîm lîl gek, ñîjnok.

¹⁴ Pen Jisas kîmîl warîkîl, cînop bi ne okok ñîn omal eper mîseñ lek nop nîjnok.

Jisas Pita nop mînîm agak

¹⁵ Pen cîn tap nîb sakîl, Jisas Saimon Pita nop ag nînjak, “Saimon Jon ñî ne. Bî sîj aul rek mer; nak yîp nînjid nep mîdmagîl lîpan aka?” agak.

Agek, Pita agak, “Bî Kîb. Yad nep mîdmagîl lîpin ak, nak nîpan,” agak.

Nîb agek, Jisas agak, “Sipsip ñîlîk yad okok kod mîdenîmîn,” agak.

16 Jisas nı̄b agıl, kauyan ag nı̄ŋak, “Saimon Jon ńī ne. Nak yıp nı̄ŋı̄d nep mı̄dmagıl lı̄pan aka?” agak.

Agek, Pita agak, “Bı̄ Kı̄b. Yad nep mı̄dmagıl lı̄pin ak, nak nı̄pan,” agak.

Nı̄b agek, Jisas agak, “Sipsip yad okok kod mı̄denimın,” agak.

17 Jisas kauyan pen ag nı̄ŋak, “Saimon Jon ńī ne. Nak yıp mı̄dmagıl lı̄pan aka?” agak.

Pen Jisas nı̄g gıl, mìnım ar nokım nı̄bak nep, “Nak yıp mı̄dmagıl lı̄pan aka?” ag nı̄ŋıl ag nı̄ŋıl gek me, Pita gos par nı̄ŋlı̄g gıt agak, “Bı̄ Kı̄b. Nak tap okok magılsek nı̄pan. Nı̄b ak, yad nep mı̄dmagıl lı̄pin ak, nak bır nı̄pan,” agak.

Agek, Jisas agak, “Nı̄b ak, sipsip yad okok kod mı̄denimın. **18** Yad nep nı̄ŋı̄d yı̄b agebin, nak bı̄ praj rek mı̄denak ńīn ak, walı̄j gos nak ke nı̄ŋnak rek dı̄ lı̄l ajeligīpan. Pen nak kisen bı̄ mı̄lep lı̄nı̄gan ńīn ak, nak ńīnmagıl nak kı̄lan gıt mı̄dek nı̄ŋlı̄g gıt, bı̄ ke nı̄b alap nep nag ńon gıl, ma amnı̄gan mı̄gan ak poŋ dıl dad amnı̄gab,” agak.

19 Jisas mìnım agak nı̄bak, bin bı̄ ognap kisen Pita nag pak lı̄nı̄gal ak, Jisas ned nı̄ŋak me ak. Bin bı̄ kisen nı̄b okok, Pita nop tap tari gını̄gal kı̄mnı̄gab ak nı̄ŋıl, God ne melık tep sı̄ŋ ke sek mı̄deb ak nı̄ŋnı̄gal. Pen Jisas Pita nop agak, “Yıp kisen gan,” agak.

20 Jisas mìnım nı̄bak agak nı̄ŋıl Pita adık gıl nı̄ŋak, yad bı̄ Jisas mı̄dmagıl lolı̄gıp ak mı̄denek. Yad bı̄ nı̄bak me, ned Jisas Pasopa tap nı̄b mı̄dek wagın sı̄ŋak bı̄sığ mı̄dıl ag nı̄ŋnek, “Bı̄ Kı̄b. Bı̄ an nep mı̄mığ gını̄gab?” agnek. **21** Pen Pita yıp nı̄ŋıl

Jisas nop agak, “Bî Kîb. Bî aul nop tari gînîgab?” agak.

²² Agek, Jisas agak, “Ak gos yad. Yad agen ne mîdep nep mîdek nîñlîg gi, adîk gi onîgain ak, mînîm nak mer. Pen nak yîp kisen gan,” agak.

²³ Jisas mînîm agak nîbak, bin bî nop nîñ dîlak ognap aglak, “Jisas bî ne nîbak ma kîmnîgab,” aglak. Pen Jisas bî ne nîbak ma kîmnîgab, agîl, mînîm nîbak ma agak; ne yokop agak, “Yad agen, ne mîdep nep mîdek nîñlîg gi, adîk gi onîgain ak, mînîm nak mer,” agak.

²⁴ Jisas bî ne nîbak me, ne ke mînîm nîbaul ñu kîl tîkîl, magîlsekk mînîm nîñjîd yîb nep mîdeb ak nîñjîl, ñu kîl tîkîp me ak. ²⁵ Jisas tap ar ke ke konjai nep gak ak pen mînîm nîbak yokop ognap nep nab sîñaul ñu kîl tîkpin. Yad nîpin, mînîm nîb okok magîlsekk ñu kîl tîk buk konjai nep eyan lîplap, lîm dai aul sîkol gek, dam lep kau ak ma mîdobkop.

MINIM KOMIN

**The New Testament in the Minimib dialect of the
Kalam language of Papua New Guinea**

Nupela Testamen long tokples Minimib long Niugini

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Minimib (Minimib dialect of Kalam)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c3b0a7e5-6c23-5e97-9419-62054c911996